

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ivan Gregurić,
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**

Ivan Karan

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Zvonimir Perušić
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Prosinac

Kao i svake, tako je i ove godine prosinac ispunjen svečanostima, koncertima, izložbama. Svečano su obilježene Materice u Subotici, Zagrebu, organiziraju se nedjeljni susreti prognanih Srijemaca, priređuju se božićne izložbe i koncerti u svim mjestima gdje žive Hrvati u Srbiji, od Bačkog Brega do Zemuna. Blagdanski prosinac je mjesec kada tradicijska kultura utemeljena na kršćanskim vrijednostima pokazuje svoje bogatstvo kroz aktivnosti brojnih hrvatskih udruga i okupi velik broj pripadnika hrvatske zajednice.

Prosinac je i mjesec kada se svode računi i sumira što je urađeno i prave planovi za sljedeću godinu. Ova je godina, kada je riječ o udrugama i njihovim aktivnostima, bila obilježena nizom manifestacija u okviru projekta »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688. - 2008.« kojima je obilježena 320. obljetnica doseljavanja Šokaca predvođenih franjevcima Bosne Srebrene iz Soli (današnja Tuzla) u Bač i okolicu. Ovaj projekt, kojeg su osmislili i proveli članovi HKUPD-a »Mostonga« iz Bača uz sudjelovanje ostalih hrvatskih društava iz bačkog Podunavlja i potporu i brojnih drugih institucija i pojedinaca iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, pokazala je potencijal udruga da zajednički provedu i vrlo zahtjevne međunarodne projekte, ali i boljke naše zajednice. Više puta je tijekom provođenja ovoga projekta istaknuto kako krovna institucija, koja je 15. prosinca svečano obilježila svoju šestu obljetnicu postojanja, ne poklanja dovoljnu pažnju ovoj manifestaciji. Više puta se čuo prigovor kako čelnih ljudi nema da pruže potporu naporima ljudi koji volonterski rade u udrugama na očuvanju kulture i identiteta Hrvata na ovim prostorima. U sljedećoj godini takvih problema u kulturi bi zasigurno trebalo biti manje, jer je osnovana profesionalna institucija koja treba planski i profesionalno skrbiti o kulturi vojvodanskih Hrvata. Kako piše naš dopisnik iz Plavne, očekivanja hrvatskih udruga od ove institucije su velika, kako društva ne bi bila samo »folklorna« već bi mogla više uraditi i na polju prosvjete i umjetnosti. A, ima mnogo toga za uraditi na polju kulturne autonomije, osobito na polju prosvjete.

Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća pozvao je vijećnike HNV-a, ali i druge nositelje dužnosti unutar hrvatske zajednice, da skupa rade na ostvarenju kulturne autonomije i rekao kako probleme treba rješavati u okvirima institucija i putem dijaloga. Pridružujemo se ovome pozivu sa željom da u sljedećoj godini kroz dijalog i putem našeg tjednika ostvarimo zajednički mnogo više.

J. D.

**Svim čitateljima, suradnicima i poslovnim partnerima
»Hrvatske riječi« želimo čestit Božić**

Uredništvo

Ivan Karan, direktor NIU »Hrvatska riječ«

Očekujem konkretnu potporu HNV-a.....7

Prva humanitarna akcija UG »Urbani Šokci«

Darovi za djecu.....23

Povećano je zanimanje za intenzivniji način uzgoja koza

Napraviti iskorak u proizvodnji.....28,29

Toni Bedalov, organizator zabavnih događanja

Problem dobre zabave postupno se rješava.....42

Božićna pastirska poruka mons. Đure Gašparovića, srijemskog biskupa

Živimo sadašnjost, s pogledom u budućnost

»Velika nam djela učini Svesilni, sveto je Ime njegovo«! (usp. Lk 1,49) i »Ovo je dan što ga učini Gospodin« (usp. Ps 118,24), riječi su evanđelisti Luke i Psalmiste primijenjene na ovogodišnje događaje u vremenu od 18. lipnja do 26. listopada u do tada Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji. Velika su to djela i to su dani ponovne uspostave drevne Srijemske biskupije te uzdignuća Đakovačko-osječke nadbiskupije i osnivanja Đakovačko-osječke crkvene pokrajine. Radosni su trenuci objave odluka Svete stolice te proslava u Đakovu, Osijeku, Požegi i Srijemskoj Mitrovici. Radostan je i događaj Utjelovljenja Sina Božjega, radostan je Božić,

Dan što ga učini Svevišnji po svojim velikim djelima.

Božić je veliki blagdan, tako radosno očekivan. To je blagdan rođenja Isusa Krista. To je blagdan što ga slave ne samo kršćani nego i mnogi ljudi dobre volje, a koji se tako lijepo uklapa u tijek vremena. On je slavlje događaja koji označuje puninu vremena i koji znači prijelom u ljudskoj povijesti kada narod, koji je u tmini hodio, svjetlost vidje veliku. Blagdan rođenja Gospodinova – Božić – poziva nas da mislima uronimo u veliko Otajstvo koje se zbilo u božićnoj noći u gradu Davidovu kada se rodio Spasitelj jer se očitovala Ljubav Božja, spasiteljica svih ljudi. Ovo je ostvarenje navještaja da će Djevica začeti i roditi sina i nadjenuti mu ime Emanuel – što znači: s nama Bog.

Bog je u ovaj svijet ušao tako da bude s nama, postao je jedan od nas, pravi čovjek; boravi s nama u povoju, kao dijete, kao dječak, mladić, zreo čovjek po putovima Palestine, propovijedajući i liječeći... Boravi s nama kroz vjekove, u sve dane do svršetka svijeta. Bog je s nama u svakom trenutku gdje su dvojica ili trojica sabrana u njegovo ime.

Vrijeme je ovo Mesije, Krista, Pomazanika, Spasitelja, koji ljudima donosi slobodu i uspostavlja

Božje posinstvo. Punina vremena nije došla samo prije više od 2000 godina, nego dolazi i sada u naše srce, živi u nama i rasprostire se na sate, dane i godine našega života. U takvom vremenu ne smijemo biti opterećeni prošlošću. Moramo živjeti sadašnjost s pogledom u budućnost. U biblijskom smislu vrijeme je vječnost i zato ga trebamo ispuniti djelima ljubavi i dobrote, to jest oznakama vječnosti. Pozvani smo da kao kršćani u svom životu i u svojoj sredini dadnemo mjesto svetome, to jest da dopustimo Bogu da djeluje. To bi trebala biti iskonska čežnja svakog čovjeka dobre volje, unatoč svakom nutarnjem otporu i sumnji. Ako je Bog s nama i mi smo s njime kada smo u miru i ljubavi sa svima; kada usvojimo svjetlo koje dolazi odozgo i vodi Kristu; kada ostvarimo u nama Ljubav Božju, spasiteljicu svih ljudi; kada uđemo u zajedništvo jedni s drugima.

Po Božiću Isus obogaćuje naš život, postaje nam suputnik na našem zemaljskom putovanju, on postaje naš vodič, naša svjetlost, naša snaga. Rasvijetlio je naša srca i duše, obasjao putove koji vode k njemu, jer mnogi tmaraju po bespućima. Isus nas je svojim rođenjem ispunio radošću, on vraća radost u srca prožeta tugom i nadu

u duše slomljene beznađem. Isus, Kralj mira, unosi mir neba i kraljevstvo ljubavi u naš svijet prepun nemira. Prosvjetljuje nepoučene, izmiruje posvađane, sjedinjuje rastavljene, prikuplja raspršene.

Rado je došao u našu ponovno uspostavljenu drevnu Srijemsku biskupiju! Želi zajedništvo s nama. Želi napredak, rast biskupije i župa. Traži našu suradnju i to svagdanju.

Bog se nije rodio uzalud. On će rastjerati mrak i donijeti svjetlost; raskinuti ropstvo i darovati slobodu i sreću.

Jest, On je došao, naš Spasitelj. Svima nam je došao i sve nas otkupio.

Neka Gospodin djeluje u vašim srcima, u vašim obiteljima, biskupijama, župama, gradu, selu, narodima, svijetu kako biste svijet, narode, grad, selo, obitelji uzdigli ne samo na ljudsku razinu, nego i božansku.

Svima vama, draga braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi vjeroučitelji i župni suradnici, te svima vama, draga braćo i sestre, Kristovi vjernici laici, želim sretan Božić i blagoslovljenu novu godinu! Iskrene čestitke upravi, djelatnicima, suradnicima i čitateljima tjednika Hrvatska riječ.

mons. Đuro Gašparović,
biskup srijemski

Čestitka predsjednika DSHV-a

Vrijeme mirenja i praštanja

Poštovani članovi i simpatizeri DSHV-a, cijenjeni čitatelji »Hrvatske riječi« i svi ljudi dobre volje.

Bliži se vrijeme koje s nestrpljenjem iščekujemo. Božić je najradosniji kršćanski blagdan.

Istodobno, to je vrijeme mirenja i praštanja, vrijeme darivanja i ljubavi, vrijeme okupljanja obitelji. U ozračju mira u duši Božić iščekuju

milijuni kršćana diljem svijeta, ali, nažalost, ima puno kršćana koji iščekuju Božić u ozračju rata, nemira i gladi. Nada skršenih i skrušenih, poniženih i povrijeđenih, nemoćnih i diskriminiranih je Onaj koji se zbog njih rodio kao nemoćno dijete u Betlehemu. Njih ima puno tu negdje pored nas i oko nas, koji očekuju i iščekuju od nas da se založimo za pravo i pravicu, humanost i porast progressa. Učinimo sve da upravo ti ljudi bar za trenutak osjete radost mira, sreće i zadovoljstva. Isus iz Nazareta to od nas očekuje. S tim mislima i željama, a u povodu božićnih i novogodišnjih blagdana svima sretan i čestit Božić i puno zdravlja, sreće i uspjeha u Novoj 2009. godini.

Petar Kuntić, predsjednik DSHV-a

Božićna i novogodišnja čestitka ravnateljice Hrvatske matice iseljenika

Podijelite radost blagdana s drugima

Dragi sunarodnjaci, iseljenici i pripadnici hrvatskih manjina, Hrvati u BiH, članovi udruga i klubova, učitelji i učenici hrvatskih dopunskih škola, župljani i svećenici hrvatskih katoličkih misija...

Želim da u Svetoj noći podijelimo radost Kristovog rođenja u međusobnom razumijevanju i zadovoljstvu. Šaljući vam dobre želje, želeći vam uspješnu Novu godinu, sigurnost i mir, zdrav-

lje, osobnu i obiteljsku sreću, uvijek se radujem našim susretima. Radost blagdana podijelite s vašim sugrađanima, s ljudima s kojima radite, s onima koji su vam prijatelji, sa svima koji su vam pomogli da neku zemlju, osim svoje vlastite, možete smatrati domom...

Čestit Božić i sretnu Novu 2009. godinu želi vam

Danira Bilić, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika

Božićna poruka mons. dr. Ivana Penzeša, subotičkog biskupa

Danas vam se rodio Spasitelj, Krist, Gospodin

Kršćanska braćo i sestre!

Božić nije tek priča, uspomena ili sjećanje. Božić je stvarnost, kao što je stvaran i naš život. Isusovim rođenjem Bog nije uklonio hlad-

noću iz svijeta, nego je pozvao ljude da se okrenu svojim srcima i jedni prema drugima. On je time otkrio veličinu svoje ljubavi, ali i vrijednost patnje i žrtve, bez kojih svaka humanost gubi smisao. Bog je tu i govori nam: ovozemaljski život nije sve, nego postoji vječnost. To je ona utjeha koju nam vjera daje. Božji govor o vječnosti daje ozbiljnost, nadu i slobodu ljudskom životu.

Čovjek je stvoren na sliku Božju. Zbog svoje grešnosti mnogi su ljudi stvorili pogrešnu sliku o Njemu. Često su to slike okrutnog i nezainteresiranog boga. Biblijski Bog je drugačiji. On je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa i time se učinio nama jednakim. Božji silazak među ljude

znači da postoji Njegova visina, Njegova slava i gospodstvo, da postoji Njegova moć i ljubav. Stoga je važno primijetiti uzvišenost Onoga koji dolazi. Tko želi slaviti Božić, Božji silazak, treba shvatiti ovu tajnu Božjeg silazanja.

Božji govor iz visine upravljen je izravno nama ljudima. Evangelist naglašava: Danas vam se rodio Spasitelj, Krist, Gospodin. Ne kaže samo da se rodio, nego vama se rodio i za vas se rodio. Svojim rođenjem Gospodin nam je omogućio da i sami postanemo Božji i božanski, da postanemo djecom Božjom. Naše se spasenje sastoji u tome da postanemo tijelom Kristovim. Božja je Riječ tijelom postala. Stoga nas Gospodin poziva da i mi svakodnevno dajemo sami

sebe kako bi ta ista Riječ i danas po nama tijelom postajala. To je poruka jednostavnih riječi koje izgovaramo u vjerovanju: sišao s nebesa. Te riječi govore o Kristu, ali govore i o nama. Ova ispovijest se ne može potrošiti samim izgovaranjem, ona upućuje na život i djela.

Zato kršćanska braćo i sestre, dopustimo da se svakodnevno ostvaruje ta otajstvena suradnja između Boga i svakoga od nas, između njegove Riječi i naših riječi i djela. To ujedno može biti pozivom i drugima da se približe betlehemske štalice te u njoj spoznaju utjelovljenog Boga.

Ovim mislima želim svima čestit Božić i blagoslovljenu Novu godinu!

+ Ivan, biskup

Ivan Karan, direktor NIU »Hrvatska riječ«

Očekujem konkretnu potporu HNV-a

NIU »Hrvatska riječ« spremna je produbiti suradnju s produkcijom Cro Media iz Subotice i s 300.000 dinara financijski poduprijeti realizaciju TV programa, kazao je direktor ustanove *Ivan Karan*. NIU »Hrvatska riječ« i Cro Media bit će tako, ako Upravni odbor ustanove usvoji ovu odluku, kao koproducenti producirati TV i radio program u sljedećih šest mjeseci. Karan očekuje i konkretnu pomoć od Hrvatskog nacionalnog vijeća kao i dogovor svih relevantnih subjekata kako bi se dugoročno riješio problem informiranja na hrvatskom jeziku kroz elektroničke medije.

Nakon sastanka u Hrvatskom nacionalnom vijeću kada su djelatnici Cro Medije iznijeli problem daljnjeg financiranja njihovog programa, u utorak je održan sastanak u NIU »Hrvatska riječ« s djelatnicima Cro Medije.

»Dogovorili smo se produbiti suradnju koja postoji od svibnja ove godine. U sporazumu je pisalo da se suradnja odvija na financijskom, promidžbenom i tehničkom planu a dosada je ta suradnja bila samo na tehničkom planu kroz korištenje naše kamere. Načelnan je dogovor da se i financijska suradnja uspostavi a to će odlučiti Upravni odbor ovoga tjedna na sjednici gdje će se usvajati plan

»Cro Media« je produkcija iz Subotice koja u posljednjih nepunih godinu dana proizvodi tjedne radijske i televizijske emisije na hrvatskom jeziku pod nazivom »Kronika«, koje se emitiraju u Subotici na TV »K23« i u Somboru na Radio Somboru i TV »Spektru«. Proizvodnju toga programa financiralo je Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije i taj će novac biti iscrpljen koncem godine.

poslovne politike i financijski plan za 2009.«, kaže Karan.

Prema njegovim riječima suradnja će se odvijati u trima fazama. Prva faza je koproduciranje emisije Kronika do kraja lipnja, druga faza je formiranje TV i radio redakcije u Hrvatskoj riječi skupa s Cro Medijom, a treća je faza pokretanje kablenskog TV kanala koji će emitirati program na hrvatskom jeziku.

»Zajednički će se aplicirati putem projekata za sredstva u

zemlji i inozemstvu tijekom cijele godine na čemu će raditi i djelatnici naše ustanove, a ako bude potrebno uzet će se osobe koje to profesionalno rade. Dogovorili smo i zajedničku izradu elaborata o ustroju radio i televizijskog informiranja na hrvatskom jeziku do kraja ožujka sljedeće godine, koja bi trebala biti u skladu s platformom o informiranju ako ona bude usvojena. Ideja je probati uvezati sve one koji se bave informiranjem na hrvatskom jeziku i dogovorili

smo sastanak početkom siječnja na koji ćemo pozvati i djelatnike iz Prizme i drugih medija da napravimo osnovu za dalje. Nadam se da će HNV podržati ovaj projekt a ne očekujem da ta potpora bude tapšanje po ramenu već da bude u skladu s ovlastima koje HNV ima i pogotovu koje će imati kad bude usvojen novi zakon a tamo se govori i o raspodjeli sredstava o čemu HNV donosi odluku. Nadam se da će i drugi subjekti podržati ovakve vidove suradnje i smatram da NIU »Hrvatska riječ« treba biti krovna ustanova u području informiranja kao što je HNV krovna institucija u zajednici«, kaže Karan.

Na pitanje ne radi li se o sukobu interesa s obzirom da je *Josip Stantić* jedan od osnivača Cro Medije i urednik Kronike istodobno i član Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ«, Karan kaže kako kada Upravni odbor bude odlučivao o tome Stantić neće sudjelovati u glasovanju, a osim toga »pokretač i najvažnija osoba u Cro Mediji je *Zvonimir Sudarević* s kojim će se najviše surađivati, dok je Stantić njegov suradnik i djelatnik Radio Subotice. Ako se bude formirala redakcija moći će se koristiti i studio Zvonimira Sudarevića i za prvu i drugu a i treću fazu te ne bismo trebali kupovati opremu«, kaže Karan.

J. D.

U Subotici svečano obilježen dan osnutka Hrvatskog nacionalnog vijeća

Moramo ići naprijed

Samo oni koji imaju zajedničke ciljeve idu kao zajednica naprijed, poručio je u svojem govoru predsjednik HNV-a Branko Horvat

»Možemo se međusobno razlikovati, no ne bi smjelo biti dvojbe oko temeljnih ciljeva u našoj zajednici. Jer trebamo znati da samo oni koji imaju zajedničke ciljeve idu kao zajednica naprijed, a kada to nije slučaj, onda se tapka u mjestu. A ti ciljevi su tako jednostavni: još jedno dijete u hrvatskom odjelu, 'Hrvatsku riječ' kupiti petkom, slušati i gledati programe na hrvatskom, upražnjavati kulturne obrasce – od odlaska u kazalište, preko praćenja književnosti, do njegovanja tradicijske kulture, te svakidašnje rabiti hrvatski jezik«, rekao je u svojem govoru predsjednik HNV-a *Branko Horvat* na svečanoj akademiji, kojom je u ponedjeljak, 15. prosinca, u Velikoj vijećnici Gradske kuće obilježena šesta obljetnica od osnutka krovnog tijela hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji.

Horvat: Učinjeno dosta, ali ne i dovoljno

»Proteklih šest godina, promatrano iz perspektive povijesti jedne manjinske zajednice – kakva je hrvatska na ovim prostorima, moramo priznati, nije ogromno vrijeme. No nadam se da smo naše kratko ljudsko vrijeme, unatoč teškoćama i problemima, smisleno upotrebili za izgradnju nekoliko ključnih pretpostavki za očuvanje i izgradnju nacionalnog identiteta Hrvata u Vojvodini, ili šire u Srbiji. To jest dosta, ali nije dovoljno«, rekao je Branko Horvat.

HKC »Bunjevačko kolo«

Predsjednik HNV-a je uputio apel svim vijećnicima HNV-a, ali i drugim nositeljima dužnosti unutar hrvatske zajednice, da spomenuti ciljevi »budu iznad svega«, te dodao da probleme treba rješavati u okvirima institucija i putem dijaloga.

»Samo tako ćemo ići naprijed, a naprijed moramo ići jer smo u mnogim segmentima institucionalnog života tek na početku. Za takvo djelovanje sviju nas postoji zalag ne samo onih koji su se za iste ciljeve, uz velike cijene, borili prije nas, već prije svega za one koji dolaze poslije nas«, poručio je Horvat.

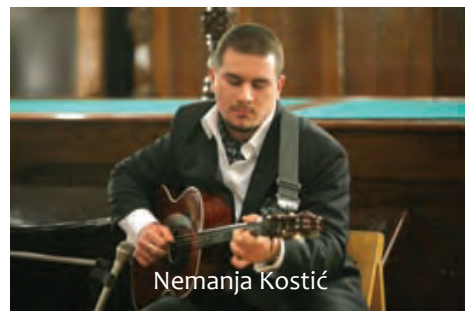
Ističući kako vojvođanski Hrvati mogu biti ponosni na doprinos koji su dali domicilnoj državi, generalna konzulica Republike Hrvatske

Recitatorice iz Sombora

u Subotici *Ljerka Alajbeg* izrazila je uvjerenje kako ovdašnji Hrvati mogu učiniti više za dobrobit same zajednice te pomoći razvitku cijelog srbijanskoga društva na putu europskih integracija.

Svečanoj akademiji, između ostalih, nazočni su bili i *Ivan Zeba*, prvi tajnik Odjela za hrvatske manjine u inozemstvu pri MVPEI RH, *Filip Damjanović*, ministar savjetnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu, *Aniko Muškinja Hajnrih*, državna tajnica u Ministarstvu za ljud-

Nemanja Kostić

ska i manjinska prava Republike Srbije, dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki* i predsjednik Mađarkog nacionalnog vijeća *László Józsa*.

U bogatom kulturno-umjetničkom programu nastupili su: pjevačka skupina KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, recitatorice iz Subotice i Sombora (*Karla Rudić*, *Bojana Jozić*, *Emina Firanj*, *Dejana Jakšić*), mladi glazbenici (*Katarina Evetović* – violončelo, *Miran Tikvicki* – tambura, *Marko Dulić* – tambura, *Nemanja Kostić* – čelo), zbor Zajednice Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić«, te pjevači i tamburaši HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice.

Dan osnutka HNV-a, podsjetimo, jedan je od četiriju službenih blagdana hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji. Toga dana 2002. godine održana je elektorska skupština za izbor

Miran Tikvicki

Zbor Zajednice Hrvata Zemuna

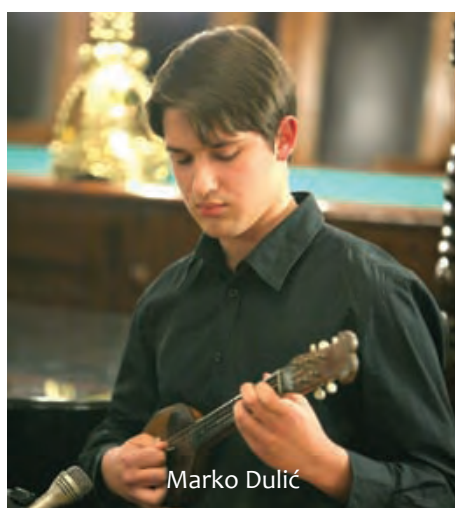
članova prvog Hrvatskog nacionalnog vijeća. Na sjednici je bilo nazočno 198 od ukupno 204 elektora. Izbor članova je obavljen na temelju dviju ponuđenih lista. Listu A je u ime Foruma hrvatskih institucija i organizacija Vojvodine predložio magistar *Josip Ivanović*, dok je listu B u ime DSHV-a predložio *Josip Gabrić*.

KaGlasovanjem elektora lista A je dobila 20, a lista B 15 članova Vijeća.

Prva konstitutivna sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u SR Jugoslaviji održana je 25. siječnja 2003. godine. Na sjednici je jednoglasno usvojen Statut Vijeća, a za predsjednika izabran Josip Ivanović.

Karla Rudić

Marko Dulić

Katarina Evetović

Pjevačka skupina KUDH »Bodrog«

Barišić: MVPEI će i dalje podupirati vaše projekte

Petar Barišić, izaslanik ministra vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske Gordana

Jandrokovića, poručio je ovom prigodom da će se za-uzeti za znatno povećanje proračunskih sredstava namijenjenih potrebama pripadnika hrvatske manjine u europskim državama. »Nastavljajući dosadašnju uspješnu suradnju MVPEI RH će i dalje u okviru svojih ovlasti podupirati vaše projekte te kroz potpisani bilateralni sporazum pratiti provedbu pravne zaštite hrvatske manjine u Republici Srbiji«, rekao je u svojem obraćanju Petar Barišić, načelnik Odjela za hrvatske manjine u inozemstvu u tom ministarstvu.

Formiranje nacionalnog vijeća Hrvata u Srbiji omogućeno je donošenjem Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina u Saveznoj Republici Jugoslaviji 2002. godine, kada je i hrvatska nacionalna manjina po prvi put legitimno priznata.

D. B. P.

Je li privatizacija sudbina i medija koji izvještavaju na manjinskim jezicima

Potruga za vlasnikom

Privatizacija se pravda potrebom da se informiranje nacionalnih manjina izvuče ispod skuta države kao »najgoreg mogućeg vlasnika«. Pritom se, međutim, redovito zaboravlja nešto što mrsi cijelu stvar: mediji na jezicima nacionalnih manjina nisu samo mediji, nego i sredstvo očuvanja nacionalnog identiteta

I ako je privatizacija medija proljetos privremeno zaustavljena upravo zbog nedostatka jasne vizije budućnosti medija na manjinskim jezicima, posljednjih je tjedana sve jači pritisak da se taj proces nastavi, a jasne vizije i dalje nema. Intencija je da sva glasila, pa i ona na manjinskim jezicima, odu u privatne ruke i da se time izbjegne državni upliv u kvalitete i objektivnost informiranja. U stvaranju atmosfere pritiska gotovo se ravnopravno natječu državne strukture, novinarske udruge i neovisni medijski stručnjaci, dok su sami novinari i urednici u manjinskim glasilima uglavnom suzdržani.

Privatizacija medija na manjinskim jezicima pravda se potrebom da se informiranje nacionalnih manjina izvuče ispod skuta države kao »najgoreg mogućeg vlasnika«, što je često korištena sintagma u raspravama o ovoj temi. Ruku na srce, ima u tome i istine, jer ako država ne smije imati utjecaja na medije općenito, taj utjecaj ne bi smjela imati niti na manjinske medije, čega de facto ima, budući da su osnivači tih medija manjin-

ska nacionalna vijeća ili lokalne samouprave, koji jesu neka forma države.

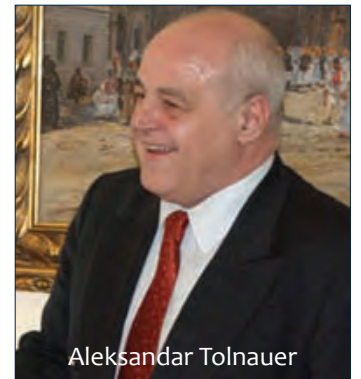
No, duga je to priča, a svodi se na jednostavnu činjenicu: manjinski mediji ne mogu na tržište jer po pravilu ostvaruju malu nakladu, a država je dužna i po zakonu i po logici stvari te medije financirati. O mogućnostima šepirenja lepizom ostvarenih prava nacionalnih manjina pred europskim i drugim kontrolorima, ne treba niti govoriti.

Pritom se, međutim, redovito zaboravlja nešto što mrsi cijelu stvar: mediji na jezicima nacionalnih manjina nisu samo informativni mediji, nego i sredstvo očuvanja nacionalnog identiteta naroda, koji u jednoj državi živi u uvjetima većinskog okruženja. Zbog toga je uloga manjinskih medija dvojaka, a ni jedna od tih dviju uloga ne smije biti zapostavljena, niti ijedna od njih smije nadvladati onu drugu. Otud i teška uloga urednika i novinara u ovakvim medijima. Hodati po tankoj žici između profesije i odgovornosti prema nacionalnoj zajednici – nije nimalo ugodan posao.

ZADOVOLJITI DVA ZAHTJEVA: Posljednji u nizu skupova o spomenutoj temi održan je početkom tjedna u Novom Sadu, gdje zapravo ništa novoga nije niti moglo biti rečeno. Svaki je segment ovoga problema, naime, već rasvijetljen sa svih mogućih strana, jedino još nitko nije pronašao eliksir života za manjinske medije. Kako se god na koncu raspetljalo klupko informiranja na manjinskim jezicima u Srbiji, bit će nezadovoljnih. Ili će rješenje biti nauštrb pravovremenog, istinitog i nepristranog informiranja, ili će biti nauštrb očuvanja nacionalnog identiteta manjinskih zajednica. Na pronalaženju izuma koji bi objedinio oba ova zahtjeva, stručni timovi navodno vrijedno rade, ali što će od svega toga ispasti, tek ćemo vidjeti.

Glavni prigovor sadašnjem stanju, koje se smatra neodrživim, a u kome su manjinski mediji pod okriljem manjinskih nacionalnih vijeća ili lokalnih samouprava, jest nedostatak objektivnog pisanja, odnosno izvještavanja. Uistinu, u manjinskim se medijima lako opali po Vladi u Beogradu, ali osjetljive

teme koje se tiču vlastitih manjinskih elita – uglavnom se ne potežu. U svakom slučaju, rješenje koje bi vodilo u privatizaciju ovog manjinskog sektora bilo bi vjerojatno jedinstveno u svijetu, koji zapravo u svemu funkcionira po principu privatnog vlasništva – osim u području manjinskih prava, gdje je

Aleksandar Tolnauer

državna potpora neizbježna. Zbog toga je uvođenje privatnog vlasnika i profitnog razmišljanja opasan opit, u kojem se profit neće ostvarivati na tržištu nego iz državne kase, a građenje privatnog profita iz proračunskog novca nije baš nešto što bi na dugi rok zatvorilo ovo pitanje.

HRVATSKA OPĆENITO: Kako ova stvar izgleda u okruženju, u državama koje nisu te sreće da su manjinska prava dovele »iznad europskih standarda«, kako to vole reći srbijanski političari, možemo vidjeti u dva bliska primjera – hrvatskom i mađarskom.

U Hrvatskoj manjinski mediji nesmetano funkcioniraju, iako njihovo rješenje nije etatizam, ali niti privatizam. Sredina je pronađena u civilnom sektoru, koji je isključivi nakladnik ovih medija, a ustavnim je zakonom zajamčeno da će tako i ostati.

»U Hrvatskoj država financira 56 različitih listova na ukupno 18 manjinskih jezika«, kaže za HR predsjednik Savjeta za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj Aleksandar Tolnauer. »Godišnje

Budućnost medija na manjinskim jezicima nije jasna: sa skupa u Novom Sadu

za tu namjenu država izdvoji 41 milijun kuna, odnosno više od 5,5 milijuna eura. Ovdje uopće nije niti bilo riječi o tome da se ti mediji privatiziraju, jer oni niti nisu u vlasništvu države, nego su njihovi nakladnici organizacije civilnog društva. Ako bi se i pojavio sada neki privatnik koji bi želio izdavati novine na nekom od manjinskih jezika, ne bi imao zapreka, ali bi morao ići nekim drugim putem, njegovo financiranje ne bi išlo preko Savjeta za nacionalne manjine. Državnog pritiska na objektivno pisanje manjinskih medija ovdje nema, jer je to u ovakvom vlasničkom sustavu i nemoguće, a u nekim nacionalnim zajednicama upravo i postoji medijska konkurencija, što omogućuje pripadnicima te zajednice da se na istom manjinskom jeziku informiraju iz različito obojenih medija. Najuočljiviji primjer toga su, recimo, srpski mediji Novosti i Identitet, koji podržavaju različite struje u srpskoj zajednici.«

SRBI U HRVATSKOJ: Jedan od spomenuta dva srpska lista u Hrvatskoj, Novosti, iduće će godine obilježiti deset godina izlazenja. »Sve ovo vrijeme list je u 90-postotonom omjeru financiran iz proračuna Republike Hrvatske, posredstvom Savjeta za nacionalne manjine RH«, kaže za HR glavni i odgovorni urednik Novosti Rade Dragojević. »Tako je bilo od početka i tako će ostati i ubuduće. Nešto se malo financira iz Republike Srbije i to preko natječaja koje raspisuje Ministarstvo kulture Republike Srbije ili Pokrajinsko tajništvo za informacije Vojvodine. I ova sredstva koja dobivamo iz proračuna Republike Hrvatske idu preko natječaja, ali to smatramo sigurnim sredstvima, s jedne strane zato što je takva vrsta financiranja zajamčena zakonom, ali i zbog toga što naša tri zastupnika u Hrvatskom saboru predstavljaju neku vrstu garancije da će se zakon i poštovati.«

Inače, izdavač tjednika Novosti je Srpsko narodno vijeće, koje nije državno tijelo i zbog toga se i smatra da te novine nisu pod državnim utjecajem, premda naginju Samostalnoj demokratskoj srpskoj stranci koja je članica vladajuće koalicije. Toga lista nema na kioscima po Hrvatskoj nego se prodaje po principu pretplate i poštanske dostave, ili ga distribuiraju lokalni ogranci srpskih manjinskih organi-

zacija. Tiraža mu je 5000 primjeraka.

HRVATI U MAĐARSKOJ: Niti se u Mađarskoj ne spominje privatizacija postojećih medija na jezicima nacionalnih manjina. Dapače, svako se manjinsko pita-

Branka Pavić-Blažetin

nje u toj državi Europske Unije smatra državnim pitanjem i rješava se isključivo iz – proračuna.

»U Mađarskoj se cijela manjinska problematika rješava iz pro-

računa«, kaže glavna i odgovorna urednica Hrvatskog glasnika, tjednika koji izlazi u Budimpešti, Branka Pavić-Blažetin. »Manjinska su pitanja politička stvar, manjine su i pojedinačno spomenute u ustavu i sve se manjinske aktivnosti financiraju iz proračuna. Problem je, međutim, što financiranje novina nije automatizam, nego se svake godine ide na natječaj, pa nemamo sigurnost u smislu da unaprijed znamo koje će razine biti financiranje u idućoj godini. Također je problem i to što Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj novac za sve manjinske aktivnosti izdvaja u masi, ove je godine to bilo 500 milijuna forinti, od čega na manjinske listove odlazi čak dvije trećine, pa su onda svi protiv novina, jer za ostale manjinske programe ostane nedovoljno.«

U Mađarskoj je, inače, ustavom priznato postojanje 13 manjinskih naroda, od kojih novine na svo-

jim jezicima imaju, uz Hrvate, i Rumunji, Srbi, Slovaci, Slovenci i Nijemci. Naklada Hrvatskog glasnika je 1500 primjeraka, a prodaje se isključivo putem pretplate i poštanske dostave, gdje poštanski troškovi u potpunosti pojedu prodajnu cijenu pa o nekoj ekonomskoj isplativosti nema niti govora. Eventualno pojavljivanje nekog privatnika, koji bi poželio izdavati novine na hrvatskom jeziku u Mađarskoj, teoretski jest moguće, ali Branka Pavić-Blažetin to smatra malo vjerojatnim:

»Ne vjerujem da bi netko ušao u ovaj posao, ali bi mogao pokušati. Međutim, naš je izdavač Neprofitna udruga Croatica Kft. a njeni su osnivači Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj u omjeru 49:51 posto, pa je izvjesno da bi oni štitili svoj list i privatnik ne bi uspio«, kaže Branka Pavić-Blažetin.

Zvonimir Perušić

Puna ili djelomična privatizacija

Izvršnog vijeća Ana Tomanova-Makanova. Ona je naglasila kako privatizacija lokalnih i manjinskih medija u Srbiji nije uspjela, jer nije bila dobro pripremljena, a založila se za slobodu i neovisnost medija, pri čemu se mora očuvati i zaštititi javni interes građana.

Za beskompromisnu i potpunu privatizaciju najtvrdje su se zalagali medijski stručnjaci Rade Veljanovski i Goran Cetinić, koji smatraju da manjinski mediji u sadašnjoj vlasničkoj konstelaciji nisu spremni otvarati nezgodne teme iz svojih zajednica i trpe pritisak manjinskih stranaka i osnivača – nacionalnih vijeća. Savjetnik pokrajinske tajnice za informacije Kalman Kuntić smatra da je privatizacija potrebna, ali je istovremeno potrebna i svrsishodnost, iz čega proistječe spomenuti kombinirani model po principu 33-33-33.

Okrugli stol na temu privatizacije lokalnih i manjinskih medija održan je u organizaciji Nezavisnog društva novinara Vojvodine, a uvodničari su, osim Ane Tomanove-Makanove, Gorana Cetinića, Radeta Veljanovskog i Kalmana Kuntića, bili i potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine Maja Sedlarević, šefica medijskog odjela OESS-a Dragana Nikolić-Solomon, pomoćnik pokrajinskog tajnika za gospodarstvo Siniša Isakov i predstavnik Fonda za otvoreno društvo Tomislav Žigmanov. U radu okruglog stola sudjelovali su i predstavnici medija na manjinskim jezicima, kao i manjinskih nacionalnih vijeća.

Najveći broj lokalnih samouprava u Vojvodini medije, koji su trenutačno u njihovom vlasništvu, vidi kao javne servise, a njihova bi vlasnička transformacija trebao biti kombinirani model privatizacije, pri čemu bi trećinu vlasništva zadržale lokalne samouprave, trećinu bi uzeli zaposleni novinari, a trećina bi bila ponuđena zainteresiranom privatniku. Ovo je rezultat anketa koje je provelo Pokrajinsko tajništvo za informacije u svih 45 lokalnih samouprava u Vojvodini, a koje je na okruglom stolu u Skupštini Vojvodine u ponedjeljak prezentirala potpredsjednica

Doc. dr. Helena Sablić-Tomić, književna teoretičarka i dekanica Umjetničke akademije u Osijeku

Nužno je baviti se vlastitim egzistencijalnim prostorom

*Hrvatska suvremena književna scena, čini mi se, življa je nego inače * Nužno je na jednome mjestu objaviti panoramu hrvatskih pisaca koji su djelatni u Vojvodini, naravno, uz kritički pogled onoga koji je priređuje **

*Promoviranje vlastitoga doma, kuće, grada, običaja, osobna svijest o tome što jesi, što znaš, možeš, želiš i hoćeš jedini je mogući pogled prema globalizaciji * Umjetnička raznolikost dovoljna je da naša Akademija bude poticajno, kreativno i dinamično mjesto studiranja*

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Ime sveučilišne profesorice, književne teoretičarke i kritičarke Helene Sablić Tomić nije nepoznato poznavateljima kulturnih, ponajprije književnih prilika, među vojvođanskim Hrvatima. Naime, kroz angažman u slavonsko-baranjsko-srijemskom ogranku Društva hrvatskih književnika i Matici hrvatskoj Osijek, ona ostvaruje suradnju s ovdašnjim hrvatskim piscima. Također, sudjeluje i na manifestacijama u organizaciji osječke »Šokačke grane«, koja ima dobru suradnju s ovdašnjim kulturnim udrugama šokačkih Hrvata.

Osim o navedenoj suradnji, Helena Sablić-Tomić u intervjuu za naš tjednik govori o svojem književno-teorijskom radu, suvremenoj hrvatskoj književnosti, Umjetničkoj akademiji u Osijeku, čija je dekanica, te o stanju na kulturnoj sceni slavonske prijestolnice.

HR: Kao osobi koja se bavi književnom kritikom, te predaje suvremenu hrvatsku književnost na fakultetu, kako Vam se, općenito, čini stanje na suvremenoj književnoj sceni u Hrvatskoj?

Hrvatska suvremena književna scena, čini mi se, življa je nego inače. Gotovo dnevno pojavljuju se knjige mladih književnika, kao što su primjerice: Aleksandra Kardum, Andrea Pisac, Maša Kolanović, Sonja Gašperov, koje svježim idejama, drugačijim pogledom na zbilju (pri tome mislim i onu iz bliže prošlosti kao i onu recentnu) oko sebe unose kreativnu živost. Što se, pak, tiče onih koji su već poznati po svojim knjiga čitateljskoj publi-

ci (Mirko Kovač, Pavao Pavličić, Renato Baretić, Želimir Koščec), oni se trenutačno bave propitivanjem stereotipa u literaturi, povijesti, društva. Tako će, primjerice, Julijana Matanović u knjizi »Tko se boji lika još« na posve novi način pročitati hrvatska književna djela iz 19. i 20. stoljeća, ne bi li pokazala mogućnosti drugačijega pogleda na poziciju i važnost lika u njima od onoga što bilježe povijesne čitanke. Dubravka Ugrešić iznova je pročitala mit o babi Rogi u knjizi »Baba Jaga je snijela jaje«.

HR: U književnom ste se radu, među ostalim, bavili temama hrvatske suvremene autobiografske proze, s naglaskom na ženski književni identitet (knjiga »Gola u snu«). U čemu vidite razloge pojave velikog broja autobiografskih knjiga u Hrvatskoj (posljednji primjer Nives Celzijus), ili je to svjetski trend koji se samo preslikava na domaće prilike?

Demokratske promjene u društvu, stvaranje samostalne države, snažan nacionalni trend, rat od 1991. do 1994., život u egzilu, tranzicija, ekonomska kriza – samo su neke odrednice društvene prakse kroz koju se artikulira život pojedinca. Postmoderna paradigma otvorila je prostor malim pričama. Zgusnuta zbilja devedesetih opterećena postmodernim mišljenjem, narcisoidnom pozicijom i autora, ali i čitatelja, razvijala je horizont očekivanja u kojemu se čini kako se jedino autobiografskim diskursom može afirmirati »kultura individualizma«. Autor, kao društvena funkcija, postaje katalizatorom suvremene društvene zbilje i indikatorom povijesti, pri čemu osobno vrijeme

preuzima zalihi Univerzalnoga, a tematizirana prošlost i sadašnjost postaju osobnim ulogom u budućnosti. Specifičan tip iskustva koje imaju žene, kako u javnom tako i u privatnom prostoru, legitimira se upravo kroz autobiografiju. I to je trend kojemu niti hrvatska književna publika nije mogla odoljeti. Autobiografski tekstovi, kao što je već od kritike prepoznato, pišu se iz osobne potrebe kojoj se nastoji udovoljiti, ali i iz vlastitog prepoznavanja senzibiliteta kulturne zbilje koji zbog duha vremena oblikuje specifičnu koncepciju kulturnog mišljenja – projekt autobiografske kulture. Njezinim smo dijelom pa ne vidim razloga da svatko, ako to želi, ispriča svoju »golu istinu«. Problemi oko spomenute knjige nalaze se u društvu, a ne u knjizi samoj. I o tome bi naši sociolozi, antropolozi, analitičari medija trebali razgovarati.

HR: Solidan odjek u književnoj javnosti imala je knjiga »Slavonski tekst hrvatske književnosti«, koja predstavlja pregled i vodič

Helena Sablić-Tomić rođena je 1968. godine u Osijeku, gdje je pohađala osnovnu i srednju školu te diplomirala na Pedagoškom fakultetu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu je 1997. godine magistrirala s temom »Kratka priča devedesetih – biblioteka i autori časopisa Quorum«, a 2001. je obranila doktorsku disertaciju naslovljenu »Modeli hrvatske suvremene autobiografske proze«. Dekanica je Umjetničke akademije u Osijeku, dok na Filozofskom fakultetu u istom gradu predaje kolegij Suvremena hrvatska književnost.

Objavila je sljedeće knjige: »Montaža citatnih atrakcija – quorumova kratka priča« (1998); »Intimno i javno – ogledi o suvremenoj autobiografskoj prozi« (2002); »Slavonski tekst hrvatske književnosti« (2003., koautorstvo s Goranom Remom); »Gola u snu – o ženskom književnom identitetu« (2005), »Hrvatska autobiografska proza« (2008).

S Goranom Remom priredila je: »Osječku čitanku – Sretne ulice«, »Đakovačku čitanku – Put nebeski« (2000), »Šokačku čitanku« (2007). S Davorom Šarićem objavila je »Dnevnik nevidljivoga« (2008).

Priredila je knjigu intimističkih zapisa »Nebo nad Osijekom« (2003) i knjige Franjo pl. Ciraki »Bilježke / Zapisci« (2004), »Slavonska krv – izbor iz djela Josipa i Ivana Kozarca« (2005), »Šes a Drava csak folyot – Szlavöniai horvát rövidtorozak« (2005.), Zdenka Marković »Njegov posljednji san – iz ostavštine« (2007.).

Piše kritike za »Vjesnik«.

kroz stoljeća književnosti u ovoj hrvatskoj regiji. Budući da je ova regija, sa sjedištem u Osijeku, nerijetko predstavljena (ili, pak, doživljavana) kao umjetnički inferiorna u odnosu na središnjicu, smatrate li da ova knjiga, ali i neki drugi

Vaši književni radovi, u izvjesnoj mjeri mogu promijeniti takvo stajalište?

Mislim kako je nužno baviti se egzistencijalnim prostorom u kojemu jesmo. Pri tome mislim na čitanje i usustavljivanje zavičajne književnosti, jer samo takvim

sintetskim književno-povijesnim možemo učiniti iskorak prema drugim regionalnim prostorima ili središnjici. Pokazati kontinuitet pismenosti, kulturnoga i književnoga života u regiji, interpretirati djela nepravedno zanemarenih, isključivo zbog nedovoljne

informiranosti onih koji su pisali »Povijesti hrvatske književnosti«, slavonskih autora kroz knjigu kao što je ova naša jedini je, ali i najteži put mijenjanja perspektive tipa »nas drugi vide«. Vrijeme će pokazati što smo prije tih pet godina učinili u široj recepciji slavonske književnosti. Sigurna sam kako budući književni povjesničari, odnosno autori panoramskih »Povijesti«, neće ostati prema njoj ravnodušni.

HR: Kroz angažman u slavonsko-baranjsko-srijemskom ogranku Društva hrvatskih književnika i Matici hrvatskoj – Osijek ostvarujete suradnju s ovdašnjim hrvatskim piscima, a rezultat je, među ostalim, tematski svezak »Klasja naših ravni« u kojem su objavljeni tekstova slavonskih autora. U kojem bi smjeru ta suradnja trebala biti nastavljena?

Kao što sam prethodno rekla, nužno je na jednome mjestu objaviti imena hrvatskih pisaca koji su djelatni u Vojvodini. Naravno, uz kritički pogled onoga koji to priređuje. S time sveskom potom krenuti na književno putovanje po regiji, uz čitanja, razgovaranja, druženja.

HR: Rado ste viđena gošća i sudionica manifestacija u organizaciji »Urbanih Šokaca«, a također ste koautorica »Šokačke čitanke«, čiji je suizdavač ova udruga. Mogu li ovakve tradicijske i zavičajne vrijednosti, kakve promovira ova udruga, izdržati utrku s trendom globalizacije? Kakav je, prema Vašim iskustvima, interes javnosti za ovakve sadržaje i vrijednosti?

Jednom rječju – sjajan. Promoviranje vlastitoga doma, kuće, grada, običaja, osobna svijest o tome što jesi, što znaš, možeš, želiš i hoćeš jedini je mogući pogled prema globalizaciji.

HR: Umjetnička akademija, na čijem ste čelu, ovih dana proslavlja svoju petu obljetnicu. Je li se, i uolikoj mjeri, rad ove institucije, premda ne previše dug, odrazio na kulturne prilike u gradu Osijeku i okolici?

Još uvijek se Osijek nije dovoljno uključio ili iskoristio energiju koja je akumulirana u prostorima i projektima studenata na

HR: Pratite li suvremenu književnu produkciju vojvođanskih Hrvata? Kako ocjenjujete njezinu kvalitetu?

Do mene stižu samo poneke knjige. Posljednju mi je poslao Petko Vojnić Purčar, a sama sam sudjelovala u književnom projektu »Prid svitom« Tomislava Žigmanova. Nisam sigurna da imam dovoljno informacija kako bih mogla na ovo pitanje odgovoriti. I opet se kao problem pojavljuje nedovoljna informiranost nas u Hrvatskoj o književnom radu onih, koji na hrvatskom jeziku pišu izvan administrativnih granica. Krivnja je podijeljena. Vrijeme je da nešto učinimo da i na ovo pitanje mogu odgovoriti relevantno.

HR: Kakvima ocjenjujete prilike na osječkoj kulturnoj sceni? Biste li, u tom kontekstu, posebno izdvojili rad nekih ustanova kulture, umjetničkih udruga ili pojedinaca?

Urbani pogled na Grad i umjetnost koji se širi projektima oko Barutane, spajanje tradicije i suvremenosti, koji se zbiva u prostorima Muzeja Slavonije, nova umjetnička scena, koja se oblikuje oko Arheološkog muzeja, zasigurno pridonose dinamici kulture u gradu uz Dravu.

Umjetničkoj akademiji. Krenuli smo diskretno u Grad u ožujku s Dionizijevim festivalom, koji vodi Robert Raponja, a u svibnju 2008. nešto jasnijim koracima kroz projekt »Urbane instalacije«, koje osmišljava i sa studentima radi Saša Došen. Instalacije, kakvima se u ovome projektu nastoji baviti, nekomercijalne su urbane ulične umjetnosti. Riječ je o dobro promišljenim malim projektima čija je komunikacijska funkcija propitivanje društvenih pitanja grada (od čistoće, međuljudskih odnosa, odnosa jačih prema slabijima, pitanja zelenih površina i sl.). Naši studenti na taj način žele umjetničkim intervencijama skrenuti pozornost prolaznika, kako na samo djelo, tako i na određeni problem na koji se umjetničkim djelom nastojalo ukazati. Umjetnost je ono što potiče iznovljena promišljanja stvarnosti, propitivanja pretpostavki i konvencija, a ovim se projektom promiče ideja razmišljanja izvan zadanih okvira. Godina 2009. bit će godina u kojoj će se »pogled Grad« nastaviti, kako bi se naši studenti i njihovi umjetnički projekti mogli jasnije utisnuti u njegovu kulturnu mapu.

HR: Zbog svoje blizine, ali i »udobnosti«, Osijek bi mogao biti (a u nekoj mjeri i jest) zanimljiva akademska destinacija za studente iz Vojvodine. Biste li mogli izdvojiti neke prednosti osječke akademije u odnosu na druge akademije i visokoškolske umjetničke škole u Hrvatskoj?

Osječka Akademija ustrojena je interdisciplinarno. Danas je čine tri odsjeka: Odsjek za glazbenu umjetnost, Odsjek za likovnu umjetnost i Odsjek za kazališnu umjetnost. Oni su ustrojeni kroz sedam katedri: Pjevanje, Klavir, Glazbena pedagogija, Katedra za teoriju umjetnosti, Katedra praktičnih predmeta (slikarstvo, kiparstvo, grafika, multimedija), Gluma i lutkarstvo, Teatrologija. Akademija u Osijeku jedina je umjetničko-nastavna sastavnica Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Studij lutkarstva specifičan je kako u nacionalnom prostoru, tako i u širem europskom regionalnom kontekstu. Je li takva umjetnička raznolikost dovoljna da naša Akademija bude poticajno, kreativno i dinamično mjesto studiranja? ■

Sadržaj rada, uloga i odgovornost kulturnih udruga u hrvatskoj zajednici

Narod koji zaboravlja prošlost nema budućnost

U nekim društvima već su održane redovite godišnje skupštine a u nekima se one tek pripremaju. Većina naših, kako starih tako i mlađih udruga, organiziraju božićne ili, pak, godišnje koncerte, na kojima predstavljaju svoja najbolja ostvarenja

Piše: Zvonimir Pelajić

Završava još jedna kalendarska godina. Ovo je vrijeme kada sve udruge u našoj zajednici sumiraju rezultate rada, pripremaju izvješća o radu i utrošenim sredstvima te donose planove rada za iduću godinu. U nekim društvima već su održane redovite godišnje skupštine a u nekima se one tek pripremaju. Većina naših, kako starih tako i mlađih udruga, organiziraju božićne ili, pak, godišnje koncerte, na kojima predstavljaju svoja najbolja ostvarenja.

kulturno-umjetničkih društava moglo je lako postati prijelazom »s konja na magarca«. No, zahvaljujući prije svega jakoj volji i želji svih naših udruga da iskažu svoje vrijednosti i mogućnosti, projekt je uspješno ostvaren. Čak može biti i uzorom dobre suradnje, koordinacije i sloge u našoj zajednici!

OBNOVA I PREDSTAVLJANJE KULTURNE BAŠTINE: Sva naša društva realizirala su i svoje vlastite planove na lokalnoj, pokrajinskoj, neka na republičkoj pa i na

među društvima, poboljšati sustav arhiviranja kulturno-povijesne građe te afirmirati višu kulturu u našoj zajednici. Moramo priznati da su mnoge naše udruge osnovane kao »folklorna društva« i čim bi došlo do nekih problema u njihovu radu, odmah bi neki pojedinci pomislili da se društvo ukida. Zaboravlja se i na statut i na osnovane druge odjele pa i na sam naziv društva. A, većina naših udruga ima predznak HKUPD ispred naziva. Svako slovo ima ozbiljno značenje i obvezuje upravna tijela i članstvo na određene aktivnosti. Pri analizi i planiranju rada treba obratiti osobitu pozornost na slova U i P! Što smo uradili na polju umjetnosti i prosvjete? U mladom društvu »Matoš« u Plavni, primjerice, ove godine organizirano je predstavljanje Leksikona, održana je književna večer, dvije članice su sudjelovale na »Liri naivi«, ženski pjevački sastav izveo je nekoliko skladbi od J. Andrića, povećan je broj čitatelja »Hrvatske riječi«. Neki su članovi društva sudjelovali u emisiji na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« na radio Bačkoj, a kad je nastao problem s instrumentima nađeno je rješenje u suradnji s HKUPD-om »Dukat« Vajska-Bođani. Takva suradnja među našim udrugama je dragocjena i poticajna za ustrajni i kontinuirani rad svih kulturno-umjetničkih društava u našoj zajednici. Za primjer je i svojedobna suradnja HKUPD-a »Mostonga« iz Bača s tamburaškim orkestrom iz Ravnog Sela.

REALNI JASNI PLANOVI: Dakle, za godišnje skupštine treba dobro pripremiti izvješća i planove koji moraju biti realni, a pregled utrošenih sredstava jasan. Treba poticati članove na čitanje dobrih knjiga, redovito praćenje tjednika »Hrvatska riječ« i pravilno informiranje. O nama se malo zna, a o našoj prošlosti i značenim likovima – književnicima, glazbenicima, likovnim umjetnicima i znanstvenicima ima i onih u našoj zajednici koji premalo znaju. Zadaća je svih naših udruga ove praznine popunjavati, ali usporedo s tim nastaviti s predstavljanjem pučkog stvaralaštva i tradicije, običaja s religijskom tematikom i egzistencijalne, odnosno suvremene kulture hrvatske zajednice.

S jednog od nastupa HKUPD »Matoš« iz Plavne

Protekla godina je bila u znaku obilježavanja 320. obljetnice dolaska Hrvata – Šokaca iz Soli (današnja Tuzla) u Bač i okolicu, a u zajednički projekt »Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688.-2008.« uključilo se sedam hrvatskih udruga iz bačkog Podunavlja. Kao što je poznato, mnoge skupine migranata u to vrijeme predvodili su franjevci Bosne Srebre. Sve do ove godine Katolička crkva je jedina čuvala sjećanja i prigodno obilježavala ova događanja, a od sada u ovakvim manifestacijama sve više sudjeluju i druge hrvatske kulturne institucije. Ovo »i druge« kažem zbog toga što mislim da je Crkva ne samo vjerska i duhovna nego i kulturna zajednica koja nam je, pokraj vjere, sačuvala i jezik, kulturu i identitet. Dakle, prenošenje ovoga velikog projekta u okvire

međunarodnoj razini. Svima je bio osnovni cilj – obnova i predstavljanje kulturne baštine koja je dugo vremena bila zapostavljena. Tako je, primjerice, naša najmlađa udruga HKUPD »Matoš« prezentirala narodne pjesme i plesove iz Plavne, ne samo u sredinama gdje znatnije žive Hrvati, nego i u – Selenči, Kucuri, Bezdanu, Crvenki, Vrbasu. To su činila i druga naša društva. Tako se kultura vojvođanskih Hrvata na pravi način integrira u kulturu naše domicilne zemlje i, čini se, da se sada odvija u znatno povoljnijim okvirima i boljem okruženju. Jer, otkrivanjem starih tragova, mi ostavljamo i nove tragove našim potomcima.

Osnutkom Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata naše kulturne udruge moći će lakše planirati svoj rad, uspostaviti bolju koordinaciju

Intervju veleposlanika Tončija Staničića FoNet-u

Vidimo se u EU!

Veleposlanik Hrvatske u Srbiji Tonči Staničić, koji ovih dana završava diplomatski mandat u Beogradu, ocijenio je u intervjuu FoNet-u da između Srbije i Hrvatske nema pravih i suštinskih problema i dodao kako je, usprkos tempu »dva koraka naprijed, jedan nazad«, u međusobnim odnosima ostvaren veliki napredak.

»Šteti nam što se na ovaj način prepucavamo u posljednje vrijeme, jer nema suštine u ovom sadašnjem zaoštavanju. Nema ničega novog, sve teme su reciklirane, na ovaj ili onaj način«, rekao je veleposlanik Hrvatske u Srbiji *Tonči Staničić*. Kao dokaz za ovu tvrdnju, on je spomenuo da je rat izazvala neka druga vlast, koja je davno promijenjena, kako je Hrvatska tužbu za genocid protiv Srbije pokrenula još 1999. godine i tako ovo pitanje iz političke prebacila u pravnu

Najavu protutužbe Staničić je ocijenio kao legitimno pravo Srbije, koje nitko ne spori i ne komentira u Hrvatskoj. Upitan – je li postoji mogućnost izvansudske nagodbe, Staničić je ukazao kako bi za postojanje bilo kakvog uzajamno povoljnog rješenja, morala postojati volja obje strane. »Morala bi postojati i dalekosežna vizija da hoćemo graditi partnerske, dobrosusjedske, a zašto ne i prijateljske odnose. Ako se sve te kockice slože, onda se može razgovarati o bilo čemu«, precizirao

»Sve ove države su bile svjesne koliko je bolno ovo pitanje za Srbiju, ali ujedno je taj korak bio i priznavanje određenih realnosti, koje su tijekom vremena nastale na ovim prostorima«, objasnio je Staničić.

Misija Europske Unije (EU) će na Kosovu pridonijeti smirivanju situacije i pomirenju, ocijenio je Staničić i dodao, kako je Hrvatska dobila poziv da sudjeluje u EULEX-u, ali se još ne zna u kojem obliku. On je rekao kako je Hrvatska možda jedina država koja bi u EULEX-u bila prihvatljiva i za srpsku i za albansku zajednicu, u što se uvjerio i na terenu. Staničić je suglasan s predsjednikom Hrvatske *Stjepanom Mesićem* da komunikacija dvije države stagnira, precizirajući kako to nije kritika Srbije, već »skrivena misao« upućena objema državama – »učinite i jedni i drugi sve da otvorite kanale komunikacije«.

»Ono što smo čak i u vrijeme rata imali, to je komunikacija. Ona je važna stvar, jer to omogućava prevladavanje problema. A, ako toga nema, onda smo u čorsokaku«, ukazao je Staničić i dodao, kako je komunikacija dviju država slabija nego prije godinu dana. »Pomirenje je nužno i taj proces teče uz određene napore«, naglasio je Staničić ističući, kako on vidi Srbiju i Hrvatsku kao prave partnere, dobre susjede, za neku godinu i prijateljske zemlje, koje će prošlost ostaviti tamo gdje joj je i mjesto. Tome bi pridonio i posjet premijera *Ive Sanadera*, koji je izrazio spremnost doputovati u Beograd, rekao je Staničić i dodao kako, iako još nema nikakve službene informacije iz Srbije, vjeruje da će odgovor biti pozitivan. Situacija je mnogo bolja kada je riječ o položaju i pravima manjinskih zajednica, nego što je bilo prije pet ili šest godina, nastavio je Staničić. On je podsjetio da je najjača srpska

stranka u Hrvatskoj dio vladajuće koalicije, dok je najjača hrvatska stranka u Srbiji, Demokratski savez Hrvata, u Vojvodini u koaliciji s Demokratskom strankom i ima zastupnika u srbijanskom parlamentu.

Staničić je o procesu povratka izbjeglih Srba u Hrvatsku rekao kako to izgleda mnogo bolje nego što se u medijima predstavlja, kao i da iz određenih političkih razloga u medijima nema pozitivnih informacija o tome.

»Hrvatska ulaže ogromna sredstva u izgradnju stanova i kuća za povratnike. Povratak bi mogao biti dosta uspješan i to ide svojim tijekom. Volio bih da i oni imaju malo više hrabrosti i ne padnu pod utjecaj psihoze da su u nekoj opasnosti«, rekao je Staničić. On nije želio komentirati nedavni posjet Hrvatskoj zamjenika predsjednika Srpske napredne stranke *Aleksandra Vučića*, ali je dodao kako je i to jedan od dokaza da je pomirenje u tijeku.

»Ne mislim da je nužno komentirati posjet Vučića, ali moram reći da me je više osobno, nego kao predstavnika države, zaboljelo kada je rekao da nikada nije čuo za Škabrnju, jedan od najvećih zločina u ratu, za koji je izravno odgovorna JNA i nitko drugi«, rekao je hrvatski veleposlanik.

Staničić smatra da Hrvatska može Srbiji biti od najveće koristi u procesu europskih integracija, kao što je i njegova država imala velike koristi od Slovenije i Bugarske, koje su bile korak ispred. Govoreći o ekonomskim odnosima dviju država, Staničić je istaknuo kako su oni veoma dobri i precizirao da robna razmjena iznosi oko milijardu dolara i da svake godine bilježi rast od 30 do 35 posto. Odnos u razmjeni je u početku bio u korist Hrvatske 4:1, rekao je on, ali dobro je što se sada taj razmjer mijenja u korist Srbije. Svaka država ima in-

sferu, kao što je to nedavno učinila i Srbija kada je riječ o Kosovu. Kao pravnik, ne mogu razumjeti preostre reakcije u Srbiji za odluku Međunarodnog suda pravde, koji se proglasio nadležnim po pitanju hrvatske tužbe«, rekao je Staničić i napomenuo da sud još nije odlučivao o suštini spora dvije države.

je hrvatski veleposlanik. Staničić je, povodom odluke Zagreba o priznavanju neovisnosti Kosova, podsjetio da se Hrvatska odlučila na takav potez zajedno s Bugarskom i Mađarskom, i da je tom prilikom dano zajedničko priopćenje, koje je bilo dobronamjerna poruka Srbiji i pokušaj objašnjenja tog koraka.

teres zaraditi, ali nema ekonomske suradnje ako nekoga iskorištavate, objasnio je Staničić i dodao kako se sada može ići na više forme suradnje, zajedničke projekte, otvaranje proizvodnih pogona i nastup na trećim tržištima.

Upitan o prigovorima srpskih gospodarstvenika o tome kako je hrvatsko tržište za njih zatvoreno, Staničić je odgovorio da je tržište otvoreno za svakog tko je ozbiljan i ima jasnu namjeru.

»Nemojte me pogrešno shvatiti, ali hrvatsko tržište je naprednije od srpskog. Bili smo prisiljeni primjenjivati europske standarde, jer je to bio važan kriterij pridruživanja EU«, rekao je Staničić i dodao, kako je to možda jedan od razloga za takvu percepciju gospodarstvenika. Drugi razlog može biti to što jedan broj poduzeća nije sposoban poslovati izvan tržišta Srbije, ocijenio je Staničić i istaknuo da je u interesu Hrvatske da srpska po-

duzeća budu prisutna, jer se tako i srpsko tržište dodatno otvara za hrvatska poduzeća.

Staničić je naglasio kako se tijekom veleposlaničkog mandata u Beogradu nije osjećao kao stranac i kako ne može doživljavati Srbiju kao pravo inozemstvo. »Ostavljam svom nasljedniku na mjestu veleposlanika mnogo više nego što sam ja zatekao«, rekao je Staničić, predviđajući da će i budući hrvatski veleposlanik ostvariti napre-

dak, unatoč tekućim odnosima dvije zemlje koji idu »dva koraka naprijed, jedan nazad«.

»Siguran sam«, naglasio je Staničić, »kako će moj nasljednik napustiti Srbiju u drugom ozračju, u situaciji kada će Hrvatska biti u EU, Srbija u EU ili vrlo blizu«. »Bilo bi dobro u svakidašnjem životu ponavljati koliko smo upućeni jedni na druge i potrebni jedni drugima«, zaključio je Staničić.

14. prosinca, FoNet

Tomislav Žigmanov, prvi urednik hrvatske redakcije Radio Subotice

Bio je to veliki izazov za sve nas

Nakon samo sedam dana pripreme, bez ikakvoga iskustva, započeli smo s redovitim emitiranjem svakodnevnog programa
Razgovarao: Dražen Prčić

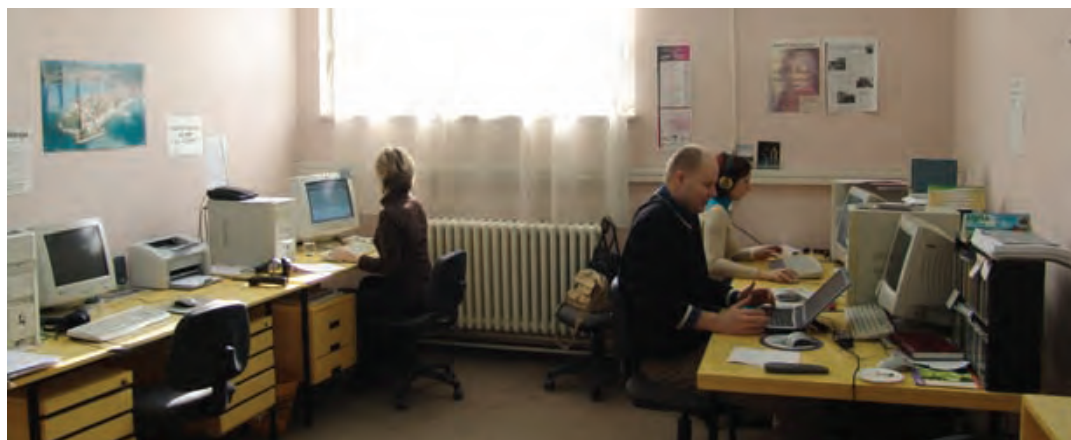
U nedjelju 21. prosinca, hrvatska redakcija Radio Subotice proslavit će deset godina svoga postojanja i kontinuiranog rada na svakodnevnom emitiranju programa na hrvatskom jeziku. Početnih sat vremena večernjeg termina od 19 sati radila je mlada i neiskusna ekipa, koja je uz savjetodavnu pomoć iskusnih kolega Lazara Merkovića i Josipa Buljovčića, te zahvaljujući velikom entuzijazmu i uloženom naporu uspjela stvoriti prvi radijski program koji se emitira na materinjem jeziku hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. Kako je to bilo na samom početku toga pionirskog posla zapitali smo Tomislava Žigmanova prvog urednika programa Radio Subotice na hrvatskom jeziku.

»Nakon vrlo kratkih priprema koje su trajale svega sedam dana, ekipa koju smo predvodili Lazar Merković i ja ušla je u prostor Radio Subotice, temeljem odluke

Skupštine Općine Subotica prema kojoj je hrvatska zajednica dobila mogućnost ostvarivanja svog prava na informiranje u trajanju od jednog sata tijekom radnih dana. To je za sve nas bilo jedno posve novo iskustvo jer do tada nikada nismo imali to pravo niti u jednom elektroničkom obliku. Bio je to svojevrsan izazov za sve nas, ali prevedeni Lazarom Merkovićem i Josipom Buljovčićem, našim starijim doajenima, uspjeli smo za relativno kratko vrijeme dobiti potrebna znanja i vještinu potrebnu za organiziranje radijskog programa

eter išao od 19 do 20 sati navečer, a bio je kombiniran informativnim blokovima, tematskim emisijama o kulturi ovdašnjih Hrvata, bilo je dosta edukacijskih priloga o hrvatskom jeziku, povijesti sporta i ostalih tema koje su u neposrednoj svezi s hrvatskom zajednicom na našim prostorima. Dužnost urednika radijske redakcije na hrvatskom jeziku obnašao sam od 21. prosinca 1998. godine do 15. listopada 2000. godine, a znakovito je bilo razdoblje našeg rada tijekom NATO bombardiranja u vrlo specifičnim uvjetima koji su važili u tim

samo godinu dana postojanja, jer smo »s ulice« ušli u studio učeći u hodu radijski zanat, poslije smo se morali učiti radu pod »pritisakom« ratnog stanja, da bi, konačno, po padu Miloševićeva režima, imali posve slobodan pristup u radu i organiziranju programa. I sve to samo u zbilja kratkom vremenu. Ponosan sam na to naše vrijeme prvih početaka, jer je zbilja bilo teško »na ničemu graditi«, jer ponavljam, u to prvo vrijeme smo imali zbilja slabu logistiku i potporu, primjerice glazbenog materijala osim osobnih nosača

na hrvatskom jeziku. U to prvo, pionirsko vrijeme rada redakcije na hrvatskom jeziku u radu pripremanja svakodnevnog programa sudjelovali su: Dušica Jurić, udana Dulić, Nikola Perušić, Darko Tikvički na mjestu glazbenog urednika, spikerica Ljiljana Dulić, dok sam ja obnašao ulogu glavnog urednika. Program je u

izvanrednim okolnostima. Najteže nam je bilo to što smo bili izravno pod ingerencijom tadašnjeg ministra za informiranje Vučića i kada smo se morali ponašati u skladu s propisanim zahtjevima rada u ratnim uvjetima koji su tada bili na snazi u cijeloj državi. Ipak, zanimljivo je istaknuti specifičnost situacija kroz koje smo prošli u

zvuka gotovo da nismo niti imali. Ali, imali smo veliku želju i energiju za rad. Nakon mene, mjesto urednice preuzela je Dušica Jurić danas Dulić, potom je redakciju vodio Kalman Kuntić, pa Ivana Petrekanić danas Sič, a danas je na čelu redakcije Ljiljana Dulić«, zaključio je Žigmanov podsjećanje na prve radijske dane. ■

U prosincu se ubije oko dva milijuna četinara

Kupujmo borove s busenom!

*Uoči Božića i Nove godine u Srbiji se posiječe preko dva milijuna mladih stabala četinara. Darovat ćemo 50 borova s busenom, kaže Suzana Dulić * »Ekološka horor priča«
tema je književnog natječaja, koji traje od 15. prosinca do 25. siječnja 2009. godine*

Svake se godine na našim ulicama pojavi mnogo bespravno posječenih mladih jela i borova, čime se direktno uništava pomladak četinara u Srbiji. Uoči Božića i Nove godine u Srbiji se posiječe preko dva milijuna mladih stabala četinara. Zakon o šumama dozvoljava sječu četinara samo u posebnim slučajevima proređivanja šume ili uklanjanja stabala, jer njihovo korijenje smeta telekomunikacijskim ili električnim vodovima. Bez obzira na to, tržnice su pune mladih jela i borova koje dolaze iz državnih i privatnih šumskih gazdinstava. Svaki kupljeni bor treba imati deklaraciju, odnosno pečat i otpremnicu o porijeklu i starosti. Na žalost, rijetko tko od kupaca traži dokument i odlučuje se za kupovinu sječenih jela, jer su jeftinije od jela s busenom.

Da bi jela dostigla visinu od dva metra potrebno joj je 10 godina rasta, a da bi dala plod i sjeme 30 godina. Stablo obično živi oko 300 godina, a može dostići starost i do milenija.

50 BOROVA S BUSENOM ZA VRTIĆE: »Da bi spriječili uništavanje šuma i skrenuli pažnju javnosti da kupuju borove s busenom, pokrenuli smo akciju da se u svim objektima Predškolske ustanove »Naša radost« zasadi po jedan bor. Darovat ćemo ukupno 50 borova. Svake godine strada preko milijun mladih

stabala četinara od 5 do 10 godina starosti za božićne i novogodišnje praznike. Zbog toga smo pokrenuli ovu akciju, koja ima za cilj podići ekološku svijest naših najmlađih sugrađana«, objašnjava članica Gradskog vijeća za ekologiju i komunalije *Suzana Dulić*.

Akcija će se provoditi 22. prosinca i odvijat će se u trima fazama. Prvo će se podijeliti borovi s busenom objektima »Naše radosti«, djeca će imati edukativni sat o značaju šuma, kao i samih borova s busenom, da bi se na kraju proglasili najljepše okićeni borovi.

»Prvi put 'Naša radost' sudjeluje u jednoj ovakvoj akciji. Do sada su nam pojedine tvrtke

poklanjale jele s busenom, ali nikada grad nije dao jele za sve objekte. Ova akcija će imati imati višestruko djelovanje. Osim toga što će drvo oplemeniti prostor, djeca će imati priliku naučiti nešto više o značaju kupovine bora s busenom. Svjedoci smo da se objekti 'Naše radosti' često devastiraju, stabla se lome i uništavaju. Vjerujem da kada djeca sama budu zasadila jele u dvorišta da će i voditi brigu o njima«, rekao je iz PU »Naša radost« *Dužo Runje*.

Akciji Grada se priključio i Pokret gorana Subotice, koji je darovao pet borova s busenom. Subotički gorani svake godine pozivaju građane da za novogodišnje praznike kupe bor s busenom i na taj način daju svoj doprinos očuvanju životnog okoliša. Ukoliko netko nema gdje poslije praznika zasaditi bor, može ga darovati nekom obdaništu, bolnici, školi ili ga odnijeti u JKP »Čištoću i zelenilo«.

EKOLOŠKA HOROR PRIČA: Fundacija »Fokus« i Gradsko vijeće za ekologiju i obrazovanje raspisali su književni natječaj za najbolju ekološku horor priču. Za ovaj projekt izdvojeno je 45.000 dinara. »Ekološka horor priča« tema je književnog natječaja, koji traje od 15. prosinca do 25. siječnja 2009. godine. Natječaj je namijenjen svim srednjoškolcima u Subotici. Stil i dužina priče su slobodni. Učenici srednjih škola radove mogu slati na adresu Fundacije za omladinu i stvaralaštvo »Fokus«, Matka Vukovića broj 1. Rad treba sadržati: ime i prezime autora, naziv škole, razred i odjel koji pohađa. Najbolji radovi će biti objavljeni u posebnoj publikaciji, a za autore šest najboljih priča osiguran je trodnevni boravak u etno selu Drvengrad, kod Mokre gore.

S. I.

Norvežani uvoze jele

Norveška je zemlja šuma koja čuva svoje zeleno bogatstvo. Oni uoči praznika ne ubijaju jele i smrče, nego ih uvoze iz Danske po znatno višim cijenama. Nakon praznika Norvežani sade svoje jele u šume, tako da svake godine imaju oko pola milijuna novih stabala.

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Ministarstvo poljoprivrede potiče ulaganja u vinogradarstvo

Perspektiva je u proizvodnji kvalitetnih vina

*U okviru predavanja »Suvremeni sortiment vinove loze«, koje je održano u Subotici, ponuđene su i konkretne mogućnosti ulaganja u vinogradarstvo **

Sadnica certificirane kategorije je 270 dinara, uključujući i poticaj za naslone

S obzirom na postojeće stanje u vinogradarstvu, Vlada Republike Srbije uvidjela je potrebu za podizanjem vinograda u našoj zemlji. U skladu s tim, Ministarstvo poljoprivrede svake godine donosi uredbu koja prati svaku sadnju, bilo proljetnu ili jesensku. Prema statističkim podacima naša zemlja raspolaže s 65.344 ha vinograda, a obradivo je svega 20 posto, odnosno 13.000 ha.

dr. sc. Petar Cindrić

Predstavljanje Vladina programa bilo je okosnica predavanja »Suvremeni sortiment vinove loze«, koje je 12. prosinca održano u Subotici u dvorani Nove općine, a u organizaciji Hrvatskog akademskog društva i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Predavač, umirovljeni profesor Poljoprivrednog fakulteta iz Novog Sada dr. sc. *Petar Cindrić*, govorio je o sortama i načinu gajenja vinove loze, klimi i tehnologijama. On je također predstavio i novine u proizvodnji i gajenju vinove loze.

Prigodom predavanja bile su ponuđene i konkretne mogućnosti ulaganja u vinogradarstvo. Tim povodom predstavilo se poduzeće »Bojoni« iz Beograda, koje pruža mogućnost podizanja vinograda s naslonima, prateći Uredbu Ministarstva poljoprivrede, te kompletan inženjering (isporuku sadnica, sadnju, njegu, kemijsku zaštitu, isporuku naslona i stalan stručan nadzor). Ono što je važno, to je da ovo poduzeće vrši naplatu po isplati Ministarstva poljoprivrede kupcu. U skladu s uredbom Vlade sadnica certificirane kategorije je 270 dinara, a sadnica standardne kategorije 130 dinara, uključujući i poticaj za naslone.

Poduzeće »Bojoni« proizvodi certificirani materijal, koji je u skladu sa zahtjevima Europske Unije – plava etiketa, iz vlastitih matičnih zasada. Poduzeće »Bojoni« nudi stolne sorte kao i sorte bijelih i crnih vina, kao što su: Cabernet Sauvignon, Merlot, Frankovka, Crni burgundac, Sivi burgundac, Bijeli burgundac, Chardonnay, Sauvignon i drugi. Sadnice vinove loze proizvedene su od bezvirusnih klonskih podloga iz vlastitih matičnih zasada bazne kategorije. Sadnice vinove loze i podloga su »A« kategorije s odgovarajućim certifikatima o tome da su oslobođene prisustva

virusa, bakterija i drugih bolesti, usklađene sa standardima EU. Cilj certifikacije je garancija visoke kvalitete izabrane sorte, klona i podloge sadnog materijala u skladu s novim znanstvenim tehnologijama, agrotehničkim zahtjevima i modernizacijom vinogradarstva u Srbiji.

Detaljnije informacije o ponudi poduzeća »Bojoni« možete pročitati na sajtu www.bojoni.co.rs.

M. Tucakov

Poticaji neće dugo trajati

»U Srbiji u posljednjih pet godina postoje poticaji za sadnju vinograda. Iz iskustva zemalja u okruženju vidjeli smo da nakon ulaska u Europsku Uniju tih poticaja više neće biti. Ne znamo točno koliko će Vlada poticati vinogradarstvo iduće godine, ali važno je istaknuti kako su ta sredstva do sada bila veoma značajna. Sadni materijal mora biti visoke kvalitete, a on se može dobiti isključivo iz kvalitetnih matičnih zasada. Poduzeće 'Bojoni' ima najbolje matične zasade u Srbiji. Uvezene sorte porijeklom su iz Njemačke i Austrije, a matični zasadi se nalaze na najboljim područjima u Srbiji, uglavnom u Banatu«, rekao je profesor dr. sc. Petar Cindrić.

Projekt »ACInD – Jadranska suradnja za industrijski razvoj« dostigao svoju završnu fazu

Potpورا razvoju klastera u regiji

»U okviru projekta 'ACInD' u proteklih petnaest mjeseci imali smo niz aktivnosti koje su vezane za studiju o izvodljivosti razvoja klastera u Vojvodini i studiju o izvodljivosti energetske efikasnosti u Subotici, Vojvodini i Srbiji. Tijekom 2007. i 2008. godine spremili smo deset pilot projekata, a svoja znanja i iskustva razmjenjivali smo na međunarodnim konferencijama. Projekt je realiziran u suradnji s partnerima iz Italije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Albanije, s kojima je dogovorena buduća suradnja na sličnim projektima. Ono što je važno za

građane Subotice je to da ovaj projekt donosi nova saznanja vezana za klaster i mogućnosti njihovog razvoja, zatim povezivanje s partnerima s kojima ćemo pisati nove projekte. Dali smo potporu razvoju klastera proizvođačima poljoprivrednih strojeva. Projekt je podržao funkcioniranje Klastera 'BIPOM' i pomogao njegovoj internacionalizaciji, povezujući ga s Klasterom 'UNICOMA' iz Italije«, rekao je direktor Agencije za razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva dr. *Branislav Malagurski*.

Klasterizacija, kao komponenta globalne konkurencije, omogućava

malim i srednjim poduzećima u lokalnoj i regiji jačanje njihovih konkurentskih pozicija na lokalnom i regionalnom tržištu. Projekt »ACInD«, koji je realiziran u okviru susjednoga programa »INTERREG III A/CARDS – Adriatica«, ima za cilj jačanje industrijskih područja, čime se doprinosi ekonomskoj, socijalnoj koheziji i koheziji na lokalnom nivou, koja će se provoditi kroz prekograničnu suradnju. Projekt je fokusiran na dva glavna korisnika: MSP i javni sektor područja obuhvaćenih projektom, a zasniva se na dvije osnovne aktivnosti –

studije i pilot projekte. Aktivnosti na projektu obuhvaćaju razvijanje studija izvodljivosti i pilot projekata u okviru podrške razvoja klastera, energetske efikasnosti i uporabe obnovljivih izvora energije, kao i razmjena primjera dobre prakse među partnerima s tematikom – ekološki principi razvoja industrijskih zona.

Cjelokupni proračun projekta iznosi više od milijun eura, projekt financira Europska Unija, a upravlja Europska agencija za rekonstrukciju u okviru »INTERREG III A/ADRIATICA« programa.

M. Tucakov

»Dalmatinska fešta« u Subotici

Večer uz klapsku pismu

Morska riba, vino te neizbježna klapska »pisma« – činili su dobru podlogu za »Dalmatinsku feštu« koja je u subotu 13. prosinca dupke ispunila Veliku dvoranu HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Slavko Parać

Fešta je ugostila predstavnike otoka Paga. Večeri je nazočio izaslanik gradonačelnika Paga *Dražen Crljenko*, za glazbeni je dio bila zadužena klapa »Sol«, a predstavljeni su i gastronomski specijaliteti ovog hrvatskog otoka. Riječ je naravno, o glasovitom paškom siru.

Domaćini večeri bili su *Ljerka Alajbeg*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici i *Slavko Parać*, zamjenik predsjednika Skupštine Grada Subotice.

Ljerka Alajbeg je izrazila nadu da će se ovako započeta suradnja

dvaaju gradova nastaviti i u području gospodarstva, ponajprije turizma. »Kontakti među ljudima su uvijek dobrodošli, a Subotica kao grad pruža mogućnosti za to, posebice njezin multikulturalizam i multinacionalni sastav stanovništva, koji joj sve ovo vrijeme nije oduzeo ništa od te njezine otvorenosti«, kaže konzulica.

Osnovna zamisao ove večeri, prema riječima Slavka Paraća, bila je omogućiti Subotičanima da evociraju uspomene s ljetovanja na hrvatskom primorju.

»Nadam se da će ova manifestacija prerasti u naviku da se barem jedanput godišnje organizira i da će prerasti u mnogobrojniju i sadržajno bogatiju feštu«, rekao nam je Parać.

Među gostima na Dalmatinskoj fešti, između ostalih, bili su i gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić*, dogradonačelnik *Pere Horvacki* i potpredsjednik DSHV-a *Dužo Runje*.

Na kraju valja dodati i to da su karte za ovu večer bile unaprijed rasprodane.

D. B. P.

Druženje uz pismu

Klapa »Sol« iz grada Paga djeluje nešto dulje od deset godina. Osim tuđih, izvode i svoje autorske pjesme, koje bi se trebale naći na albumu što ga pripremaju. Nisu poklonici klasičnog »a capella« pristupa, već nešto modernijeg izričaja koji, uz pjevanje, podrazumijeva i instrumentalnu pratnju (mandolina, gitara). »To je praksa započeta 60-ih godina prošloga stoljeća. Instrumenti su uspjeli približiti dalmatinsku pjesmu širem krugu slušatelja. Zato pribjegavamo toj tradiciji«, kaže jedan od članova klape.

Klaskim pjevanjem se bave, kako kažu, poluprofesionalno, radeći svoje svakodnevne poslove od poštara, do radijskog voditelja. Osim na »svojem« otoku i Zadarskoj županiji, dosad su nastupali i na nekoliko festivala. Kako kažu, redovito vole nastupati i u svojoj omiljenoj konobi u Pagu.

Konzulica Ljerka Alajbeg i gradonačelnik Saša Vučinić

Klapa »Sol« s Paga

Pretprodaja ulaznica za »Veliko prelo 2009«

Dolaze Škoro i Karan

velikih imena hrvatske estradne scene, koji će goste zabavljati tijekom večeri – *Miroslava Škora* i *Gorana Karana*.

»Razlike od prijašnjih prela su male. Jedna od novina je to da je cijela konzumacija pića uračunata u cijenu karte. Također, večera će biti zanimljivija, s predjelom. Prelo okuplja sve generacije na jednom mjestu, tako da će od glazbenog programa biti za svakoga

HKC »Bunjevačko kolo« organizira »Veliko prelo 2009«, koje će se održati u subotu, 31. siječnja 2009. godine, u Dvorani sportova u Subotici, s početkom u 20 sati. Najavljeno je gostovanje dvaju

ponešto. Osim dvaju velikih gostiju, nastupit će i neki od ansambala naših domaćih tamburaša. Nastojat ćemo osigurati dosta prostora za ples«, kaže *Davor Dulić*, predsjednik Organizacijskog odbora ove manifestacije.

Ulaznice s konzumacijom, po cijeni od 2.500 dinara, mogu se nabaviti u pretprodaji do 31. prosinca. Ulaznice se mogu rezervirati putem telefona na brojeve: 024/555-589 i 065/503-68-88.

D. B. P.

Novine u radu Nacionalne službe za zapošljavanje

Nacionalna služba za zapošljavanje Filijala Subotica, u cilju približavanja usluga nezaposlenim licima i prilagođavanju njihovim potrebama, predstavila je 14. prosinca novosti u svom radu. »Otvoren je 'Info pult' koji će ubrzati pružanje usluga, a one će biti puno učinkovitije i očitije. Tu su i dva računala

za samoposluživanje koji će našim korisnicima omogućiti dobivanje jednog broja dokumenata odmah, bez čekanja u redu. To uključuje razne vrste potvrda, izrada i slanja radnog životopisa poslodavcima. Omogućeno je i besplatno korištenje nove internet stranice Nacionalne službe za zapošljavanje«, rekao je direktor ispostave *Zlatko Panić*. Završena je rekonstrukcija prostora službe, korisnici od sada mogu koristiti usluge Kluba za traženje posla uz pomoć 12 računala, a subotička ispostava jedna je od šest centara za ECDL informatičko-poslovnu obuku. Direktor subotičke ispostave NSZ *Zlatko Panić* istaknuo je da postoji trend smanjenja broja nezaposlenih u subotičkoj regiji.

M. T.

Za siromašnu djecu 4500 paketića

Volonteri fondacije Rudolfa Valtera, jednog od najvećih investitora u Subotici, prikupili su u Njemačkoj ukupno 60.000 božićnih paketića, koji će biti podijeljeni u državama u kojima on posluje. Za 17 općina u Srbiji u kojima on radi, osigurao je 21.000 paketa, a najveći broj dobiva Subotica, 4.500.

Raspodjelu paketića za socijalno ugroženu djecu, koji sadrže slatkiše, igračke i školski pribor, organizirati će Crveni križ i Caritas.

Markice za zdravstvene knjižice

Počev od 1. siječnja 2009. godine zdravstvenu zaštitu na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja građani mogu ostvarivati samo na osnovu zdravstvenih knjižica koje su ovjerene markicama zdravstvenog osiguranja, što praktično znači da zdravstvene knjižice zaposlenih i članova njihovih obitelji neće vrijediti nakon 1. siječnja 2009. godine ukoliko budu ovjerene pečatom i potpisom poslodavca.

Obveza je poslodavaca da svojim uposlenima i članovima njihovih obitelji koji su prijavljeni na zdravstveno osiguranje ovjeri zdravstvene knjižice putem markica.

Književna večer pjesnika iz Rešetara u Somboru

Plod iz sjemena druženja

Cilj susreta u Rešetarima je okupiti pjesnike (i one koji to još nisu) na jednom mjestu, gdje će moći razmjenjivati stvaralačka iskustva, kako bi iz sjemena tog druženja iznikao novi plod koji može biti jedna pjesma, ciklus ili knjiga, kao što je i njihov posljednji, jedanaesti zbornik

»**F**aljen Isus, gazdarice, čestitam vam Materice. Ja sam došla priko mora da mi date malo ora. Napolju je zdravo zima, dajte jednu čašu vina. Snašla me je strašna muka pa mi dajte i jabuka, a na putu sto ovaca, da mi date i novaca.« Ovim je stihovima *Marija Šeremešić*, pročelnica dramske i recitatorske sekcije pri HKUD »Vladimir Nazor«, otvorila književnu večer pjesnika iz Rešetara, a ujedno i dramsku večer glumaca iz Hercegovca održanu na blagdan Svete Lucije u subotu 13. prosinca. Oni su bili gosti ovog somborskog društva i upoznali nazočne u Hrvatskom domu sa svojim radom, a Marija Šeremešić je ukratko upoznala goste s blagdanom Materica, divnim običajem kojega slave Hrvati Bunjevci.

NAKLADNIŠTVO I PJESME: Književno likovno društvo iz Rešetara se predstavilo svojim književnim nakladništvom i pjesmama pjesnika koji surađuju s ovim društvom. KLD »Rešetari« iz Rešetara djeluje u području kulturno-umjetničkog stvaralaštva amatera 58 godina. Predsjednik udruge *Ivan de Villa* je predstavio njihovo književno izdavaštvo, te HKUD-u »Vladimir Nazor« darovao komplet knjiga koje je ovo društvo izdalo. Antologijski zbornik Rešetaračkih susreta pjesnika »Uz rub vremena« je predstavio prof. mr. *Ivan Slišurić*. Pohvalio je sve koji se okupljaju oko njihova društva, pjesnike i likovnjake. Cilj susreta u Rešetarima je okupiti pjesnike (i one koji to još nisu) na jednom mjestu, gdje će moći razmjenjivati stvaralačka iskustva, kako bi iz sjemena tog druženja iznikao novi plod koji može biti jedna pjesma, ciklus ili knjiga, kao što je i njihov posljednji, jedanaesti zbornik. *Ivan Slišurić* je naglasio kako na ovim susretima treba okupiti posebno one koji još traže svoj put u izražavanju, koji još muku muče s hrvatskim književnim jezikom i one koji još čitaju knjige hrvatskih pisaca, jer svi smo u izvjesnom smislu pjesnici, ali ne po stvaranju nego po pjesničkom osjećanju svijeta i prostora u kojem se nalazimo. On je izlaganje zaključio riječima kako KLD »Rešetari« objedinjuje iseljenu i domovinsku Hrvatsku i njeguje ljubav prema pjesničkoj riječi, razvija kulturu čitanja, ljubav prema svom jeziku, svom narodu, njegovoj prošlosti, samobitnosti i njegovoj budućnosti.

NEPREKIDIVA NIT PJESNIŠTVA: Cijelo izlaganje uvaženog hrvatskog pjesnika mr. *Luje Medvidovića* imalo je jednu neprekidivu nit za pjesništvo – ljubav. Ljubav je u pjesmi, pjesma je u ljubavi i svaka je pjesma na svoj način ljubavna. Iz toga slijedi pitanje koje su dobre ljubavne pjesme i kako ih prepoznati. Dobre ljubavne pjesme su kao i dobro vino u koje je Bog ulio svu svoju dobrotu, ljepotu duha i svu ljudsku radost susreta. Svatko tko pije Božje vino osjeća prisutnost Boga i približava se čistoj emociji, za razliku od vražjeg vina, u koje je vrag umiješao sve svoje otrove i zloću koji

Lujo Medvidović, Marija Šeremešić, Ivan Slišurić i Ivan de Villa

traže kavgu, nemir i nered. Stoga je, kako kaže *Lujo Medvidović*, velika zadaća svakoga od nas izabrati pravu čašu vina. Ako se netko ne može uzdati u sebe, može se uzdati u KLD »Rešetari«. Iz ove priče o dobrom i lošem vinu, *Lujo Medvidović* je predstavio Zbornik najboljih pjesama s dosadašnjih susreta »Ogrlica za jutro i samoću«, u kojem je od 343 autora zastupljeno 43 autora, odnosno od oko 1700 pjesama zastupljeno 64 pjesme. Nakon izlaganja svojim se pjesmama predstavilo nekoliko pjesnika koji su sudjelovali na dosadašnjim susretima: *Antun Kovač, Ivan Andrašić, Marija Šeremešić*, te pjesnici iz Nove Gradiške, odnosno Rešetara: *Ivan Došlić, Marija Radošić, Snježana Josipović, Evica Kraljić, Zlata Dasović*, kao i *Lujo Medvidović*.

U drugom dijelu programa se predstavila Pučka scena iz Hercegovca komedijom *Fadila Hadžića* »Ljubavni ultimatum staroga gospodina«, koju je režirao *Ivan Bratković*. On je zbog bolesti starijeg kolege kojeg je mijenjao izvrsno odglumio glavnu ulogu u ovoj predstavi. Pokraj njega u ovoj komediji su igrali i *Zrinka Ulovac, Sabina Topčić, Josip Klobučar i Marija Vaceg*. Somborci su vidjeli sedamnaesto izvođenje ove komedije s kojom je pučki teatar iz Hercegovca nastupio i u Mađarskoj, BiH, te kod nas u Ljutovu. Pučka scena iz Hercegovca je amatersko kazalište Hrvatske čitaonice, koje ima i folklorni ansambl. Dramska sekcija radi oko osamdeset godina, s kraćim prekidom u ratu. Za sezonu 2009./2010., ovaj teatar priprema tri konceptualne komedije *Marka Mikulandre*. Sve tri komedije su zasebne i traju po 25 minuta, a premijera je bila u Kazalištu »Bagatela« u Zagrebu.

Zlatko Gorjanac

Izložba ručnih radova i božićnjaka u Svetozaru Miletiću

Cjelodnevna izložba ručnih radova i božićnjaka održana je 13. prosinca u velikoj dvorani Doma kulture u Svetozaru Miletiću. Svoje radove su izložile žene iz Lemeša, a svoj kutak su imali i najmlađi iz vrtića »Vera Guconja« iz Svetozara Miletića i djeca iz Doma »Mika Antić« iz Sombora. Izloženi radovi su rađeni u različitim tehnikama – vez, heklanje, štrikanje i slikanje, kao i raznim materijalima – koža, konac, platno, drvo, staklo. Božićnjake je izložilo osam žena i ova je

izložba bila lijepo posjećena. U večernjem programu, koji je vodila *Tamara Brkić*, recitirale su *Marija Kovač i Marina Knezi*, čime su nazočnima čestitale Materice. U nastavku su nastupili VIS »Antunić« iz Sombora i VIS »Proroci« iz Subotice. Večeri su bili nazočni predsjednik podružnice DSHV-a Sombor *Aleksandar Sabo* i upraviteljica Doma kulture u Stanišiću *Dragana Đapić*.

Lucia Tošaki

Prva humanitarna akcija UG »Urbani Šokci«

Darovi za djecu

Udruga građana »Urbani Šokci« je u ponedjeljak, 15. prosinca, posjetila Osnovnu školu »Bratstvo-Jedinstvo« u Somboru, te djeci koja pohađaju satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture uručila skromne darove. To su paketići s jednom zimskom kapom i školskim priborom. Nažalost, ovo je jedina škola u Somboru u kojoj postoji ovaj predmet, mada i u ostalim osnovnim školama postoji zainteresiranost djece i roditelja za satove hrvatskog jezika. Ove godine niti jedno dijete nije upisalo ovaj predmet u školi »Bratstvo-Jedinstvo«, a za sada ga sluša samo šest učenika. O ovim problemima smo razgovarali s predsjednicom UG »Urbani Šokci« *Marijom Šeremešić*, koja, kao članica odjela za obrazovanje pri HNV-u, jedina podržava i na neki način potiče na ovu nastavu. Razgovarali smo i s nastavnicom ovog predmeta *Monikom Vekonj*, te psihologinjom škole *Tatjanom Janičić*.

Marija Šeremešić, predsjednica UG »Urbani Šokci«

»Učenike koji pohađaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture do sada nije posjetio niti jedan predstavnik HNV-a, osim nekadašnjeg predstavnika Generalnog konzulata Republike Hrvatske *Davora Vidiša*, koji je u svom mandatu, povodom božićnih blagdana obišao ovaj odjel i donirao ga skromnim darovima. Jasno je da suradnja između HNV-a i škole ne postoji, a posljedica je svega toga da ove godine niti jedan novi učenik nije upisao ovaj predmet. Iz istih razloga u drugim osnovnim školama u Somboru ne postoji hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, jer nije postojala ni jedna šira kampanja. Sve je to išlo zalaganjem pojedinaca i ličnim 'guranjem'. Oš 'Bratstvo-Jedinstvo' zahvaća teritorij gdje živi možda najveći broj pripadnika hrvatske nacionalne manjine, te je bilo logično zaputiti se u pregovore oko otvaranja ovakvog odjela. Škola je s upravom i svim ljudima koji u njoj rade bila veoma spremna za ovu ideju. Ne mogu 'kriviti' samo predstavnike HNV-a, nego i druge institucije na teritoriju naše općine, koje nisu pokazale ni malo interesa za takvu nastavu. Smatram da bi tu veliki utjecaj trebali imati HKUD 'Vladimir Nazor', crkva i roditelji.«

Tatjana Janičić, psihologinja

»Drago mi je što u našoj školi postoji hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i što se u ovoj školi potiče multikulturalnost. Mi smo jedina gradska škola gdje se nastava odvija dvojezično, na srpskom i mađarskom jeziku. Pripadnici hrvatske nacionalne manjine već tri godine izučavaju

ovaj predmet. Nažalost, ove školske godine nije upisan niti jedan učenik, mada je roditeljima ponuđeno da se za to opredijele. Svaki je jezik bogatstvo, a još je Goethe rekao da smo toliko kulturni, koliko jezika govorimo. Smatram da su nam potrebne veće i opsežnije kampanje, možda i ranije, pred kraj školske godine, kada roditelji prvaša dolaze u školu, te da ih potaknemo da, ukoliko pripadaju hrvatskoj nacionalnoj manjini, upišu svoje dijete na ovaj predmet.«

Monika Vekonj, nastavnica hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture

»Prije svega bih u svoje i u ime ovih učenika zahvalila Mariji Šeremešić i udruzi 'Urbani Šokci' na lijepim darovima kojima će se djeca veoma obradovati. Žao mi je što ove školske godine nemamo niti jednog novog upisanog učenika. Smatram da ne postoji bojazan roditelja da će imati problema ako dijete upišu na hrvatski jezik, jer do sada ni ja ni djeca nismo imali nikakvih problema i neugodnosti. Smatram da se roditelji boje dodatnog opterećenja njihove djece, mada je program takav da oni ovaj predmet izučavaju dva sata tjedno, gdje se upoznaju s jezikom, običajima i kulturom. Roditelji čija djeca pohađaju hrvatski jezik su zadovoljni.«

Nakon ovog razgovora otišli smo u učionicu u kojoj nas je pričekalo šestero učenika koji pohađaju hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Djeca su se obradovala darovima »Urbanih Šokaca«, a ni darovatelji nisu ostali bez dara. Djeca su ih darivala recitacijama, te pokazala koliko vole i njeguju svoj hrvatski jezik.

Ovo nije jedina humanitarna akcija u organizaciji UG »Urbani Šokci«. Predstavnici udruge će idućeg tjedna posjetiti ambulantu opće medicine u Domu zdravlja u Mirnoj ulici u Somboru, gdje će liječnici *Dragani Mrđanov* uručiti aparat za mjerenje tlaka.

Z. Gorjanac

Ozračje ljubavi i radosti

Materice, lijep običaj bunjevačkih Hrvata, i ove su godine svečano obilježene u crkvi Presvetog Trojstva u Somboru na treću nedjelju došašća. Djeca koja pohađaju vjeronauk uz pomoć svojih vjeroučiteljica pripremila su skromni program i zahvalila se majkama na daru života i drugim radostima. Djeca su svoju ljubav i zahvale majkama izrazila odabranim stihovima, a mali dječji zbor je predvodio svetu misu.

Na kraju svoje propovijedi župnik ove župe preč. *Josip Pekošević* uputio je i nekoliko riječi povodom ovog blagdana. Naglasio je da život nije dovoljno dati, već ga treba dovesti do punine odgovornosti i zrelosti, da bi se moglo normalno živjeti. U obiteljima postoji i puno toga što čovjeka ne usređuje, što ga čini tužnim. Zato je prečasni Pekošević pozvao vjernike da se ugledaju na nazaretsku obitelj, koja svjedoči ljubavlju. Po uzoru nazaretske obitelji čovjek bi mogao ispraviti ono što nije dobro, učiniti ono što nije učinio, a trebao bi. Ljubav i radost bi trebali biti ozračje u svim obiteljima, zaključne su župnikove riječi.

Kao što su proslavila Materice, djeca će na četvrtu nedjelju došašća proslaviti i Ocu, za što su se isto tako dobro pripremila.

Z. G.

Dramski odjel »Šokadije« iz Sonte priprema se za Hercegovac

Na daskama se opet divani

Na pozornici Doma kulture u Sonti opet se govori ikavicom stare akcentuacije, neknjiževnim dijalektom hrvatskoga jezika, ili, jednostavnije rečeno, opet se divani šokački. Skupina odraslih dramskog odjela KPZH »Šokadija« započela je s pripremama za novu sezonu. Iskusni dramaturg i redatelj *Ivan Andrašić* okupio je glumačku ekipu, prekaljenu radom u prethodnih pet sezona, kako bi se na vrijeme pripremili za nastup na XV. danima pučkog teatra u Hercegovcu koncem veljače. »Stavljeno nam je do znanja kako smo na popisu sudionika ovoga prestižnoga festivala, što je za nas velika čast, a ujedno i priznanje za rad i do sada postignute rezultate. Svakako i obveza da se pokažemo u najboljem izdanju. Svaki poznavatelj relacija u amaterskom kazalištu naše matične domovine zna

da je domaćin ovoga festivala, Hercegovac, hram hrvatske pučke drame. Na festival idemo s predstavom 'I knez je pofalijo', a u nastavku sezone planiramo pripremiti i predstavu 'Sol vridnija od zlata', kaže nam autor i redatelj Andrašić. Zamjećujemo neke izmjene u glumačkom ansamblu u odnosu na prošlu sezonu. »Ja bih to radije nazvao osvježjenjima. Nikoga ne mijenjam, svaki glumac mi je bitan, ne dijelim uloge na male i velike. Za ovu sezonu, nažalost, ostali smo bez *Božane Vidaković* i *Ljiljane Tadijan*, no zato je prošla sezona 'izbacila' *Ivanu Tadijan*, *Ljiljanu Andrašić* i *Agatu Rižanji*. Sada, na pragu nove sezone, predviđam da će zablistati *Mata Zec* i *Sanja Andrašić*. *Viktor*, *Robika* i *Maja* već su stari ljubimci publike, svaki njihov geg mami pljesak, a ja kao redatelj mogu izraziti i svoje zadovoljstvo nji-

hovim odnosom prema radu. Uostalom, nagrada iz Ljutova, za najbolji ansambl u cijelosti, dovoljno govori o kvaliteti i načinu našega rada. Predstave se nikad ne prilagođavaju glumcima, nego obrnuto: kvaliteta svakoga glumca maksimalno je podređena uspjehu predstave u cjelini«, kaže Andrašić i odlazi na pozornicu. Objašnjava glumcima plan današnje probe i, kako nije bilo nikakvih pitanja, proba kreće. Zec i Andrašić potvrđuju redateljeva predviđanja, rade ozbiljno, a čini se da su im uloge u cijelosti »sjele«. U dvorani je hladno, no nitko ne gunda. Slijede se zamisli redatelja, amateri rade profesionalno. U pauzi glavnu riječ vodi Robika. Zasmijava ostale do suza, mimika i geg su mu »za peticu«, vicevi mu ne presušuju. S njim je najmlađa, Maja, nerazdvojan su par. Iz pozadine dolaze i Viktorove upadice, raspoloženje je na visokoj razini. Na veliko zadovoljstvo glumaca redatelj je bio zadovoljan i drugom rundom probe. Nas glumce malo je uplašila činjenica da u novu sezonu ulazimo bez *Božane Vidaković* i *Ljiljane Tadijan*, Andrašić je povukao dva nova proračunata poteza i kako vidite, radimo normalno«, kaže jedan od najvećih ljubimaca publike, kako Andrašić kaže sončanski Šerbedžija, Viktor Feher. Zamijetili smo još jednu zanimljivost. U predstavi je cijela obitelj Andrašić. *Andrija Andrašić* razrađuje scenografiju, *Ana Miličić* je zbog zdravstvenih problema daske zamijenila pripremom garderobe, a *Svetlana Zec* je asistentica. Poslije probe nitko ne žuri kući. Robika ima veliku »samo još voga da čujete« zalihu viceva, a uključuju se i ostali, tako da proba, koliko god bila naporna, uvijek završi opuštajuće veselo.

K. P.

U Izvršnom vijeću Vojvodine održan međunarodni okrugli stol

Mediji u medijskoj eri

Koja je uloga javnih servisa, prosvjete i države u razvoju informatičkog društva i elektroničke demokracije? Kako zaštititi interese gledatelja? Mediji kao pokretači promjena. Kodeks novih medija, edukacija i novi mediji – neke su od tema koje su bile razmatrane na međunarodnom okruglom stolu održanom u Izvršnom vijeću Vojvodine.

Okrugli stol, održan prošlog četvrtka, organiziran je u suradnji – Pokrajinskog tajništva za informacije, Medijskog edukativnog centra, Europske organizacije za zaštitu interesa gledatelja, Međunarodnog samita medija za mlade i Europske savjetodav-

ne grupe mladih. Sudionici ovog skupa su bili, pokraj predstavnika pokrajinske vlasti *Ane Tomanove-Makanove* i *Modesta Dulića*, i predstavnici medijskih udruga, direktori, glavni i odgovorni urednici pisanih i elektroničkih medija u Vojvodini, kao i gosti iz međunarodnih organizacija.

Prisutne novinare i sudionike okruglog stola pozdravila je potpredsjednica Izvršnog vijeća Vojvodine i pokrajinska tajnica za informacije *Ana Tomanova-Makanova*, koja je istaknula da treba postojati odgovornost novinara, kako osobna tako i na svim razinama, da novinari trebaju preuzeti svoje obveze i aktivno dopri-

nositi promjeni naših života. Moć medija je ogromna, ali u prvom planu treba biti građanin i njegove potrebe i interesi. Taj cilj trebaju novinari stalno imati na umu, jer građani to od novinara očekuju. Novinar treba pisati po ustanovljenim pravilima: koristiti najmanje dva izvora, i omogućiti svim stranama da se izjasne, istaknula je Tomanova-Makanova.

U pozdravnom govoru predsjednik Medijskog edukativnog centra *Miomir Rajačić* je istaknuo da se ovaj centar zalaže za medijsko opismenjavanje mladih, za stvaranje mlade generacije koja će razumjeti medije, biti u interaktivnom odnosu s njima i koja će znati uzeti dio

medijskoga prostora koji im pripada. Danas svaki čovjek, koji želi biti pismen, mora biti i medijski pismen, što znači da nije dovoljno biti pasivan potrošač medijskih proizvoda, već mora ih umjeti pročitati, napraviti i razumjeti.

Cilj organiziranja okruglog stola bio je razmjena iskustava s kolegama iz inozemstva, izlaganja kratkih prezentacija dosada postignutoga i prikupljanje informacija i metoda, koje bi mi pokušali inputirati u naš sustav – obrazovni i medijski, a i pravno regulirati određene načine ponašanja i ustanoviti prava i obveze.

Noemi Sabo

Hrvatska čitaonica se predstavila u Zemunu

Uspješni prikaz djelovanja

Književna večer u okviru koje je Hrvatska čitaonica iz Subotice predstavila svoj rad održana je 12. prosinca u Zemunu, u prostorijama knjižnice i čitaonice »Ilija Okrugić«. Program je započeo uvodnim riječima koje su uvažanim gostima i nazočnima uputili predsjednik Zajednice Hrvata Zemuna *Zvonko Rajković* i *Danijela Lukinović*, izražavajući zadovoljstvo što se nakon izvjesnog vremena konačno realizirao plan da Hrvatska čitaonica posjeti i Zemun. Nakon toga je Katarina Čeliković, ravnateljica Hrvatske čitaonice, pozdravila nazočne i upoznala ih u kratkim crtama s programom večeri kao i s radom same čitaonice. Svojim sastavima pod nazivom »Jesen i ja« i »Mnogo je ljudi ali je čovjek rijedak« Danijela Lukinović je otvorila službeni program književne večeri. Zatim se svojim pjesmama predstavila *Nedeljka Šarčević* u kojima se dotiče pitanja nepravde koja vlada u svijetu, kada su u pitanju socijalne razlike među ljudima, kao i veselije teme iščekivanja Božića. Nakon toga je svoj rad ukratko predstavio i gospodin *Mato M. Groznica* koji je istaknuo također da ljudi u današnje vrijeme uglavnom, nažalost, nemaju razumijevanja jedni za druge. U nastavku večeri Danijela Lukinović je pročitala još dva svoja rada pod nazivom »Žena« i »Božić«, čime je zaokružen književni deo programa. Nakon toga se prisutnima obratio *Rajko Ljubić*, filmski redatelj. Svoj rad je na najbolji mogući način približio kratkim igranim filmom »Jeka mog ditiinstva«. Radnja ovog filma smještena je na salašu u Tavankutu, selu pokraj Subotice. Ova priča u trajanju od 40 minuta rađena je po tekstu *Luke Štilinovića*, koji obuhvaća doživljaje koje

on pamti iz doba kada je bio jedanaestogodišnji dječak i govori o njegovoj velikoj želji da ima svoj šesir, njegovoj radosti boravka na salašu, a prvenstveno o običajima, navikama i moralu Hrvata Bunjevaca u regiji sjeverne Bačke 30-tih godina prošlog stoljeća. Nakon filma, prisutnima se obratila Danijela Lukinović izrazivši tom prilikom zadovoljstvo što je večer protekla u tako prijatnoj i pozitivnoj atmosferi, koja daje nadu da će takvih susreta biti i ubuduće i zahvalila svima koji su svojim trudom doprinijeli tome. Zatim je dala riječ domaćinu, mons. *Joži Duspari*, koji se složio s njom da je Zemunu velika čast ugostiti predstavnike Hrvatske čitaonice. Na samom kraju programa Katarina Čeliković je knjižnici »Ilija Okrugić« darovala knjige i DVD izdanja, koji više od bilo kojih riječi govore o radu Hrvatske čitaonice, i tom prilikom zahvalila na gostoprimstvu i izrazila nadu da će Subotica i Zemun i ubuduće razmjenjivati iskustva kada je u pitanju najveće blago – umjetnost.

D. L.

Zajednica Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić« organizirala

Božićni koncert u Zemunu

Zajednica Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić« organizirala je koncert, koji je održan 13. prosinca u dvorani kazališta Pinokio u Zemunu. Povod je, naravno, bio predstojeći blagdan, Božić, koji je sigurno jedan od najvećih događaja u tijeku crkvene godine. To je vjerojatno i razlogom zbog čega je dvorana bila premala primiti sve one koji su željeli uživati u programu kojeg su pripremili gosti, odnosno Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume. Ovo društvo ima iza sebe niz održanih koncerata tamburaškog orkestra, koji je i za ovu večer pripremio svoj program pod vodstvom dirigenta *Josipa Jurce*. Postoji, međutim, još veliki niz aktivnosti u okviru samog društva, kao što su – književne večeri, folklor, itd. Na samom početku programa gostima i publici, u kojoj su bili nazočni i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, kao i jedan broj svećenika i časnih sestara, obratio se gospodin *Zvonko Rajković*, predsjednik Zajednice Hrvata Zemuna. Sam program je obilovao poznatim djelima (poput numere iz filma »Most na rijeci Kvaj« i djela iz nekoliko opera), starogradskim pjesmama, djelima koje je napisao dirigent orkestra, itd. Solisti *Marija Benčić*, *Katarina Atanacković*, *Dušan*

Stupar i drugi svojim glasovima su izazivali veoma pozitivne reakcije publike, koja je skoro poslije svake otpjevanje strofe neke pjesme pljeskom odavala priznanje izvođačima. U samom programu sudjelovao je i župni zbor iz Rume pod vodstvom Katarine Atanacković, koji je izveo nekoliko božićnih pjesama uključujući i najpoznatiju od svih »Tiha noć«. Kada su se voditelji programa oprostili od publike najavivši kraj programa i krenuli prema prostorijama u dvorištu župne crkve u Zemunu da bi tamo nastavili druženje s domaćinima, sa lica ljudi iz publike nije silazio osmijeh koji je govorio više od bilo kojih riječi. Najvažnije je to da se zaista i ostvarilo ono što je jedan od voditelja poželio, a to je da publika iz dvorane ponese svojim kućama samo najljepše uspomene na ovu večer i duh nastupajućeg Božića.

Danijela Lukinović

Sveti Nikola u Petrovaradinu

Proslavu blagdana Svetog Nikole u Petrovaradinu organizirao je HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina, za djecu i unuke svojih članova. U prostoru Srijemske biskupije, gdje se članovi i simpatizeri »Jelačića« redovito okupljaju u svim sličnim prigodama, tiskao se veliki broj djece koja su došla vidjeti sv. Nikolu i dobiti dar. Prikazan je i igrokaz »Snjegovići i sv. Nikola«. Djeca su sa velikom pažnjom pratila predstavu, te jednim djelom i sama sudjelovala.

Nakon završene predstave, sva su djeca s nestrpljenjem čekala sv. Nikolu. Prvo je na pozornicu, ipak, izašao krampus, oličenje lošeg. Nakon toga se, na radost ushićenih dječjih glasova, pojavio i sv. Nikola koji je otjerao krampusa. Djeca su sv. Nikoli otpjevala nekoliko pjesmica, a sv. Nikola ih je za uzvrat sve nagradio prigodnim darovima.

I. Kušeta

Ispričavamo se djeci i sudionicima programa koji je organizirao HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina što u prošlom broju nismo objavili izvještaj. To ovoga puta činimo.

Osniva se Međužupanijsko vijeće u BiH

Ujedinjuju se tri hrvatske županije?

Formiranje Međužupanijskog vijeća je odgovor, kako su naveli premijeri ove tri županije, na diskriminirajući odnos federalne Vlade prema ovim područjima i pokušaj da se ovi prostori tretiraju ravnopravno

Piše: Arijana Beus

HDZ 1990. i HSP (Đapić-dr. Jurišić), koji su na vlasti u tri hrvatske županije - Hercegovačko-neretvanskoj, Zapadnohercegovačkoj i Hercegbosanskoj županiji, najavili su osnivanje Međužupanijskog vijeća kroz koje će zajednički nastupati. Odgovor je ovo na, kako su naveli premijeri ove tri županije, diskriminirajući odnos federalne Vlade prema ovim područjima i pokušaj da se ovi prostori tretiraju ravnopravno. Iako premijeri ovih županija – Zvonko Jurišić, Srećko Boras i Nediljko Rimac navode da osnivanje Međužupanijskog vijeća nema nikakve veze s budućim ustavnim promjenama ili ujedinjavanjem županija, mnogi ipak na ove poteze gledaju kao na prvi korak prema ujedinjavanju hrvatskih županija. No ipak, zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. Martin Raguž, odgovarajući na novinarsko pitanje, rekao je kako je priča o Međužupanijskom vijeću dobrodošla i u procesu ustavnih promjena.

Novouspostavljeno Međužupanijsko vijeće svojim je nazivom potaklo aluzije na Međužupanijsko vijeće iz 2001., kojim je kratkotrajno bila uspostavljena hrvatska samouprava u BiH

DISKRIMINATORSKI OD-
NOSI: Premijeri Jurišić, Boras i Rimac su istaknuli novinarima niz primjera diskriminatorskog odnosa federalne Vlade prema ove tri županije, među kojima su: oduzimanje prihoda, zaobilazanje ovih županija kad su investicije u pitanju, stopiranje privatizacije hrvatskih poduzeća, zatim projekt koridora Vc koji će zaobići prostor zapadno od Mostara itd.

Premijer ZHŽ-a Zvonko Jurišić naveo je da su dosadašnju lošu koordinaciju ove tri županije, vlasti u Sarajevu, posebno federalna Vlada, koristili na taj način da su im

Odgovor na duboku krizu

Zanimljivo je istaknuti da je uz tri županijska premijera osnivanje Međužupanijskog vijeća najavio i Martin Raguž, zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. koji je 2001. bio na čelu istoimenog vijeća. On je odbacio bilo kakvu vezu ovog Međužupanijskog vijeća s onim iz 2001. naglašavajući da sadašnje Vijeće ne treba dovoditi u destabilizirajući kontekst niti u vezu s ustavnim promjenama. Ipak je dodao da je priča o Međužupanijskom vijeću dobrodošla i u procesu ustavnih promjena. Raguž je na konferenciji za novinare kazao da je ovo i odgovor HDZ-a 1990. i HSP-a na duboku političku, ekonomsku i socijalnu krizu u Federaciji BiH, koju pokušavaju ublažiti bar tamo gdje su na vlasti i gdje donose odluke. Kao razlog osnivanja Međužupanijskog vijeća Raguž je naveo i zahtjeve proizašle iz nedavne deklaracije Europskog parlamenta, gdje se traže, kako je rekao, strukturalne reforme u Federaciji, a ne samo preslagivanje vlasti. Naveo je da se preslagivanjem vlasti kriza ne može prevladati i da se time samo pokušava napraviti privid da se nešto radi. Na novinarsko pitanje nije li priča o Međužupanijskom vijeću i korištenju zvučnih naziva iz prošlosti još jedan »pucanj u prazno« Raguž je naglasio da uspostavljanje Međužupanijskog vijeća ima uporište u Ustavu Federacije i da nije u pitanju prazna priča.

»davali samo mrvice«, kada su u pitanju kapitalni projekti.

»U svim predviđenim investicijama područje Mostara i zapadno od Mostara je maksimalno i u širokom luku zaobiđeno. Mi to više nećemo dozvoliti i ovo je način da se u budućnosti uvrstimo u proračun FBiH i da nastupamo zajedno, jer predstavljamo oko pola milijuna stanovnika i oko 30

posto teritorija BiH«, obrazložio je Jurišić.

»Sve ćemo učiniti da pritismo Vladu Federacije da se ovaj teritorij tretira ravnopravno kao i drugi prostori BiH«, rekao je Jurišić.

Premijer HBŽ-a Nediljko Rimac naveo je kako federalna Vlada nije podržala neke od kapitalnih projekata tog područja, dodavši da oni više »neće igrati pasivnu ulogu«.

OBNAVLJANJE NEKADAŠ-
NJE HERCEG-BOSNE: Ovakve najave tri premijera izazvale su oštre reakcije bošnjačkih političara na čelu sa Strankom demokratske akcije (SDA), koje su ovu inicijativu ocijenile kao korak prema trećem entitetu i obnavljanju nekadašnje Hrvatske Republike Hercego-Bosne.

Iako premijeri navode da osnivanje Međužupanijskog vijeća nema veze s budućim ustavnim promjenama, mnogi na ove poteze gledaju kao na prvi korak prema ujedinjavanju županija

»To bi bila parainstitucija i pokušaj uvođenja trećeg entiteta, što je suprotno Daytonskom i Washingtonskom sporazumu. Autorima ove najave mora biti jasno da tzv. Herceg Bosnu nisu mogli realizirati ni kada su njezini zagovornici bili mnogo jači, a prilike za BiH daleko nepovoljnije«, poručili su iz SDA. I ostale bošnjačke stranke poručile su da je ovakvo ponašanje neustavno i nedopustivo, te da ovakve ideje neće proći. Srpske stranke u BiH nisu reagirale.

Naime, novouspostavljeno Međužupanijsko vijeće svojim je nazivom potaklo aluzije na Međužupanijsko vijeće iz 2001. godine, kojim je kratkotrajno bila uspostavljena hrvatska samouprava u Bosni i Hercegovini. Za razliku od novog Međužupanijskog vijeća, koje zahvata tri županije, Međužupanijsko vijeće iz 2001. obuhvaćalo je još i županije Posavsku i Srednjobosansku, te većinske hrvatske općine koje su izvan pet županija. Na Međužupanijsko vijeće (hrvatsku samoupravu) iz 2001. obrušila se međunarodna zajednica, pod čijim pritiskom je ona i ugašena. Međutim, na novoosnovano Međužupanijsko vijeće do sada nitko iz međunarodne zajednice nije reagirao. ■

Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata obilježilo blagdan

Materice u Zagrebu

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata i ove je godine 14. prosinca obilježilo Materice u svojim klupskim prostorijama u Zagrebu

Iseljeni bački Hrvati u Zagrebu tradicionalno obilježavaju blagdan Materica

Naše društvo, kao sastavni dio današnjeg suvremenog globaliziranog svijeta, slijedi njegove brojne pozitivne, ali nažalost i one negativne trendove. Tako danas živimo u klimi općeg otuđenja, u vremenu kada se minoriziraju sve kršćanske i ljudske vrijednosti, kada smo posvećeni sami sebi i okrenuti isključivo vlastitim interesima i materijalnim vrijednostima, a sve manje primjećujemo smisao temeljnih ljudskih i civilizacijskih vrijednosti, koje su utkane u dubinu našeg bića i koje su temelj naše civilizacije.

Jedna od tih vrijednosti u bogatstvu tradicijske kulture i običaja bačkih Hrvata je i blagdan Materica, koji se tradicionalno slavi prije Božića, treće nedjelje došašća.

Vjerni svojoj višestoljetnoj tradiciji Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata i ove je godine 14. prosinca obilježilo Materice u svojim klupskim prostorijama u Zagrebu.

Obilježavanje ovog dragog blagdana u bogatoj tradiciji Hrvata – Bunjevac otvorio je predsjednik Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata *Zvonimir Cvijin*, a o ženama u bunjevačkim obiteljima koje nisu odlučivale o upravljanju imanjem i nisu imale veću ulogu u javnom i političkom

životu, ali koje su od svih bile jako poštovane i cijenjene govorio je dr. *Luka Štilinović*.

POŠTIVANJE NANA: »Na priliku, Bože sačuvaj uvridit svoju mater, to je pred svitom najveća sramota i to se smatra najvećom grijotom. U tako poštivanju nane, cigurno su veliku ulogu imali kršćanske moralne vrijednosti. Na taj se dan čestitaju materice najprije nanama (majkama), ženama (suprugama), majkama (bakama) i punicama, ali ne samo u vlastitoj kući, neg' u cijeloj rodbini, prijateljima i komšijama. Na sam dan Materica dica su se paštrila (trudila, trsila) da oma ujutru prva poljube ruku nani i čestitaju Materice, a ona ih je darivala orasima i jabukama u kojima je bilo zadiveno kovanog novca«, podsjetio je dr. Štilinović na ovaj tradicionalan bunjevački običaj dodajući.

DARIVANJE: »Kadgod u staro vrime, dica su skupljala materice – darove u manju tkanu torbu s lipim šarama, a u novije vrime veliku, tirolsku maramicu*, veliki muški rupčić«, ispričao je dr. Štilinović i za kraj objasnio da se ovaj blagdan majki čestitao tako što bi materičari došli u kuću i rekli:

»Faljen Isus, gazdarice! Čestitam Vam Materice.

Ja sam doš'o priko mora, da mi date malo ora.

Snašla me je strašna muka, da mi date i jabuka.

Vidiho sam i ovaca da mi date i novaca.

Napolju je zdravo zima, molim jednu čašu vina«.

Odgovor domaćice je bio uvijek isti: »Živi i zdravi bili«. Čestitari bi zatim bili ponudeni slatkim tijestom, ili pogačom, a uz to bi dobili i darove materice – najčešće jabuke s zadjevenim kovanicama, lijepe rupčiće, orahe, suhe šljive i slično.

U nastavku obilježavanja Materica bunjevački Hrvati, koji sada žive u glavnom gradu Hrvatske, prisutnim su ženama čestitali Materice, a one su ih po starom običaju darivali tradicionalnim darovima.

Bio je to još jedan bljesak ljepote i dašak bogate tradicijske kulture i običaja Hrvata sa sjevera Bačke.

Zlatko Žužić

Srijemci uoči Božića

U susret blagdanima

Sa Svetim Nikolom Hrvatska je ušla u blagdanski prosinac, a to u općoj komercijalizaciji svega i svačega znači i potragu za božićnim darovima u nesnosnim gužvama velikih trgovačkih centara. Prilikom božićnog »shoppinga« Hrvati svake godine u prosincu iz svojih džepova izvade oko dvije milijarde kuna više nego ostalih mjeseci u godini, a procjenjuje se da i ova godina neće biti iznimka, bez obzira na globalnu financijsku krizu i neka teža vremena što nas čekaju u sljedećoj i idućim godinama. Međutim, mnogi zaboravljaju da je u tom blagdanskom ozračju važno ispod

bora, osim punih vrećica, staviti i vreću smijeha, pregršt dobre volje i pune šake ljubavi te sa svojim najmilijima uživati u čaroliji prosinca i svemu što donose budući blagdani.

Imajući to u vidu Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata svake godine u blag-

danskom prosincu organizira niz događanja pod jednim zajedničkim imenom – »U susret blagdanima«. Riječ je o neformalnim druženjima iseljenih srijemskih Hrvata koja im pomažu u međusobnom boljem upoznavanju i jačanju zajedništva te čuvanju vlastitog identiteta kroz bogatstvo tradicijske kulture i običaja. Prvi takav susret nazvan »Srijemski nedjeljni susreti« održan je u zagrebačkom sjedištu Zajednice, u Ulici grada Vukovara

235, a otvorio ga je predsjednik *Mato Jurić*.

Tako su se Srijemci uoči Božića, blagdana obiteljskog zajedništva koji poštuje, voli i promiče ljudski život, još jednom prisjetili svog križnog puta i vremena kada im je doista bilo teško, kada su trpjeli brojna poniženja i kada je bilo ugroženo sve što su imali, pa čak i vlastiti životi. Ali, bez obzira na to iskustvo križa zahvalili su Bogu što im je dao snagu i mudrost da nakon svega što su prošli ne upadnu u pakao mržnje, već da se ustrajno bore u čuvanju svoga ponosa, narodnog i svoga zajedništva, kako bi obranili izvornu istinu, unatoč svima onima koji bi im se htjeli suprotstaviti i ponovno ih dijeliti.

Zlatko Žužić

Manifestaciju »U susret blagdanima« otvorio je predsjednik Zajednice Mato Jurić

Povećano je zanimanje za intenzivniji način uzgoja koza

Napraviti iskorak u proizvodnji

Od Ministarstva poljoprivrede i svih ostalih mjerodavnih tijela vlasti ovisi kakav će biti odnos prema kozarstvu koje bi, ukoliko se uloži u proizvodnju, marketing i reklamu, moglo postati visoko cijenjen izvozni brend

Uzgoj koza popularizirao se zajedno s narastanjem ekološke svijesti. Nakon što je otkriveno da kozje mlijeko štiti organizam od malignih bolesti i bronhitisa, značajno je narastao i interes za ovom vrstom mlijeka. Međutim, ekonomičnost kozarske proizvodnje, u mnogo čemu ovisi o brojnim faktorima i problemima. To se, prije svega, odnosi na određivanje veličine stada, izgradnju objekata, izbor načina gajenja koza, smjera proizvodnje – mlijeko, meso, kao i mogućnosti plasmana i prodaje kozjih proizvoda – mlijeka, sira, jarića, kože, stajnjaka i dr.

Neposredno uoči Drugog svjetskog rata u Jugoslaviji je bilo 1.8 milijuna koza. To su uglavnom bile domaće balkanske koze. Zakonom o zabrani gajenja koza, koji je donijet 1954. godine, uništeno je preko 80 posto koza. Naime, uslijed ekonomskih i političkih utjecaja, kao i inzistiranja šumara o štetnosti koza i zaostalog mišljenja o kozama, zanemarila se njezina korisnost. Šumski stručnjaci ubijedili su političare da koze nanose veliku štetu šumama, a tri desetljeća kasnije postalo je jasno da su na uništavanje šuma u znatno većoj mjeri djelovale bujice, poplave, erozije, česti požari, a najviše sam čovjek svojim neracionalnim gazdovanjem šumama, o čemu svjedoči kvaliteta šume koja nije popravljena, iako su koze uništene.

SADAŠNJE STANJE KOZARSKE PROIZVODNJE: Sukladno tome da se broj koza i njihova ekonomska važnost tijekom povijesti dosta mijenjala, negativne posljedice osjećaju se još i danas. Posljednjih desetak godina postalo je vidljivo da je kozarstvo u našoj zemlji skoro zamrlo, osobito u Vojvodini, a do 2003. godine nije bilo ni uvoza koza u Srbiju, koja u ovom dijelu Europe trenutačno ima najmanje grla.

Prema postojećoj evidenciji po općinama, pretpostavlja se da danas ima evidentiranih oko 100.000 grla koza. U cilju opskrbe stanovništva prvenstveno mesom, ali i mlijekom, kostrijeti i dr., uzgajana je uglavnom balkanska koza. Prema pasminama, najmanje je alpino koza – oko 3 posto, domaća bijela koza zastupljena je s oko 15 posto, dok raznih tipova meleza ima oko 35 posto.

U našim uvjetima koze se u većini slučajeva gaje ekstenzivno, iako ima tendencija prema intenziviranju ove proizvodnje. Koze uglavnom gaje individualna gazdinstva i to u većini slučajeva od 1-2 grla, dok se manji broj odgajivača odlučuje za 20, 30 i više koza.

Među malobrojnim uzgajivačima koza su i Ana i Mirko Gurinović iz Gornjeg Tavankuta, koji već proteklih 20 godina odolijevaju turbu-

lencijama prisutnim u kozarstvu. Sve je započelo, kažu, od jedne koze, koju su dobili na dar, a ubrzo se umnožilo stado, koje je dostiglo broj i do 100 grla. »U to vrijeme svi su nam se smijali što imamo koze, jer ljudi u ovim krajevima nisu konzumirali jareće meso, niti bili previše upoznati s ljekovitim svojstvima kozjeg mlijeka i sira«, objašnjava Mirko dodajući, kako su se od tada pa do danas shvaćanja ljudi glede toga znatno promijenila, osobito kada je u pitanju bolest, koja ljude ponuka tražiti kozje mlijeko ili sir.

Kao i svaka proizvodnja, pa tako i kozarska, imala je svoje bolje i lošije dane. Ana i Marko zadržali su oko tridesetak grla domaće balkanske pasmine očekujući povratak onih, boljih dana. Naime, zlatno doba od 1999. do 2002.

ne posjeduje zemljište, neophodno je nabavljati hranu po višim cijenama na tržištu, što poskupljuje ovu proizvodnju. Međutim, obitelj se služi nekadašnjim načinom trgovine – trampom. Tako tijekom proljeća i ljeta vode koze na ispaše na okolnim terenima, a u zimskom razdoblju mijenjaju stajnjak za ječam, cvjetaču, suncokret, pšenicu, zob, kukuruz. »Svojedobno smo koristili i dodatak prehrani *treber*, koji pridonosi povećanju mliječnosti, međutim, više ne muzemo koze i stoga je to neisplativo ulaganje«, ističe Marko, navodeći kako su koze poznate kao životinje s dobrim tekom. U svojoj ishrani koriste 547 vrsta biljaka. Ukoliko bi mogle birati, koze bi dnevno pojele 20 posto trave, 20 posto korova i 60 posto lišća i mladih grančica.

godine, kada je mljekara u Gornjem Tavankutu otkupljivala kozje mlijeko, više se nije ponovilo, te obitelj Gurinović koze još uvijek drži samo za priplod i prodaju muških jarića.

NAČIN PREHRANE: Donošenje odluke o bavljenju uzgojem koza svakako doprinosi činjenica da su one vrlo skromnih zahtjeva, otporne i dugovječne. Međutim, značajan uvjet jest mogućnost osiguranja hrane tijekom cijele godine. Na temelju ovoga određuje se i broj koza, koje će se odgajati. Proizvodnja dovoljne količine kabaste hrane sa sopstvenih površina zemljišta veoma utječe na rentabilnost ove proizvodnje. U slučaju obitelji Gurinović, koja

SMJEŠTAJ I NJEGA: Činitelj koji utječe na zasnivanje ove proizvodnje je i izgradnja objekata, kao i njihovo opremanje. Kakav će objekt biti, bitno ovisi o pasmini koza, kao i o sustavu uzgoja.

Obitelj Gurinović posjeduje objekt, koji je uz manja ulaganja sredstava i svog rada, prilagodila potrebama pravilnog uzgoja koza. »Kako bi koze bile u čistom i suhom prostoru, potrebno je stavljati novu slamu, dok potpuno čišćenje objekta radimo jednom do dva puta godišnje«, objašnjava Ana. Slamu, navode, mijenjaju za stajnjak, koji je također jedan od korisnih kozjih proizvoda.

Ana i Mirko Gurinović

Marko i Ana na temelju dugogodišnjeg iskustva govore da koze vrlo rijetko obolijevaju, gotovo nikada. Najčešće, kažu, ugibaju od starosti, prilikom jarenja, od uboda pčele, ili ukoliko na paši pojedu teško probavljivu tvar. Veterinari su često nemoćni, jer je uvriježeno mišljenje da oboljeloj kozi, pogotovu jaretu, nikakvi lijekovi ne mogu pomoći. »Nisam se pomirio s tim, pa sam se upustio u proučavanje stručne literature, eksperimentirao i naučio podosta iz veterine«, tvrdi Mirko.

GDJE PLASIRATI KOZJE MLJEKO?: Smjer proizvodnje koza je mlijeko-meso, gdje je mlijeko uglavnom prioritetno, ali, za razliku od ostalih vrsta mlijeka, još uvijek nije pod

zaštitom određenih zakonskih stimulacijskih mjera. Dominantna je proizvodnja kravljeg mlijeka, dok se kozje proizvodi stihijski. Razlog tomu je problem otkupa kozjeg mlijeka od strane mljekara. Obitelj Gurinović prisjeća se 2001. kao godine kada su ostvarili najveće prihode. »Do 2002. godine 'Subotička mljekara' otkupljivala je mlijeko i bili smo zadovoljni. Kako smo bili jedini proizvođači kozjeg mlijeka u Gornjem Tavankutu, miješali su ga s kravljim mlijekom, ali su nam i plaćali po cijeni kravljeg, čija je otkupna cijena bila niža«, navodi Mirko ističući, da su i pokraj toga dobivali 600 njemačkih maraka mjesečno, što su u to vrijeme

Perspektive razvoja kozarstva

Od Ministarstva poljoprivrede i svih ostalih mjerodavnih tijela vlasti ovisi kakav će biti odnos prema kozarstvu koje bi, ukoliko se uloži u proizvodnju, marketing i reklamu, moglo postati visoko cijenjen izvozni brend. Kako bi se pratili europski trendovi i glede kozarstva, neophodan je prelazak s tradicionalnog, primitivnog uzgoja koza na suvremeni i organizirani uzgoj. Prisutno je povećano zanimanje za intenzivniji tip uzgoja koza, ali ono nije još uvijek dovoljno sagledano, niti organizacijski dobro obuhvaćeno. Moguću poteškoću mogao bi predstavljati i proces navikavanja na ovu vrstu mlijeka, te je neophodno da se u tom cilju ulože napor u educiranje ljudi o izuzetno korisnom utjecaju kozjeg mlijeka na zdravlje. Sve ove promjene moguće je provesti ukoliko proizvodnja mlijeka bude posao od kojega se živi, a ne sporedna djelatnost. U okviru toga, nužna je potpora države u ostvarenju pozitivnih napora individualnih gazdinstava, koja žele napraviti iskorak naprijed u kozarskoj proizvodnji.

bili značajni prihodi. Međutim, interes Mljekare za otkupom kozjeg mlijeka počeo je opadati, što se, među ostalim, očitovalo i kroz otkupnu cijenu, koja je pala na 100 DM mjesečno. To su, prema Mirkovim riječima, opravdavali smanjenom masnoćom kozjeg mlijeka, što, tvrdi, nije bilo moguće uz ujednačenu prehranu i broj koza koje su tada imali.

Nakon prestanka otkupa mlijeka, smanjili su broj grla, jer je nepostojanje tržišta dovelo do

Međutim, značajni činitelj u novije vrijeme mogle bi biti manje privatne mljekare, koje imaju specifične proizvodne programe usmjerene na određena tržišta.

Najsuvremenija obiteljska farma koza s mljekarom za preradu kozjeg mlijeka »Selekt-milk« u Indiji snabdijeva kozjim proizvodima predškolske, školske, zdravstvene ustanove u zemlji, a plan je otkup svog kozjeg mlijeka u Vojvodini, po cijeni od 35 do 60 dinara po litri. Realizacija ove ideje svakako bi doprinijela i ponovnom razvoju kozarstva, kao i ostvarenju izvoza ove rijetke robne marke na probirljivo europsko tržište. »Selekt-milk« putem velikih tržišnih centara - »Merkatora«, »Delte«, »Rodića«, »Ide« plasira na tržište više vrsta proizvoda od kozjeg mlijeka.

Organizirana suradnja proizvođača vjerojatno bi pokazala određene pozitivne rezultate, ali za sada još uvijek postoji ekonomski problem proizvodnje ili plasiranja kozjeg mlijeka i sira individualnih gazdinstava. »Ukoliko bi dobili odgovarajuću potporu države, onda bismo se mogli ujediniti i dalje ulagati u proizvodnju, što bi osiguralo dovoljne količine mlijeka, ali je prije toga nužno rješavanje pitanja otkupa mlijeka«, upozorava Marko, razočaran trenutnim stanjem.

TRŽIŠTE JAREČEG MESA: Obitelj Gurinović za sada ima samo mogućnost prodaje jaradi, iako se, ističu, njihovom prodajom ne može ostvariti ekonomičnost ove proizvodnje. »Nemamo štete, ali ni koristi. Najvećim dijelom prodajemo pojedincima koji konzumiraju jareće meso, a nekada smo imali suradnju i s pojedinim gostionicama i pečenjarama. Osim toga, nerijetko se događa i da trampimo jariće za nešto što nam je potrebno, jer se u nastaloj financijskoj situaciji moramo snalaziti na razne načine da bismo opstali«, objašnjava Marko. Plodnost balkanske koze je u prosjeku 1,8 jarića po kozi, a polovica su obično muška jarad, koju prodaju kada su oko 3 mjeseca starosti, odnosno kada teže oko 20 kg. Ženke se ostavljaju za priplod, odnosno za obnavljanje i povećanje stada. Cijena se kreće oko 2 €/kg, a uvjerenja su da sve više ljudi postaje svjesno kvalitete jarećeg mesa, koje sadrži minimalnu količinu masnoće i lako je probavljivo.

Marija Matković

U Beogradu održana retrospektiva ostvarenja Vinka Brešana

Poseban filmski jezik

Prikazani filmovi govore o specifičnom senzibilitetu redatelja, koji je sposoban suočiti se s vrlo teškim temama na duhovit i originalan način

Beogradska publika je od 10. do 13. prosinca imala prigodu vidjeti retrospektivu filmova *Vinka Brešana*, jednog od trenutno najznačajnijih hrvatskih redatelja. To je, inače, prva retrospektiva nekoga hrvatskog redatelja u Beogradu od 1990. godine.

U posljednjih dvanaest godina Brešanovi filmovi su uspjeli privući pozornost, kako publike, tako i kritike. Dokaz za to su brojne nagrade koje je autor dobijao na skoro svim festivalima na kojima je sudjelovao. Ono što je možda još značajnije, u eri skoro potpunog odumiranja kina, jest činjenica da su Brešanovi filmovi redovito punili dvorane.

Četiri igrana filma (»Kako je počeo rat na mom otoku«, »Maršal«, »Svjedoci« i »Nije kraj«) i tri dokumentarna uradka (»Hodnik«, »Zajednički ručak«, »Dan neovisnosti Radija 101«), koja su prikazana u okviru beogradske retrospektive, govore o specifičnom senzibilitetu toga redatelja, koji je sposoban s vrlo teškim temama suočiti se na duhovit i originalan način.

U nazočnosti i samog Vinka Brešana, retrospektivu filmova otvorio je ministar kulture *Nebojša Bradić*, dajući ovom događaju poseban značaj. U ime jednog od organizatora - Muzeja jugoslovenske kinoteke, govorili su direktor *Radoslav Zelenović* i urednik *Dinko Tucaković*, istaknuvši posebnost ovog događaja i samih Brešanovih filmova.

Manifestaciju je zatvorio *Dejan Vražalić*, vlasnik produkcijske kuće »Vans«, koja je Brešanov srbijanski koproducent i distributer filmova.

Dinko Tucaković i Dejan Vražalić govorili su o suradnji s Brešanom, problemima koji prate produkciju i distribuciju filma, kao i o posebnosti Brešanovog filmskog jezika.

Svima koji su pomogli realizaciju retrospektive, u ime Zajednice Hrvata Beograda »Tin Ujević« zahvalio se *Stipe Ercegović*, idejni i organizacijski nositelj projekta.

Retrospektiva je zatvorena uz obostranu suglasnost o potrebi što većeg broja ovakvih programa. Ova manifestacija je najava velike retrospektive hrvatskog filma, koja će biti organizirana u veljači iduće godine u Muzeju jugoslovenske kinoteke.

D. Bebić

»Nije kraj«: Ljubavno-tranzicijska drama

Evoluirajući od komedija »Kako je počeo rat na mom otoku« i »Maršala«, preko drame »Svjedoci«, novi film Vinka Brešana »Nije kraj« (prikazan također u okviru retrospektive) najprije bi se mogao okarakterizirati kao ljubavno-tranzicijska drama.

Ljubavnu priču između Hrvata, sudionika Domovinskog rata, i Srkinje iz Krajine prati mizanscen događaja, koji su obilježili njihov život i vrijeme u kojem su ga kreirali.

Rat, prostitucija, porno filmovi, ljubav preko snajpera, mutni postratni poslovi, zaradivanje na tuđoj nesreći – pozadina su, ali i svakidašnjica, u filmu istaknute ljudske potrebe za ljubavlju i prihvaćanjem.

Kao i prijašnji Brešanovi filmovi, »Nije kraj« je prepoznatljiv po odličnom literarnom predlošku, sjajnim dijalozima i sposobnosti da se svaka životna pojava predstavi s vedrije strane.

Film je, inače, prva hrvatsko-srpska koprodukcija, čiju su realizaciju pomogla ministarstva kulture dvaju država, kao i skupštine gradova Zagreba i Beograda.

Nova knjiga

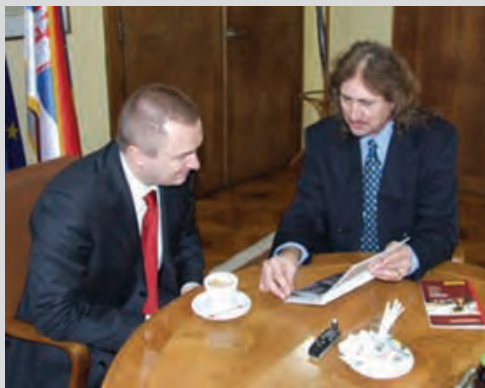
Matija Poljaković, »Izabrane drame« (knjiga 1).

Nakladom NIU »Hrvatska riječ« i Matice hrvatske, ogranak u Subotici, objavljena je prva knjiga »Izabranih drama« Matije Poljaković, koja sadrži pet dramskih tekstova nastalih od 1945. do 1948. godine: »Karakteristika«, »Ljudi u vrenju«, »Kao suncokreti«, »Oprostite – umro sam« i »Dokoni ljudi«.

Matija Poljaković spada među vodeće hrvatske dramatičare, pisao je komediju, satiru i grotesku, svjedočeći o ljudskim slabostima i posrnuću, kao i o žarištima moralnih zastranjivanja u društvu. Od pedesetih do sedamdesetih godina XX. stoljeća kućni je pisac subotičkog kazališta, u kojem je prouzročeno petnaest njegovih djela, mahom u maniri pučkih igrokaza, po kojima je ostao zapamćen do danas, premda je njegov urbani opus daleko značajniji, slojevitiji, a ondje ostvarena dramska čvorišta općevrijedna i aktualna i u vremenu sadašnjem. Svojim dramski djelom Matija Poljaković je pridonio najvišim estetskim i etičkim stremljenjima u hrvatskoj kulturi, još za života postavši mjerom svijesti i samosvijesti bunjevačkih Hrvata u definiranju našeg nacionalnog i kulturnog identiteta, napose uljudbe kojoj svjetonazorski pripadamo.

Prijam za Berislava Skenderovića

NOVI SAD – Predsjednik Izvršnog vijeća AP Vojvodine Bojan Pajtić i pokrajinski tajnik za kulturu Milorad Đurić primili su prošloga četvrtka, 11. prosinca, Berislava Skenderovića, direktora Opere Srpskog narodnog pozorišta (SNP) i dirigenta Vojvodanskih simfoničara.

P o v o d za ovaj susret je uspjeh poznatog umjetnika, koji je postigao u svom nastupu na koncertu u Carnegie Hallu u Njujorku, a na programu je bila Mozartova simfonija u G-molu.

Predsjednik Pajtić čestitao je umjetniku na ovom značajnom nas-

tupu, koji ujedno predstavlja pozitivnu sliku ove zemlje u svijetu. Pokrajinska vlada, kako je rekao Pajtić, podupire talentirane umjetnike koji afirmiraju naše kulturne i umjetničke vrijednosti, pa tako podupire i rad vojvodanskih simfoničara.

Pokrajinski tajnik za kulturu Milorad Đurić istaknuo je kako nas umjetnici najbolje predstavljaju u svijetu svojim uspješnim nastupima, te tako pridonose našem boljem rejtingu. Izvršno vijeće u skladu sa svojim prioritetima gradi kulturnu politiku, koja se vrednuje upravo kada umjetnik dobije svjetsku potvrdu za svoj rad.

Božićni koncert Katedralnog zbora »Albe Vidaković«

SUBOTICA – Svetom misom zahvalnicom, koja je odražana na misijsku nedjelju u listopadu, Katedralni zbor »Albe Vidaković« zahvalio je Bogu za 35 godina postojanja. Božićnim koncertom i polnoćkom, Katedralni zbor »Albe Vidaković« završava obilježavanje 35. obljetnice osnivanja, postojanja i djelovanja.

Božićni koncert ovoga zbora i Subotičkog tamburaškog orkestra bit će održan u ponedjeljak 22. prosinca u Velikoj vijećnici Gradske kuće s početkom u 19,30 sati.

Također, Katedralni zbor i Subotički tamburaški orkestar ove će godine u katedrali bazilici svete Terezije Avilske proslaviti i svoju dvadesetu zajedničku polnoćku.

Ž. V.

Božićni koncert i izložba božićnjaka

SOMBOR – HKUD »Vladimir Nazor« priređuje tradicionalni Božićni koncert, u nedjelju 21. prosinca u dvorani Hrvatskoga doma. Prije koncerta, u 19,30 sati bit će otvorena izložba božićnjaka. Koncert počinje u 20 sati, a osim zbora domaćeg društva, nastupit će i zbor HKD-a »Franjo Glavinić« iz Rovinja, zbor bogoslova Vrhbosanske nadbiskupije iz Sarajeva, te Ivica Šomodvarac i VIS »Antunić« iz Sombora.

Koncert zbora iz Rovinja

SUBOTICA – U subotu 20. prosinca, u katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske nastupit će zbor Hrvatskog kulturnog društva »Franjo Glavinić« iz Rovinja. Na programu će biti duhovne i svjetovne pjesme. Početak koncerta je u 19 sati.

Otvorena izložba slika od slame

ZAGREB - U utorak 16. prosinca, u prostorijama Hrvatske paneuropske unije (Jurišićeva 1a/I) otvorena je izložba slika od slame »Krhka ljepota – trajna vrijednost«. Izložbom se predstavlja autohtona manjina Hrvata u Vojvodini. Tavankut je središte ove slarmarske umjetnosti, koju možemo smatrati dijelom hrvatske naive. To je spoj duhovnosti, bogatstva i ljepote poruke u krhkom i prolaznom materijalu slame, koji sadrži trajne i vječne vrijednosti umjetničkih djela.

Organizatori izložbe su Hrvatska paneuropska unija i Udruga za potporu bačkim Hrvatima iz Zagreba.

Izložba je otvorena do 16. siječnja 2009. godine (9-13 sati). Opširnije o ovom događaju u idućem broju!

Europski konteksti umjetnosti 20. stoljeća u Vojvodini

NOVI SAD – Muzej suvremene umjetnosti Vojvodine pripremio je knjigu »Europski konteksti umjetnosti 20. stoljeća u Vojvodini«, kojom se na teorijski način želi izvesti problemska rasprava heterogenih i pluralnih umjetničkih praksi u Vojvodini tijekom XX. stoljeća, kao i njihovih relacija sa susjednim kulturama i europskim centrima umjetničkog stvaranja.

Knjiga je zamišljena kao složena mreža prezentacija umjetničkih djela i kulturnih artefakata, te njihovih odnosa: slikarstvo, skulptura, instalacije, ambijenti, grafički dizajn, primijenjene umjetnosti, fotografija, eksperimentalni film, kino film, video, novi mediji i internet, vizualna i konkretna poezija, tekstualne prakse, konceptualna umjetnost, performans, eksperimentalna i postmoderna glazba, aktivizmi, arhitektura, eksperimentalni i mainstream strip, političke umjetničke prakse itd.

Naznačene složene mreže umjetničkih i kulturnih praksi postavljene su u povijesti i aktualnosti, u okvirima nacionalnih kultura, državnih struktura i alternativnih ili marginalnih aktivnosti, događaja i produkcija, te izuzetnih i transgresivnih individualnih mitologija. Ovom ambicioznom projektu svoj su doprinos dali povjesničari i teoretičari umjetnosti poput dr. Nikole Šuice, dr. Aleksandra Ignjatovića, Miška Šuvakovića i dr. Ješe Denegrija.

Izložba »Nova slika«

SUBOTICA – U ponedjeljak, 22. prosinca, u Galeriji »dr. Vinko Perčić«, bit će otvorena izložba »Nova slika«, na kojoj će biti predstavljeni radovi trojice umjetnika: Nikole Markovića, Aleksandra Jestrovića i Nenada Kostića. Izložbu će otvoriti Saša Janjić i Miroslav Karić, kustosi nezavisne umjetničke asocijacije »Remont« iz Beograda. Otvorenje je zakazano za 19 sati.

Krlježini dani u Osijeku

Prvorazredan kulturno-znanstveni događaj

Rasprave o temama: Tekst, podtekst i intertekst u hrvatskoj drami i kazalištu *
 Recital u Parku kralja Petra-Zvonimira * Izložba posvećena varaždinskom Narodnom kazalištu *
 Četiri kazališna uprizorenja

Piše: Slavko Žebić

Recital studenata ispred Krlježinog spomenika

Krlježa je neiscrpno vrelo inspiracije mnogim naraštajima, pa su i ovogodišnji Krlježini dani u Osijeku bili prvorazredan kulturno-znanstveni događaj, počevši od izložbe u foajeu Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku posvećene varaždinskom Narodnom kazalištu, do znanstvenog simpozija, gdje je četrdesetak znanstvenika, književnika, dramatičara, teatrologa i inih kazališnih stručnjaka, u tri dana raspravljalo o temi: Tekst, podtekst i intertekst u hrvatskoj drami i kazalištu, pa do recitala u Parku kralja Petra-Krešimira IV. ispred monumentalnog spomenika Krlježi, što su ga izveli studenti Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, do četiri kazališna uprizorenja.

Predsjednik Odbora Krlježinih dana dr. Branko Hečimović ovako je to prokomentirao: »Evo nas ponovno u Osijeku, evo nas na 19. danima Miroslava Krlježe, i upravo smo predstavili tri zbornika – Putovima kanonizacije, do sada najpotpunije štivo posvećeno *Marinu Držiću*, u povodu 500. obljetnice njegovog rođenja, iz pera akademika *Nikole Batušića* i *Dunje Fališevac*,

zatim Zbornik posvećen *Držiću* na makedonskom jeziku, kolegice *Jelene Lužine* i 17. Zbornik Krlježinih dana od prošle godine, na kojemu smo radili *Antonija Bogner-Šaban*, ja i čitava grupa autora. Odradili smo i prvi dan znanstvene sesije i mogu reći da su priopćenja na razini onih od ranijih godina, pa i kvalitetnija, a ostaju nam još dva dana i još dvadesetak i više znanstvenih radova. Položili smo i vijenac na spomenik Krlježi, gdje je o Krlježinom imenu i djelu govorila *Renata Hansen-Kokoruš*, a vrlo lijep recital pripremili su studenti *Branke Brlenić-Vujić*, profesorice na Filozofskom fakultetu. Ostaje nam odgledati još tri kazališne predstave, što je, morate to priznati, vrlo bogat i kvalitetan okvir za ovogodišnje Krlježine dane«.

ZNANSTVENI SIMPOZIJ: U tri dana, od 8. do 10. prosinca, za govornicom u svečanoj dvorani Filozofskog fakulteta u Osijeku smjenjivali su se ljudi od struke, književni povjesničari, teatrolozi, dramatičari i dramaturzi, glumci i scenografi, redatelji i ini kazališni djelatnici, pa je *Slobodan Šnajder* govorio o *Kamovu*, *Janja Prodan* o premijernoj izvedbi *Dunda Maroja*

u pečuškom Narodnom kazalištu 1979., *Ernest Barić* o obitelji *Zrinski* i višejezičnosti, a *Duro Franković* o liku *Nikole Šubića Zrinskog* u pučkom stvaralaštvu. *Renata Hansen-Kokoruš* govorila je o odnosu Krlježinih Glembajevih i Donadoniju, *Helena Perčić* o intertekstualnosti u hrvatskoj drami druge polovice 20. stoljeća, *Jelena Lužina* o povijesnom intertekstu *Šnajderove* dramatike, a *Sanja Nikčević* o liniji hrvatske dramske intertekstualnosti. *Ivica Boban* govorio je o kreativno-radnom procesu postdramskog kazališta – od dramskog teksta prema tekstu predstave, dok je *Stanislav Marijanović* govorio o tekstu i podtekstu u *Supekovoj* i *Tomaševoj* drami o *Strossmayeru*, i tako četrdesetak priopćenja.

Profesor-emeritus *Stanislav Marijanović* spada u red utemeljitelja Krlježinih dana u Osijeku, pa je najpozvaniji prokomentirati i ovogodišnje. »Pripremu ovih Krlježinih dana uvjetovale su neke važne obljetnice, prije svega 500. obljetnica rođenja *Marina Držića*, ali i 500. obljetnica rođenja *Nikole Šubića-Zrinskog*, *Sigetskog* i svakako smo željeli vidjeti što se tu

nudi u inovativnom smislu. A nudi se, jer je iz tiska izašao najkompletniji Zbornik o *Držiću* do sada, djelo autorskog dvojca *Batušić-Fališevac*. To je štivo koje će odjeknuti u domaćoj, ali i inozemnoj kulturnoj javnosti, jer je doista reprezentativno, volumenožno, a ono što još slijedi, a čuli smo večeras od *Branka Hečimovića*, to je *Leksikon* o *Marinu Držiću*, što je kod nas do sada zaslužio samo Krlježa«.

Na upit, otkuda Krlježini dani baš u Osijeku, prof. *Marijanović* je rekao da je to zasluga prvenstveno dramskoga repertoara, jer Krlježa je često igran u Osijeku, ali i njegovoga odnosa prema Pečuhu, koji se uglavnom odvijao preko Osijeka, pa je Krlježa, pišući *Povratak Filipa Latinovića*, ustvari opisao osječki željeznički kolodvor, čak je na koncu svojega života priznao da bi još rado opisao Osijek i Pečuh. Krlježa je bio zatečen i činjenicom da ga cijeni osječko radništvo, koje je u ono doba dosta teško živjelo, osobito u Osječkoj ljevaonici i tvornici strojeva, Kožari i drugim tvornicama, i s obzirom na dobru organiziranost onodobne socijal-demokracije u Osijeku, zahtijevali

su njegov dolazak i njegova javna predavanja, pa je to jedno vrijeme bilo i zabranjivano, a sam je Krleža imao neugodnosti. Sve je to potvrdila sprege Krleže i Osijeka, pa i činjenica da je Osijek prvi postavio monumentalni spomenik Krleži, a grupa intelektualaca odlučila se baš za rad akademske kiparice *Marije Ujević-Galetović* iz Zagreba. I drugo, on je bio uvijek inspirativna jezgra dolazećim generacijama i uistinu je europski pisac i ona veličina koja može podnijeti više od jednog simpozija o sebi, o čemu svjedoče i ovi 19. Krležini dani, na kojima će se još jednom uspostaviti korelacija između hrvatskoga i europskoga dramskog i kazališnoga stvaralaštva, ali i baciti novo svjetlo na ličnosti koje možda i ne vezujemo uz dramsko stvaralaštvo – primjerice *Ivan Supek*, vrhunski fizičar i akademik, najbolji predsjednik HAZU do sada, ali i romansijer i dramatičar, pa *Luko Paljetak*, *Dubravko Jelačić-Bužimski*, *Fadil Hadžić* ili, recimo, *Stjepan Tomaš* koji u Zlatoustom dočarava europsku veličinu biskupa Strossmayera.

SVE VIŠE MLADIH: Bogatstvo je Krležinih dana i sve više mladih ljudi, ne samo sudjelujući u recitalu, i na sva tri dana znanstvene sesije, već i među sudionicima skupa koji su govorili o zadanoj temi. Ti mladi ljudi, znanstvenici i stručnjaci, svatko u svojoj oblasti, neopterećeni prošlošću i ideologijom, bacaju novo svjetlo na ulogu i mjesto dramskog i kazališnoga stvaralaštva i sadašnji aktualni trenutak, dovodeći ga u korelaciju s europskom scenom, što je neprocjenjiva vrijednost ovogodišnje manifestacija.

Utemeljitelj Krležinih dana je Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku, a suutemeljitelji su Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, odnosno Odsjek za povijest hrvatskog kazališta, a pokrovitelji su Ministarstvo kulture i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Od 1990. godine do danas održano je 19 znanstvenih simpozija, tiskano 17 zbornika radova koji sadrže 468 objelodanjenih priopćenja, koja su ukorićena u spomenute zbornike. Osim toga, u svojevrstnoj kazališnoj smotri koja se tim povodom organizira, prikazano je 57 kvalitetnih kazališnih predstava, pa je Osječka publika

Branko Hečimović uručuje poklon knjige Milovanu Tatarinu

Kazališni program

Nije izostao ni bogat kazališni program. Krležine dane otvorio je domaći ansambl uprizorenjem »Šokice« Ilije Okrugića u režiji Dražena Ferenčine, koji je intimnu onovremenu priču o ljubavi Šokice i Srbina pomalo aktualizirao i doveo u kontekst sadašnjeg trenutka. U ponedjeljak je gostovalo Zagrebačko gradsko kazalište Komedija s predstavom »Svečana večera u pogrebnom poduzeću« Ive Brešana, koja je do suza nasmijala prepunu dvoranu osječkoga kazališta. U utorak je gostovalo Kazalište Marina Držića iz Dubrovnika, uprizorivši »Suton« Ive Vojnovića u režiji Joška Juvančića, no zanimljivo je da su predstavu nosile veličine kakve su Miše Martinović i Milka Podrug-Kokotović, kojih se sjećamo još iz djetinjstva. Svojevrsnu kazališnu smotru zaključio je Teatar Gavran iz Zagreba Gavranovim »Rogonjama«, gdje se posebno istaknula Osječanka Vlasta Ramljak. Na kraju, mora se priznati da su gostujuće predstave uvijek dobro primljene kod osječke kazališne publike.

mogla uživati u ponajboljim uprizorenjima dramskih djela domaćih i svjetskih dramatičara.

U ZNAKU MARINA DRŽIĆA: Svake se godine na Krležinim danima predstavlja Zbornik radova s prošlogodišnje sesije, ali i druga važna ostvarenja, pa je ovogodišnje predstavljanje bilo u znaku Marina Držića i obilježavanja 500. obljetnice njegova rođenja. Zbornik Putovima kanonizacije, uradak dvoje akademika – *Nikole Batušića* i *Dunje Fališevac*, predstavio je recenzent *Milovan Tatarin*, pohvalivši do sada najopsežniji i najkvalitetniji uradak, dar Marinu Držiću, koji se osvjedočio kao kanonski pisac, prvenstveno, jer je u vrijeme kada u svijetu pišu stihom, pisao u prozi, jer je pisao o svakidašnjici života onako kao nitko prije njega, i jer je od 1548. godine, kada

je u Vijećnici Dubrovnika igrana njegova komedija *Pomet*, pa do 1559., kada je igrana *Hekuba*, dakle u tih 10, 12 godina utemeljitelj kazališnoga života Dubrovnika. No, Tatarin je zbunio mnoge nazočne iznijevši podatke da Držić možda i nije rođen 1508. godine, da ovo možda i nije 500. obljetnica rođenja, da se ne zna ni gdje mu je bila kuća u Dubrovniku, niti gdje mu je posljednje počivalište, da nema niti jednoga portreta, pa danas ne znamo ni kako je izgledao, a sin njegovoga brata Vlaha, kada je pisao o stricu, nanizao je čitav niz podataka, ali ne i ove, doista relevantne. Naravno da to ne umanjuje veličinu Marina Držića, i kako je rekao Tatarin, nakon ovoga Zbornika više ne moramo govoriti kako je Držić naš *Goethe*, naš *Moliere*, već naprosto je naš *Marin Držić*.

Još jedan Zbornik o Držiću, ali na makedonskom jeziku, predstavila je autorica *Jelena Lužina*, teatrologinja i profesorica makedonske drame i kazališta na Akademiji u Skoplju. Riječ je o 6 Držićevih komedija i pastoralu i čak 1300 pratećih komentara, ali i tri obimne teatrološke studije, koje potpisuju akademik *Batušić*, akademik *Paljetak* i sama autorica.

Zbornik radova s prošlogodišnjih Krležinih dana predstavila je koautorica *Antonija Bogner-Šaban*, no, moramo reći da je na najobimnijem zborniku do sada, koji sadrži više od 500 stranica, radila grupa autora a za tisak je sve priredio Branko Hečimović. Također, prvih 250 stranica posvećeno je slavljenu, a to je prošle godine bilo HNK u Osijeku, slaveći svojih prvih stotinu godina. Kronologija događaja determinirala je redoslijed tekstova, pa je tako *Stjepan Sršan* dao na uvid arhivsku građu kazališnih zbivanja od postanka Osijeka, a *Vlado Obad*, zaljubljenik i znanstvenički zaražen kazališnim životom Osijeka, govorio je o repertoaru putujućih glumačkih skupina. Tekstove o stogodišnjaku započinje *Marica Grigić*, koja se osvrće na uprizorenje antičkih autora. Vrlo zanimljivo o Lavu Mirskom govorio je *Stanislav Marijanović*, a povijesni niz zaključuje *Anica Bilić* govoreći o *Jozi Ivakiću* s posebnim osvrtom na percepciju pučkog igrokaza. Nastavak zbornika svjedoči o suvremenosti trenutka gdje govore – *Miro Gavran*, *Krešimir Šimić*, *Ivan Lozica*, *Zlata Šundalić*, *Vinko Brešan*, *Branimir Donat*, *Mani Gotovac*, *Sanja Nikčević*...

Adventsko-božićni koncert Collegium Musicum Catholicuma u Subotici

Uvertira u blagdansko ozračje

Najavljujući glazbom predstojeći kršćanski blagdan komorni zbor Collegium Musicum Catholicum, pod ravnanjem *Miroslava Stantića*, priredio je 11. prosinca u Subotici

Adventsko-božićni koncert.

Prostor čitaonice Gradske knjižnice pokazao se dobrim odabirom, budući da je ponudio komornu (sobnu) toplinu i veću bliskost između izvođača i publike.

Raznovrstan koncertni program činio je neku vrstu šetnje glazbenim epohama od renesanse naovamo, ali i svjetskim meridijanima. Dakle, publika je imala prigodu čuti božićne pjesme i popijevke iz zavičajne Bačke (»Diva Mati ditešce«) i pojedinih regija u Hrvatskoj (»Poslušajte svi sada«, »Djetešce nam se rodilo«, »Zdravo budi mladi kralju«, »Svim na zemlji«) preko Mađarske i Austrije, do Portugalijske i Amerike.

Osim skladbi čiji su potpisnici hrvatski autori (*Vinko Jelić, Mate Leščan, o. Anzelmo Canjuga, Rudolf Matz, Franjo Dugan*), izvedena su i djela *Jacobusa Gallusa, Petelina, Palestrine, Ludovica Viadana, Geze Gardonyija, J. F. Wadea, Philipa Ledgera* te *Davidu Wilcocksa*.

Uz zbor je nastupio i tročlani komorni ansambl u sastavu: *Krisztina Molnar Vincer* (flauta), *Krisztina Farago* (flauta) i *Eleonora Sztipity* (fagot), a pojedine određene numere na klaviru je pratio pridruženi član Collegijevaca, mr. *Kornelije Vizin*.

Podsjetimo, Collegium Musicum Catholicum djeluje pod pokroviteljstvom Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, a njihova osnovna umjetnička misija je njegovanje i promicanje sakralne glazbe svih epoha i stilova, s naglaskom na hrvatske skladatelje.

Inače, snimku ovoga Adventsko-božićnog koncerta moći ćete pogledati za vrijeme božićnih blagdana na subotičkim televizijama Super i K23.

D. B. P.

ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Čestit Božić i blagoslovljeno novo ljetno!

Jezični savjetnik

Došašće i(li) advent

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Vrijeme *došašća* mora obuhvaćati četiri nedjelje, ali ne mora trajati puna četiri tjedna. Prvom nedjeljom *došašća*, koja je uvijek najbliža nedjelja blagdanu svetoga Andrije, počinje nova crkvena godina. Ove je godine prva nedjelja *došašća* bila 28. studenoga. Vrijeme je to kada slavimo Kristovo rođenje, a kroz četiri tjedna *došašća* trudimo se biti bližu Isusu, pomagati drugima i činiti dobra djela.

Za ovo se razdoblje u hrvatskome jeziku rabe dva naziva: *došašće* i *advent*. Latinska riječ *adventus* se kroz liturgiju, koja je stoljećima bila na latinskome jeziku, ukorijenila u hrvatskome jeziku. Prihvatio

ju je i neuki puk koji ju je prilagodio duhu svoga jezika te je *adventus* postao *advent*. Malo je europskih naroda, uz općeprihvaćeni latinski naziv za početak crkvene godine, storilo svoj, izvorni naziv. U našoj je liturgiji uobičajen izraz *došašće*, što znači dolazak. Dakle, kao što znamo, *došašće* je vrijeme iščekivanja i slavljenja Kristova dolaska na svijet. Osim naziva *došašće* na isti je način tvoren naziv blagdane Uzašašće. Kako je *došašće* naziv za razdoblje, a ne za blagdan, pišemo ga malim početnim slovom.

Često smo u nedoumici kojemu izrazu dati prednost. Kako od na-

ziva *advent* lako možemo tvoriti pridjev, pa tako imamo uobičajen naziv *adventski vijenac*, mogli bismo zaključiti kako treba dati prednost ovome nazivu. No, iako je u hrvatskome jeziku sveza pridjeva i imenice uobičajna i preporučljiva, nedjelje do Božića obično se nazi-

vaju: 1., 2., 3. i 4. *nedjelja došašća*, a ne adventska nedjelja! Činjenica da se odstupa od uobičajene prakse pridjev + imenica daje nam za pravo zaključiti da je uputnije prednost dati starome, hrvatskome nazivu *došašće*.

Povijest hrvatske književnosti (8. dio)

Rodoljubni pjesnici

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

U razdoblju hrvatske renesansne književnosti valja nam spomenuti još nekoliko značajnih književnika. Jedan od njih zadarski je plemić, kapetan hrvatske konjičke čete u mletačkoj vojsci, *Brne Karnarutić*. Rođen je 1520. godine u Zadru. Školovao se u rodnome gradu, a studij prava završio je u Italiji, najvjerojatnije u Padovi. U stilu svoga vremena obradio je poznatu priču o babilonskim ljubavnicima Piramu i Tizbi. Njegov spjev »Izvršna ljubav i napokon nemila i nesrećna smrt Pira i Tizbe« nije doslovni prijevod dijela Ovidijevih *Metamorfoza*, već slobodna obrada pripovijesti.

U hrvatskoj je povijesti književnosti ostao zapisan kao autor prvoga povijesnoga epa »Vazetje Sigete grada«. U svome je djelu opjevao bitku kod Sigeta u kojoj je 1566. život izgubio legendarni junak *Nikola Šubić Zrinski*. Djelo je posvećeno Nikolinu sinu *Jurju Zrinskom*, a nastalo je prema zapisima Ferenca Črnka, komornika Nikole Šubića. Ep se ne odlikuje

Juraj Baraković (1548.-1628.)

pjesničkom snagom, više je kronika događaja koja svjedoči o piščevoj nacionalnoj osviještenosti i dokazuje onodobnu duhovnu svijest o jedinstvu južne i sjeverne Hrvatske. Zanimljivo je i da je pjesnik bio uvjeren kako je turska najezda kazna kršćanima za grijeh i udaljšavanje od rimske crkve.

Na prijelazu šesnaestoga u sedamnaesto stoljeće, na granici između renesanse i baroka, stvara šibenski kanonik *Juraj Baraković*. Rođen je 1548. godine u Zadru, a umro je 1628. godine u Rimu. Napisao je nekoliko djela. U prvome objavljenome djelu »Jarula«, Mlecima 1618., jednoličnim je stihovima prepjevao Sveto pismo staroga i novoga zavjeta. Pretpostavlja se da mu je to najstarije djelo, iako je objavljeno nakon najznačajnijeg spjeva »Vila Slovinka«, Mlecima, 1613.

Ovaj spjev od 13 pjevanja nema jedinstvenu kompoziciju ni radnju. »Vila Slovinka« spjev je o slavi Zadra u kojemu vila pripovijeda pjesniku o njegovim pretcima, znamenitim događajima u povijesti grada, opisuje zadarske gradske znamenitosti i pripovijeda o motivima vezanim uz nastanak gradova Nina i Zadra. U osmom pjevanju donosi jedanaest osmeričkih soneta koji su, uz anonimne iz Ranjinina zbornika, jedini soneti u hrvatskoj književnosti prije pre-

poroda. U jednoj od mnogobrojnih epizoda opisuju se zadarski svatovi u kojima se pjeva bugarštica o majci Margariti. Ova narodna pjesma već stoljećima plijeni pozornost svojom ljepotom, iako se ne može sa sigurnošću reći je li riječ o narodnoj pjesmi koju je Baraković, po uzoru na Hektorovića, unio u svoje djelo ili je to njegova pjesma koju je prilagodio narodnom izričaju. Za sam je kraj važno istaknuti kako kod Barakovića možemo iščitati naglašeni patriotizam kao osnovnu vodilju teksta. Njegova se vila Slovinka, poput Zoranićeve Hrvaticice, ne može pomiriti s činjenicom da se neki Hrvati srame svoga roda, a mogli bi biti »slavni prid svakim narodom«. Ovdje je, u prvome redu, mislio na pojedine plemićke i građanske obitelji koje su se počele odnarođivati.

Barakovića je smrt omela u namjeri da dovrši i objavi spjev »Draga, rapska pastirica« u kojemu je želio objediniti ljubavnu pripovijest i ljepotu jednoga grada.

Spominjemo se očinstva u proslavljanju blagdana – Oce

Otac se postaje

*Svi mi znamo da je biti dobar otac unutar obitelji najvažnija stvar u ljudskome životu većine muškaraca **

Biti otac znači biti ustrajan i neumoran u ljubavi koja druge obogaćuje

Ujeku iščekivanja rođenja Gospodinova spominjemo se očinstva u proslavljanju blagdana – Oce. Neka nam ovaj dan ne bude samo puko prisjećanje na naviku da muškom svijetu, uz stisak ruke kažemo: »Čestitam ti Oče!«, nego budimo svjesni očinske uloge koja je muškarcu povjerena. Nikada neću zaboraviti riječi: »Majka jest a otac se postaje ...« jer se u ovoj kratkoj posloviči krije mnogo mudrosti. Dok majka brižno druguje sa svojim djetetom, mjesecima prije nego li se ono rodi, otac je na razdaljini koja ga odjeljuje od djeteta i potrebno je »postati otac« kako u srcu tako i u mislima.

Tijekom svoga djetinjstva, gledajući oca, pomislih da on nikada nije umoran, nikada bolestan, nikada zabrinut. Gledao sam ga kako s posla dolazi doma i sutradan odlazi. Kada je radio kao vozač unaprijed nam je, meni i mojoj braći, znao reći koji će mu vikend biti slobodan i ja sam željno iščekivao te dane. Tražio sam od njega da me uhvati i baci u vis a u meni bi se tada sledila krv i nanovo bi počela vreti kada bi me on uhvatio. Eto kako se sin

sjeća svoga oca koji je sada zašao u godine zajedno sa svojim sinom. Dječake navike su prešle u prisjećanje ali svaku moju misao sada prati i saznanje da biti otac znači prihvatiti more odgovornosti kojih, kao mali, nisam bio svjestan.

I RADOST I TUGA: U svome odrastanju nisam samo svoga oca promatrao nego sam pred sobom imao i sliku strica, župnika, svih nastavnika, profesora i prijatelja. Susretao sam priljatelje koji su, kao mladi, postali očevi ali sam susretao i sinove koji se nisu znali dičiti svojim očevima. U svemu ovome nalazim osobnu radost i tugu jer i ja kao mladi svećenik trebam postati i ostati duhovni otac svima onima koji se žele približiti našem nebeskom Ocu.

Svi mi znamo da je biti dobar otac unutar obitelji najvažnija stvar u ljudskome životu većine muškaraca. Ovomu treba dodati i činjenicu da otac nije samo zato da se stara o članovima obitelji. Dobar otac pruža primjer. Na kakav primjer mislim? Odrastao sam s drugom iz ulice koji je imao oca, negdje daleko. O njemu se brinuo čovjek kojeg je, vremenom,

prihvatio ocem. Pomislih, još tada, da ja nikada ne bih znao prihvatiti drugoga oca, od čije krvi ne potječem, ali danas znam da u osnovi svi mi tragamo i želimo imati očinski primjer u svome životu. Svi želimo imati oca koji se stara o nama.

DUHOVNI OTAC: Mlad sam svećenik i na putu sam da postanem duhovni otac. U svome sazrijevanju ne dajem od svoga očinstva nego i ja učim kako postati otac od svih onih ljudi s kojima sam se do sada susretao. Pokupio sam more utisaka od kojih mi se dah zaustavlja ali i more onih utisaka koja kvare sliku uloge oca. Postoji jedan neiscrpni primjer očinstva koji svi mi žedamo kako našim tijelom tako i našim dušama. U tom primjeru nema niti sumnje niti manjkavosti. U proslavljanju rođenja Sina mi se spominjemo i očinske brige nebeskog Oca koji pruža najuzvišeniji primjer očinstva. On daruje primjer brige i ljubavi koja nikada ne prestaje. Bog je taj koji očinski ljubi i usađuje ljubav koja od čovjeka zna stvoriti oca.

Kažemo da od roditelja potječemo. Ne, mi potječemo od majke.

Otac je taj koji se nama približava, bio on naravni ili stečeni. Zato i postoji izreka : »Majka jest a otac se postaje ...« Nikada ne bi osjetili da nam Bog jest otac da on to svjesno ne postaje. U našim životima, on koji nas je stvorio, neprestano nam se približava ne bi li osjetili njegovu brigu i ustrajnost u ljubavi i pomoći. Biti otac znači biti ustrajan i neumoran u ljubavi koja druge obogaćuje. Nije isto biti roditelj i otac. Otac je više od roditelja. Uloga roditelja traje nekoliko trena a uloga oca nema kraja.

Kada čestitamo Oce stisnimo ruke onima koji su istrajni i neumorni u ulozi očeva ili su na dobrom putu to postati. U našim životima nemojmo prestati učiti od Boga koji je tvorac ljubavi. On u nama rađa sliku i ulogu oca koji treba postati i roditeljem i primjerm izvora brige o drugima. Od srca čestitam Oce i svećeničkim srcem tražim od Boga blagoslov za sve očeve koji u svojim srcima čuvaju usađenu ljubav nebeskog Oca. Neka Bog bude svima nama primjer kako da i mi budemo očevi za druge.

Predrag Alilović

Pjesmom za crkvu

BAČKI BREG – U pograničnom mjestu Bački Breg, u Crkvi svetog Mihovila Arkandela, u nedjelju, 21. prosinca organizirat će se Humanitarni koncert, na kojem će sudjelovati: »Slavonski dukati« iz Đakova, Muška pjevačka skupina »Ižipci« iz Topolja, Zbor »Katančić« Valpovo, Muška pjevačka skupina iz Tenje, svi Republika Hrvatska, subotički Veliki tamburaški orkestar, VIS »Proroci«, *Antonija Pijuković*, »Colegium musicum catholicum«, svi iz Subotice, »Mussica viva« iz Svetozar Miletića, VIS »Petrus« iz Bačkog Monoštora, Ženski zbor OD »Petefi Šandor« iz Bezdana i mješoviti zbor iz Bačkog Brega, kojega će tvoriti članovi HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« i skupina vjernika bereške župe. Koncert će početi u 18 sati, a ulaz je slobodan. Očekuje se i dolazak brojnih uzvanika iz sfere politike i diplomacije Republika Hrvatske i Srbije. Sav prihod s ovoga koncerta bit će uporabljen za neophodne radove na objektu Crkve svetog Mihovila Arkandela, kako bi se ovaj objekt sačuvao od ruiniranja.

I. Andrašić

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

U nedjelju slavimo Oce

Dokaz ljubavi – žrtva

Božić je pred vratima. Stalno slušamo glas Ivana Krstitelja koji nam dovikuje: »Pripravite put Gospodinu, poravnajte staze njegove«. Još češće nam poručuje poruku Izaija: »Svaki brežuljak neka se slegne, svaka udubina, neka se popuni...« Svi razumijemo na što ciljaju ovi Božji ljudi. Nema Božića bez Boga. A nema Boga u nama bez prostora za njega. Međutim, naše oholo srce ispunjeno sebičnošću i grijehom nije baš pogodan prostor za Boga.

Oni koji čekaju za susretom, moraju poći ususret. To je moguće samo tako da nešto učine u sebi. Jasno je da je put čišćenja najlakši onda ako postoji poniznost, iskrenost i kajanje. Treba znati biti čovjek na koljenima. To nije poniženje, to je istina. Istina koja oslobađa je naš spasonosni put u susret dolazećem blagdanu.

ODRJEŠENJE OD GRIJEHA: Čitao sam ovih dana jednu lijepu predaju: »U Španjolskoj se nalazi crkva u kojoj se na poseban način časti jedan veliki križ. Desna ruka Isusova na tom križu otrgnuta je od čavla i spuštena. Zašto? Predaja kaže ovo: Ispod ovoga križa bila je jedna ispovjedaonica. U njoj su se ljudi ispovijedali i dobivali oprostjenje svojih grijeha. Jednoga dana u njoj se, ispod ovoga križa, ispovijedao jedan veliki grješnik i pokazivao znakove iskrenoga kajanja. Ipak je kod davanja odrješenja svećenik (ispovjednik) oklijevao... Bili su tako veliki, brojni grijesi. Grješnik je vapio za opraštenjem. »Odrješujem te, rekao je svećenik, ali se nemoj više vratiti na grijeh.« Pokornik obeća da će se popraviti. Ali, zato što je bio slab, ponovno je pao. Kajanje ga je dovelo pred ispovjednika, u ovu ispovjedaonicu, ispod velikoga križa. »Ovaj put nema oprostjenja«, reče srdito ispovjednik. »Bio sam iskren, kajao sam se, odlučivao sam«, priznaje pokornik – »ali sam slab ... Oprostite, oprostite mi i odrješite me, molim vas, odrješite me od mojih grijeha.«

Ispovjednik oprost i nadoda: »Ovo je posljednji put.« Prošlo je više vremena. Ali s jedne strane navika, a s druge strane slabost učinile su da je ovaj čovjek opet pao u grijeh. I eto ga opet na ispovijed. Kod istoga svećenika. U istu ispovjedaonicu, ispod istoga križa. »Ovaj put je svršeno. Uvijek padaš. Kajanje ti nije iskreno«, govorio je svećenik grješniku. »Istina je, oče, padam, jer sam slab. Ali ja se kajem, ja sam iskren ..., ja sam bolesnik ... Molim, dajte mi odrje-

Možda se netko čudi što

uoči Božića govorimo o

žrtvi. Ne. Govorimo o

ljubavi. Valuta kojom se

dokazuje ljubav ostati

će uvijek žrtva. Stoga

se njome dokazuje i

priprema Božić. Za koji

dan su Oce. Što misli-

te od koje bi žrtve tre-

bao odustati jedan otac

ako želi uspjeh i bla-

goslov svojoj djeci? Ni

od jedne! U želji, dakle,

da shvatimo neizmjernu

ljubav Nebeskog Oca,

trebamo sami potraži-

ti mjesto gdje možemo

kleknuti i naći snagu lju-

bav dokazivati žrtvom.

Onima koji to razumiju

želim čestite Oce!

šenje«. »Ne, za tebe nema odrješenja, nema oprostjenja...«, zaključio svećenik. U tom trenutku s velikoga križa začuje se jecaj. Tužni i bolni jecaj. Bio je to jecaj rassetoga Spasitelja koji je istrgnuo desnu ruku od čavla, podigao je nad glavom grješnikovom, njome učinio znak odrješenja, a svećeniku upravio prijekor: »Ti nisi za njega prolio svoju krv!«

ISTINA DOVIKUJE: Toliko ta priča. Ako i nije možda povijesni događaj, ono je sigurna vjerska istina koja nam dovikuje: Za nas je umro Isus Krist! Njegovo rođenje je već dokaz te ljubavi koja je spremna na žrtvu. Bez te spremnosti ljubav bi ostala nedokazana. Dokaze koje ovih dana želimo doživjeti, moramo i sami pružati.

Još jedan događaj je potvrda dokaza ljubavi koja se uči u školi susreta s Bogom. Dogodilo se to godine 1757. za vrijeme nesretne Francuske revolucije. Uhitili su mornare koji su se nalazili na brodu. Rano ujutro odvedu ih i objave proglas da će svaki deseti biti strijeljan. Strah je zahvatio momke. Svaki se bojao da on ne bude onaj deseti... Padali su u nesvijest čim bi čuli zapovijed: »Broj deset naprijed!« Vidjevši da je on na redu, jedan mladić se sav tresao od straha. Odjednom osjeti da ga netko vuče za rukav. Okrene se, a već je iz reda izlazio starac župnik, koji je išao među osuđene. Slijedila je druga zapovijed. Čuo se pucanj i desetak momaka je ležalo mrtvih na zemlji, a među njima i stari župnik. Mladić je bio duboko dirnut: »On je umro umjesto tebe! Da on nije umro, ti ne bi bio živ!«, stalno mu je nešto šaptalo u duši. Razmišljao je što je toga svećenika natjeralo da za jednoga mornara dade život?! Nije znao na koji mu način zahvaliti pa se popeo na zemljani humak pod kojim su ležali ubijeni i glasno povikao: »On je umro da meni dade život!«

Možda se netko čudi što uoči Božića govorimo o žrtvi. Ne. Govorimo o ljubavi. Valuta kojom se dokazuje ljubav ostati će uvijek žrtva. Stoga se njome dokazuje i priprema Božić. Za koji dan su Oce. Što mislite od koje bi žrtve trebao odustati jedan otac ako želi uspjeh i blagoslov svojoj djeci? Ni od jedne! U želji, dakle, da shvatimo neizmjernu ljubav Nebeskog Oca, trebamo sami potražiti mjesto gdje možemo kleknuti i naći snagu ljubav dokazivati žrtvom. Onima koji to razumiju želim čestite Oce!

Tata, molim te, budi tu!

Ovih dana nekoliko puta sam imala priliku čuti priču o dječaku i njegovu ocu. Možda je to samo priča, ali nažalost, kod nekih je i stvarnost. Priča glasi ovako:

Usamljen dječak stajao je ispred svoje kuće i čekao oca koji se još prije nekoliko sati trebao vratiti kući. Iako je napolju već padao mrak dječak je bio uporan. Vidjevši oca skakao je od sreće i zadovoljstva. Otac ga je pomilovao po kosi i ušli su u kuću. Time je on završio svoju ulogu oca i otišao sjesti pred TV. Dječak znatiželjan, ali pomalo tužan upitao je oca koliko on zarađuje za jedan sat. Otac je rekao 50 dolara. Dječak je zamolio oca ima li 25 dolara posuditi mu, no otac čuvši to pitanje počeo je vikati: »Stalno tražiš novac, ne mogu ja toliko zaraditi, što će ti novac?« Odlazi u svoju sobu. Žalostan dječak sa suzom u oku otišao je u svoju sobu i počeo plakati.

Otac je ostao razmišljati, možda mu doista za nešto treba novac, nisam trebao baš biti tako grub. Otišao je u dječakovu sobu i našao ga uplakanog na krevetu. Otac je upitao za što mu treba novac, a dječak je samo rekao kako mu treba. Kad mu je otac dao tih 25 dolara dječak je izvadio ispod jastuka još 25 i rekao ocu: »Možeš li, molim te, sutra doći kući jedan sat prije? Evo, ja ću ti dati 50 dolara. Želio bih malo biti s tobom.« Otac je samo zagrljio dječaka, jer nije imao snage ništa izustiti. Dogovorili su se kako će otac sutra doći ranije s posla i svoje slobodno vrijeme provesti sa svojim sinom, te da dječak za tih 50 dolara kupi sebi nešto što želi.

Nemojte dopustiti da i vaše djete poželi platiti vaše vrijeme i vašu ljubav, neka nam svima djeca budu na prvom mjestu, jer roditelji su ti koji odgajaju djecu i svojim primjerom.

Ž. V.

Što djeca misle o svojim očevima?

Regina, 7. godina: »Moja tata se zove Franjo, on je poljoprivrednik, radi na zemlji. Ne igra se baš sa mnom jer mora puno raditi, pa ne stigne. On voli kada smo mi svi s njim. On je visok i velik i dobar je tata, najbolji.«

Mirjana, 7. godina: »Moja tata je poljoprivrednik i dobar je tata. Volim se igrati s njim i on se isto igra sa mnom. Tata neki put hoće igrati nogomet i onda se ja igram s njim. Mog je tatu rodila njegova mama, moja majka. On je dobar tata i jako ga puno volim.«

Kristina, 13. godina: »Moj tata je visok, velik je i ima smeđu kosu. On je jako vrijedan, bavi se pojooprivredom. Volim se pomaziti kod tate, a on me je ponekad učio kako se obraniti. On ima nas četiri kćerke, žao mu je što nema dječaka.«

Nikola, 4. godine: »Moj tata se zove Željko i mi se nekad igramo. Ja s njim pravim prozore, tata mi da njegov alat i mi zajedno radimo. Pravimo i aute. Tata je visok i dobar je i volim ga puno.«

Dunja, 6. godina: »Moja tata je Davor. Velik je i neki put me grdi, vozi golf. Volim se pomaziti kod njega, a ne igramo se. Radi u 'Šumicama'.«

Ivan, 10. godina: »Moj tata radi svašta, njega je rodila njegova mama i onda se on vjenčao s mojom mamom i onda malo kasnije sam se ja rodio. Tata je jako dobar, mi zajedno radimo na dvorištu i u kući i kad mi nešto treba popraviti onda to tata popravi. Kad sam bio manji onda mi je čitao priče, volim kad je tata kod kuće, kad ne mora raditi.«

Dalmatiner torta

Potrebno za bijeli biskvit:

5 bjelanjaka, 5 žlica šećera, 1,5 žlica ulja, 5 žlica brašna, 1/5 praška za pecivo

Potrebno za crni biskvit:

5 žutanjaka, 5 žlica šećera, 1,5 žlica ulja, 1 dcl mlijeka, 1/5 praška za pecivo, 2 žlice kakaa, 5 žlica brašna.

Bijelu smjesu za biskvit stavimo u tepsiju, a crnu stavljamo žlicom i pečemo u zagrijanoj pećnici

oko 30 minuta. Kad je gotovo, izbodemo je vilicom, prelijemo s 3 dcl mlijeka kuhanog s jednim vanilin-šećerom.

Nadjev:

2 pudinga od čokolade kuhamo s 1/5 l mlijeka, kad se ohladi umutimo 125g margarina (kako se ne bi zgručao puding, prvo umutiti margarin te postepeno dodavati ohlađeni puding).

Na biskvit namažemo kremu, na kremu 2 šlaga ili 1/5 l slatkog vrhnja, te pospemo čokoladnim mrvicama i stavimo u hladnjak da se ohladi.

Marina

Rosacea i akne

Piše: dr. Marija Mandić

Rosacea predstavlja ustrajno, neprimordno rumenilo obraza i nosa, koje se najčešće može vidjeti kod žena svjetlije puti iznad trideset godina. Ovo crvenilo izraženije je nakon konzumiranja ljuće hrane, alkoholnih pića ili, pak, vrućih

nosa poprими crvenu boju, a koža nosa sličí površini cvjetače. U ovakvim slučajevima jedina terapija je laserska ili kirurška intervencija.

Akne

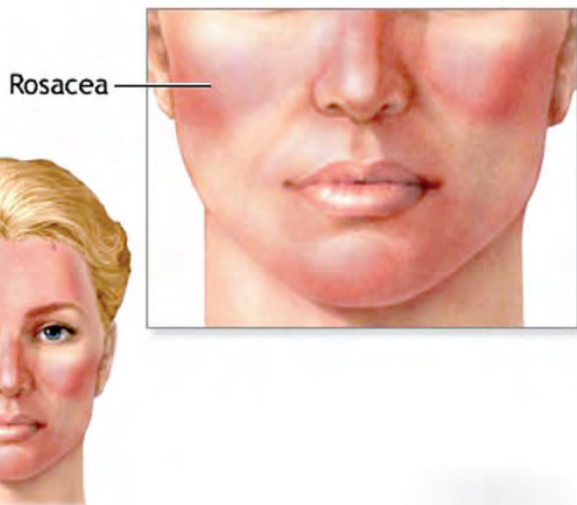
Gotovo svatko u neko doba života dobije bubuljice, što čini akne

dobi te, kao i rosacea, mogu predstavljati ne samo estetski problem, nego i negativno utjecati na psihičnu tjelesnu. Po najnovijim istraživanjima uzrok pojave akni nisu nepravilna prehrana bogata čokoladom, niti nehigijena lica, nego isključivo hormonski poremećaji, s tim da i nasljedstvo ima veliki utjecaj. Također stres, uporaba oralnih kontraceptiva, anaboličkih steroida za bodibilding te uzimanje kortikosteroida, također su krivci za nastanak akni. Akne kod odraslih žena vezane su i za menstrualni ciklus, ali i kao alergijska reakcija na različita kozmetička sredstva. Kao što smo naveli, korijeni sićušnih dlačica lica, vrata, prsa i leđa začepi se lojem, ispuče i nastane bakterijama. Ovako nastaje neupalna akna, koja ako se cijedi i gnječi puca u okolno potkožno tkivo i inficira ga, te nastaje upalna akna, koja najčešće ostavlja neprijatne ožiljke.

Povremena bubuljica ili dvije ne zahtijevaju nikakvo liječenje. Čak i ako se razbuktavanje akni ne može otkloniti, razni načini liječenja mogu problem ublažiti. Konvencionalna medicina daje prednost liječenju lijekovima koji zaustavljaju proizvodnju loja i keratina, ograničavaju rast bakterija ili potiču gubitak površinskih stanica kože, kako bi se pore odče-

pile. Koje god preparate osoba koristila, neophodno je naglasiti da inficirane bubuljice, koje su spremne pući, nikako ne bi smjeli otvarati bez liječničkog nadzora, odnosno, njih otvara liječnik ili medicinska sestra poštujući sva antiseptička pravila, uz pomoć posebnih kirurških instrumenata. Istiskujete li prištiće sami, možete izazvati daljnju infekciju i povećati mogućnost trajnih ožiljaka. Neke odrasle osobe imaju ožiljke ili kožu izbrzdanu od dubinskih akni koje su izgrebane ili teško inficirane. Dva relativno agresivna kirurška postupka mogu poboljšati izgled kože, ali se o njima obavezno mora razgovarati sa svojim liječnikom dermatologom. To su dermabrazija, kojom se skida površni sloj kože, i kemijski piling.

LIJEČENJE KOD KUĆE podrazumijeva nježno pranje lica sapunom bez ulja i mirisa, medicinskim sapunom, bez ikakvog istiskivanja bubuljica. Korisni su i losioni za lice, koji se kupuju u ljekarnama bez liječničkog recepta. Umjereno sunčajte akne. Muškarcima s aknama se savjetuje uporaba nove britvice kod svakog brijanja, jer se time smanjuje mogućnost nastanka infekcije. Umjesto losiona poslije brijanja savjetuju se preparati na bazi lavande ili kamilice.

napitaka te zbog nemogućnosti kontrole njegove pojave često predstavlja velik estetski problem ženama. Da biste stavili pod nadzor blaže oblike, liječnik će vam vjerojatno propisati masti na bazi kortikosteroida za kratkotrajnu primjenu. Također, propisuju se i losioni i gelovi na bazi sumpora. Neki slučajevi reagiraju dobro na velike doze B vitamina. Najteži slučajevi rosacee vidaju se najčešće kod kroničnih konzumenata alkohola u velikim količinama, kada vrh

jednim od najčešćih kožnih poremećaja. Do njega dolazi kada se sićušni folikuli, tj. korijeni dlaka, začepi masnim izlučevinama iz kožnih lojnih žlijezda. Akne su najčešće problem adolescentne dobi, ali se u 20 posto slučajeva javljaju kod odraslih osoba. Najteži slučajevi ove pojave javljaju se kod dječaka tinejdžerske

Poštovani čitatelji,

U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na:

hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Blagdani

Dragi moji mali i veliki prijatelji, u ovom broju Hrvatske riječi uz ove stranice, koje su posvećene vama, imate i vaš podlistak »Hrcko«, koji izlazi jednom mjesečno. Teta Ivana vam u njemu sa svojim suradnicima donosi mnogo lijepih stvari, pa ako ga do sada niste pogledali, nemojte ga poslije preskočiti, nego potražite zanimljive Hrckove stranice.

U ponedjeljak, 15. prosinca, otvorena je božićna prodajna izložba na kojoj su, između ostalih, izlagali i vaši vršnjaci, učenici osnovnih škola i djeca iz vrtića »Marija Petković«. Na toj ste izložbi mogli kupiti sve i svašta i doista ima prekrasnih radova. Svima koji su sudjelovali u njoj od srca čestitam na kreativnosti, maštovitosti i pravim malim umjetničkim djelima.

Oce

Doista se veselim blagdanima koji su pred nama. Očekuje nas najljepši blagdan, kada bi svi trebali biti okruženi ljubavlju i toplinom najbližih. No, prije Božića očekuje nas još jedan jako važan dan – dan očeva – **OCE**.

Posljednje, četvrte nedjelje adventa proslavljamo dan očeva i toga dana na poseban način zahvaljujemo Bogu za naše očeve, za naše tate.

Sve tate, kao i mame, imaju jako veliku ulogu u obitelji i u odgoju djece. Mnogi su mišljenja kako samo mame trebaju odgajati djecu i o njima se brinuti, no vjerujem kako ćete se i vi svi služiti da i tate mogu to jako dobro raditi. Tata može ono što mama ne može, a mama može ono što tata ne može, tako da mama i tata zajedno daju najbolju kombinaciju za odgoj. Sjećam se kada sam ja bila tih godina kao vi sada, mi smo se u školi svi hvalili: »Moj tata je najbrži, najbolji i najjači!« I svi smo bili u pravu, jer moj tata je meni najbolji tata na svijetu, a tebi je tvoj tata najbolji na svijetu i to tako i treba biti. Svako dijete voli svog tatu, i gleda svog tatu nekim drugim očima. Tatu nije dovoljno samo voljeti, treba ga i poštovati i pomagati mu kad god ste u mogućnosti. Trebate ga čuvati da vam dugo traje. Tatu možete pozvati u pomoć kad vam treba nešto pomoći ili kad vam je potreban velik snažan zagrljaj. Pokušajte svome tati svaki dan reći koliko ga volite i sigurna sam da će vaš tata biti najsretniji tata.

Tko može postati tata?

Da bi netko postao tata,
mora znati nekoliko zanata.
Kao što je stavljanje ruku oko vrata,
kao što je izbjegavanje rata.

Da bi netko postao tata,
mora mu dječji vrisak i skakanje po sobi
postati radost, biti hobi.
Tata ne smije biti naravi teške
i smisla mora imati za greške.

Da bi netko postao tata,
mora uz nekoliko zanata
imati i nekoliko inata,
mora se zainatiti
da će se zatatiti.

Zvonimir Balog

Božić

Možda će se neki od vas pitati – zašto sada pišem o Božiću, kada još nije Božić. Želim vam napisati nekoliko redaka i o Božiću, ne zato što sam pogrešno gledala kalendar, nego zato što sljedeći broj Hrvatske riječi izlazi tek 26. prosinca, a tada će, dragi moji, biti kasno pisati o Badnjem danu.

Što je to ustvari Badnji dan? Badnji dan slavimo 24. prosinca i na taj dan se rodio mali Isus, koji je bio beba kao i svi mi. Jednako tako je plakao, jeo i igrao se kao i svako drugo dijete, no ipak nije bio običan dječak.

Kada budete pravili svoj betlehem, promislite kako je malom Isusu bilo ležati na slamici i u hladnoj štalici. Njega su grijali magarac i vol, a

kako smo mi bili grijani? Većina vas je, vjerujem, bila u majčinom krilu u toploj sobi, umotani u toplu deku.

Na Badnji dan u obitelji svi trebaju ponešto raditi tijekom dana, kako bi navečer također svi skupa mogli sjesti oko badnje večere i zahvaliti Bogu za sve primljene darove. Božić je obiteljski blagdan i najljepše ga je tako i proslaviti. Badnji dan i Badnja večer čestitaju se ukućanima, kao i onima koje susretnete toga dana, a za večeru se priprema posebno jelo.

Pokušajte na Božić i vi biti mali anđeli Gabrijele i svima raznosite i širite radosnu vijest rođenja.

U tom duhu svima vam od srca želim sretan i veseo Božić.

Toni Bedalov, organizator zabavnih događanja

Problem dobre zabave postupno se rješava

Ali, kvaliteta traži i adekvatna ulaganja

Razgovarao: Dražen Prčić

Bliži se vrijeme ispraćaja stare i dočeka Nove godine, važnog društvenog događanja kojim započinje novo »ljetno«. Subotica će ovoga puta svojim građanima ponuditi lijepu proslavu na glavnom gradskom trgu, a do prvih minuta nastupajuće 2009. godine pjevat će doajen bačkog melosa *Zvonko Bogdan*. Organizacija novogodišnje manifestacije povjerena je *Toniju Bedalovu*, inače i PR subotičkog gradonačelnika, s kojim smo razgovarali, uz neizbježnu novogodišnju temu i o problemu kvalitetnije zabave tijekom cijele godine.

»U vremenu skromnijih financijskih izdvajanja, grad je ipak uspio sa znatno manjim novčanim potencijalom osigurati iznimno zanimljiv javni doček Nove godine koji će biti upriličen na glavnom trgu u trajanju od 22 h sve do 2 h. Glavna zvijezda programa je *Zvonko Bogdan* koji će nastupiti u posljednjem satu stare godine, dok će novosadski sastav »Apsolutno romantično« zabavljati Subotičane u prvim satima 2009. godine. Za sve posjetitelje bit će osigurana mogućnost osvježanja u vidu hrane i pića, uz popularne uobičajene cijene«, pojaš-

Bez petardi

Po prvi put nastojat ćemo organizirati doček bez neugodnih petardi i mnoštva razbijenih staklenih boca, jer su pripremljene opsežne mjere predostrožnosti i osiguranja, uz video nadzor cijele manifestacije, kaže Bedalov.

njava Toni Bedalov u kraćim crtama program ovogodišnjeg dočeka Nove godine u Subotici.

PROBLEM ZABAVE: Blagdansko vrijeme donosi brojne mogućnosti za zabavu, uz brojne prigodne manifestacije koje se tempiraju upravo za kraj kalendarske godine. Ali, ista ta godina ima i ostale mjesece tijekom svog trajanja, mjesece u kojima se »na prste« mogu nabrojati značajniji zabavni sadržaji. Kako na ovaj problem gleda Toni Bedalov, organizator zabavnih događaja, čijih se uspješnih projekata rado sjećamo, ali bismo jednako tako željeli vidjeti ih i više.

»Često znamo konstatirati kako nam je dosadno i da nemamo gdje izaći. Osobno mislim kako u posljednje vrijeme i nije sve tako crno, ali potrebno je dodatno se potruditi ukoliko se želi osigurati neki zanimljiviji i ozbiljniji provod. Konkretno, organiziranje nekog kvalitetnijeg eventa uz sudjelovanje »jače« i eksponiranje medijske ličnosti iziskuje i znatno veće izdvajanje financijskog potencijala, kao i ozbiljniji logistički pristup cjelokupnoj organizaciji. No, za organizaciju bilo kakve ozbiljnije zabavne manifestacije mora se uložiti dosta truda i sredstava i zamjetno je kako određenih pomaka, u vidu raznovrsnijih događaja, ipak ima. Ne pretjerano, ali ipak ima. Osobno, ja sam odabrao organizaciju tzv. većih organizacijskih pothvata na kojima nastupaju isključivo velike estradne zvijezde«, pojašnjava Bedalov svoj profesionalni angažman.

ORGANIZIRANJE KONCERTA: Prema riječima našeg sugovornika organizacija jednog VIP koncerta iziskuje ozbiljne i opsežne pripreme koje započinju ponajprije kontaktira-

njem menadžera određene estradne zvijezde i utanačivanjem točnog termina njenog nastupa u Subotici. Što već, zbog gustoće njihovih ostalih obveza, nije nimalo lako. Potom se pristupa kompletnoj organizacijskoj logistici, što je minimalno dva mjeseca opsežnog rada i preciziranje svih detalja, primjerice ozvučenja, rasvjete, medijske kampanje, osiguranja i svega neophodnog za kvalitetnu organizaciju.

»Za organiziranje jednog ozbiljnijeg koncerta nužan je angažman najmanje 30 ljudi koji su uključeni u sve neophodne segmente koji čine složenu i zahtjevnju koncepciju. Kao primjer istaknuo bih prošlogodišnji koncert *Dorda Balaševića* u Velikoj vijećnici Gradske kuće koji smo organizirali za manji broj posjetilaca, a ove godine upravo po tom konceptu Balašević ima desetak koncerata u maloj dvorani Sava centra u Beogradu. Tako je Subotica, uz činjenicu kako je to bio prvi nastup najpopularnijeg vojvođanskog kantautora poslije trogodišnje stanke, imala i čast promoviranja jednog novog koncertnog koncepta, na što sam osobno iznimno ponosan.«

BUDUĆNOST ZABAVE: »Smatram da je budućnost zabave u našem gradu u velikoj mjeri neposredno povezana s većim angažmanom pojedinaca koji će biti voljni uložiti privatna financijska sredstva. Jer, bez ulaganja, nažalost, nema niti kvalitetnijih zabavno-kulturnih događanja. Također, gradu je neophodna i adekvatna koncertna dvorana s nekih 1000-1500 mjesta, u kojoj bi se mogli organizirati raznovrsni koncerti različitih glazbenih profila«, zaključuje Toni Bedalov.

Internet oskari

Konac je kalendarske godine i vrijeme dodjele brojnih nagrada. Internet, kao sastavni dio suvremenog čovječanstva, također ima svoju natjecateljsku konkurenciju, a u Hrvatskoj su se po 10. puta dodjeljivale nacionalne nagrade u ovoj oblasti. »Vidi awards«, koje organizira informatička nakladnička kuća u suradnji s nekoliko drugih informatičkih tvrtki, otišle su na desetak adresa najboljih web stranica u različitim kategorijama. Po prvi puta je dodijeljena i nacionalna nagrada za najbolju ICT implementaciju neinformatičke tvrtke.

Bor

Novogodišnji bor, koji se tradicionalno ukrašava za božićne i novogodišnje blagdane, i ove je godine dopremljen na glavni subotički trg.

Naravno, za ovakvu golemu »biljku« potrebna je i masivna mašinerija, te angažman većeg broja ljudi koji se brinu za ljepši izgled Subotice. A bor već polagano svijetli...

Rembrandt

Zagreb je ovih dana u znaku izložbe glasovitog nizozemskog slikara i grafičara Rembrandta. U Muzeju za umjetnost i obrt izložena su 103 bakropisa u skupnoj izložbi pod nazivom »Rembrandtove grafike«. Lijep povod za lijepu zabavu. Ukoliko budete imali prilike, nikako ne propustite izvanrednu priliku uživati u djelima Harmenszoona van Rijna, kako je puno ime slavnoga Nizozemca.

U NEKOLIKO REDAKA

Pad

Hoće li pasti snijeg za predstojeće blagdane?

Pitanje je koje se često vrti u brojnim lagodnim razgovorima temeljitih priprema za buduće razdoblje nadolazećih slobodnih dana. Ali jednaka briga, u istim tim razgovorima i diskusijama, dotiče se još jednog potencijalnog padanja. Hoće li »pasti« i euro?

Bez snijega se može za vrijeme blagdana, ali bez novca teško.

Jer poput globalnog zagrijavanja i cijene su sve »toplije« i »prže« nam džepove...

FOTO KUTAK

Samo neka kaplje!

ŠALJIVI KUTAK

Poslije svakog leta piloti avio-prijevoznika Qantas ostave bilješku mehaničarima s opisom problema, a pred sljedeći let mehaničari ostave odgovor što su uradili. Inače, Qantas je jedina svjetska avio-kompanija kojoj nikada nije pao zrakoplov.

Zahtjev: Lijeva guma se skoro treba zamijeniti.
Izveštaj: Lijeva guma skoro zamijenjena.

Zahtjev: Nešto se otkvačilo u kabini.
Izveštaj: Nešto smo zakvačili u kabini.

Zahtjev: Autopilot sam gubi visinu za po 200 stopa u minuti.
Izveštaj: Nismo uspjeli ponoviti problem na zemlji.

Zahtjev: Tragovi curenja na lijevom stajnom trapu.
Izveštaj: Tragovi obrisani.

Zahtjev: Zvuk iz DME instrumenta glasan za ne povjerovati.
Izveštaj: Zvuk iz DME podešen na nivo u koji možeš povjerovati.

Zahtjev: IFF instrument neoperativan.
Izveštaj: IFF instrument je uvijek neoperativan kad je isključen.

Zahtjev: Sumnjamo na pukotinu u staklu vjetrobrana.
Izveštaj: Sumnjamo da ste u pravu.

Zahtjev: Nema motora broj 3.
Izveštaj: Vizualnim pregledom letjelice pronađen motor na lijevom krilu.

Zahtjev: Zrakoplov smiješno reagira na komande.
Izveštaj: Zrakoplov upozoren da se uozbilji.

Zahtjev: Čudan zvuk iz instrument table, kao da neki patuljak udara čekićem.
Izveštaj: Patuljku oduzet čekić.

Košarka

Pobjeda i poraz

Košarkaši KK Spartaka izborili su novu prvenstvenu pobjedu u okviru natjecanja u Srpskoj košarkaškoj ligi. Na domaćem parketu subotičke Dvorane sportova bili su bolji od momčadi Krajina Grmeč (80-64). U posljednjem kolu ovog dijela sezone Spartak gostuje kod Mladosti iz Bačkog Jarka.

KK Spartak: Prlja 2p, Šefčić 2p, Krčmar 10p, Dinić, Stojanović 6p, Dragić, Kuntić 14p, Topalov 2p, Kalinić 20p, Vukolić 12p, Sirovina 10p i Krstić 2p. Trener: Blagoje Ivić

Košarkašice Spartaka doživjele su neplanirani poraz od gostujuće ekipe Kovina (54-69), ali opravdanje se može naći u povredama oslabljenom sastavu, koji je praktično cijeli susret odigrao sa samo šest igračica

ŽKK Spartak: Džuver 14, Vidović 10, Erak 4, Čabarkapa, Ristić 20, Orozović, Veselinović 7, Ajduković
Trener: Slobodan Lukić

Odbojka

Crvena zvezda slavila u Subotici

Ispušteno vodstvo od 23-18 u drugom setu na koncu je odlučilo cijeli prvenstveni susret između odbojkašica ŽOK Spartaka i Crvene zvezde iz Beograda. Iskustnije suparnice uspjele su se obraniti, dobiti drugi set i rutinirano igrom materijalizirati treći set za konačnih 3-0 (25:15, 27:25, 25:15).

Spartak Azotara: Bokan 17 (2 bloka), Nikić 5, Memišević (libero), Stojanović 9 (4 bloka, 2 asa), Medić 5 (1 blok), Češljarić 1, Klisura 1, Marković 2, Matić 1, Šimić, Kmezić, Helić. Trener: Saša Nedeljković

Rukomet

Širi popis rukometaša za SP

Izbornik muške hrvatske rukometne reprezentacije objavio je širi popis potencijalnih reprezentativaca za iduće Svjetsko prvenstvo, kojemu će Hrvatska biti domaćin tijekom siječnja 2009. godine.

Mirko Alilović - Ademar Leon, Venio Losert - FC Barcelona, Vjenceslav Somić - Croatia osiguranje, Ivan Pešić - MKB Veszprem KC, Mate Šunjić - Medveščak Konica, Ivan Čupić - Gorenje Velenje, Vedran Zrnić - VFL

Gummersbach, Zlatko Horvat - Croatia osiguranje, Mirza Džomba - Croatia osiguranje, Goran Šprem - HSG Nordhorn, Ljubo Vukić - Croatia osiguranje, Ivan Ninčević - SHV Starslund, Mateo Hrvatin

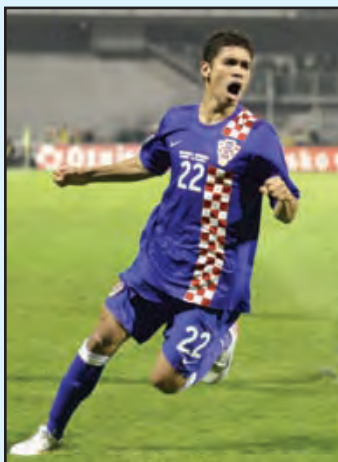

– Zamet, Igor Vori - Croatia osiguranje, Dalibor Anušić - FA Goppingen, Zvonimir Kapular - Metković, Blaženko Lacković - Hamburg, Ivano Balić - Croatia osiguranje, Petar Metličić - BM Ciudad Real, Domagoj Duvnjak - Croatia osiguranje, Tonči Valčić - Croatia osiguranje, Josip Valčić - Croatia osiguranje, Marko Kopljar - Metković, Denis Špoljarić - Croatia osiguranje, Jakov Gojun - Siscia, Damir Bičanić - Ademar Leon, Drago Vuković - Gummersbach, Denis Buntić - Ademar Leon.

EP u plivanju

Četiri hrvatske medalje

Hrvatska plivačica Sanja Jovanović s dvije zlatne medalje (50m i 100m leđno) prvo je ime ženskog dijela Europskog prvenstva u plivanju u kratkim bazenima, kojemu je domaćin bila Rijeka. Bronca Duje Draganje (50m slobodno) i bronca štafete 4x50m upotpunili su izvanredan uspjeh hrvatskog plivanja i još jednom potvrdili veliki potencijal ovoga sporta na ovim prostorima, jer je i srpski plivač Milorad Čavić uspio zabilježiti vrijedan uspjeh osvajanjem zlatne i srebrne medalje.

Nogomet

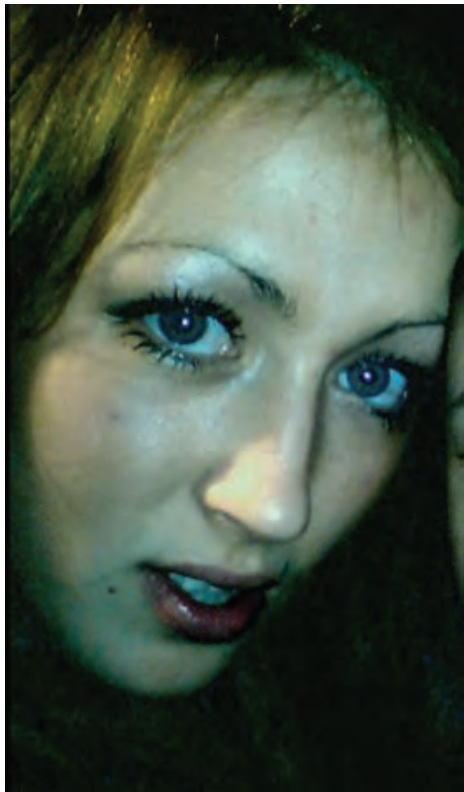
Povratak Eduarda

Nakon punih deset mjeseci odsustvovanja zbog prijeloma noge, tijekom kojih je propustio i EP u Austriji i Švicarskoj, na travnjak se vratio Eduardo da Silva, nogometaš hrvatske reprezentacije i londonskog Arsenala. Teška ozljeda je stvar prošlosti, a premijerni povratnički nastup upisao je u susretu rezervnih momčadi svoga kluba i Portsmoutha (2-0).

Pogledajte

Subota, 20. prosinca – Skijanje: Spust 12.00 HRT2
Košarka: Split – Hemofarm 15.55 HRT2
Boks: Holyfield – Valuev 22.40 HRT2

Nedjelja, 21. prosinca – Vaterpolo: Finale KUP-a 16.40 HRT2

Sonja Periškić, karatistica

Karate je pobijedio

Isprva se bavila karateom, potom su uslijedile godine košarke, ali je na koncu pobijedio istočnjački borilački sport

Piše: Dražen Prčić

na jedan trening i jednostavno mi se sviđalo. Imala sam svega šest godina i odlučila sam započeti s aktivnim treninzima. Unatoč odluci da se ozbiljnije počnem baviti ovim zahtjevnim sportom, a primjerice »zapostavim« igranje s drugaricama, nisam željela odustati i redovito sam odlazila na svaki trening. Uslijedila su i prva natjecanja, na koja sam išla sve do osvajanja zelenog pojasa. Trenirao nas je *Ivan Karan*, koji je redovito dolazio u Monoštor i sve je bilo u redu dok se, poslije izvjesnog vremena, broj djevojčica zainteresiranih za ovaj sport nije smanjio na samo nas četiri i tada smo bile primorane započeti s odlascima na treninge u Sombor«, započinje svoju sportsku priču Sanja.

KOŠARKA PROTIV KARATEA: Isforsirani prijelaz u Sombor, glede redovitog nastavka treniranja, donio je i neugodniju stranu aktivnijeg bavljenja karateom. Treninzi su održavani isključivo navečer, što je podrazumijevalo i kasni noćni povratak iz Sombora u Bački Monoštor. Unatoč činjenici što sam redovito dolazila doma i nakon 22 sata, treninzi su bili super, dvorana je uvijek bila puna karatista i karatistica, ozračje je bilo odlično, a na natjecanjima smo uvijek bili najmasovniji klub. I sve je to »išlo« jednom rutinom, sve do školskog raspusta...

»Tijekom školske stanke u našem selu je osnovan košarkaški klub i jednostavno sam morala i tamo zaviriti. Tada sam imala deset godina, svidio mi se novi sport i karate je »ostao« u Somboru, a ja sam počela redovito odlaziti na košarkaške treninge. Usporedo sam počela trenirati i igrati košarku u somborskom KK »SO-Košu«. Zanimljivo kako sam se, na određeni način, ponovno vratila u Sombor. Četiri godine sam aktivno igrala i nikako ne bih željela izostaviti svog trenera *Slavka Vukovića*, koji je predvodio našu ekipu i uspio nas dovesti do prvog mjesta u kvalitetnoj ligi Srbije u natjecanju našeg starosnog uzrasta. Bilo je to 2004.

godine, ali sve što je dobro, čini se, kratko traje i naša se ekipa nakon izvjesnog vremena raspala. I jedno vrijeme nije bilo nikakvog sporta u mom životu. Ni karatea, ni košarke...«, nastavlja priču mlada karatistica iz Bačkog Monoštora.

POVRATAK KARATEU: Temperamentna, kakva je po vlastitom priznanju, Sanja Periškić nije mogla dugo izdržati bez nekog konstantnijeg sportskog angažmana i u osmom razredu osnovne škole odlučila se vratiti karateu. No, sada više nije bilo problema s redovitim treninzima u svom mjestu, jer je već postojao KK »Nidan«.

»Unatoč određenom zaostatku zbog četiri godine stanke u treniranju, odlučila sam se dodatno potruditi i nastaviti gdje sam stala. Danas sam vlasnica smeđa pojasa i namjeravam »ići« sve do crnoga, koji je sljedeći po redu. U proteklih nekoliko godina, otkada sam ponovno aktivno u karateu, ostvarila sam nekoliko zapaženijih natjecateljskih uspjeha poput, primjerice, trećeg mjesta u katama na državnom prvenstvu 2000. godine (91. god – S-IKA), treće mjesto u katama u kategoriji nada na Kupu Srbije 2007. godine, te ove godine drugo mjesto u ekipnom natjecanju na Kupu Srbije za seniorke (*Kajić, Štranger, Periškić*). Volim karate i nastaviti ću i dalje ga trenirati s jednakom voljom i željom za sportskim uspjehom. Ovaj sport ima neku moć koja duh stavlja u jedno neopisivo stanje. Osobno, doživljavam ga kao neku vrstu sportske umjetnosti«, zaključuje svoju karate priču Sanja Periškić.

Poput svojih vršnjakinja iz Bačkog Monoštora, i *Sonja Periškić* (1991.) oprobala se u nekoliko pojedinačnih i kolektivnih sportova, nastupajući aktivno i na nekoliko natjecanja. Na koncu sportskog odlučivanja presudio je karate, iako, prema njezinim riječima, košarka ostaje »neprežaljena ljubav«. Danas bivša košarkašica i aktivna karatistica, nositeljica braon pojasa, redovito trenira ovaj istočnjački borilački sport i nastavlja uspješan sportski niz.

»Karateom sam se počela baviti posve slučajno, jer sam iz čiste znatiželje otišla skupa s bratom, koji je uz nogomet trenirao i ovaj sport,

Svestranost

Sanja Periškić je odlična učenica 3. razreda Gimnazije »Veljko Petrović« u Somboru, a pokraj redovitih treninga karatea odlazi i na folklor. Kako sama kaže, »ima je svuda«.

Sportovi

Pokraj matičnog karatea i košarke Sanja se rekreativno bavila i odbojkom, atletikom, pa čak i nogometom.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

**Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs**

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

Jedna. Jedinstvena. Jamnica

Jamnica je prirodna mineralna voda, izvorne čistoće, kristalne bistrine i pitkosti. U njezinim su blagodatima uživali još Kelti tisuću godina prije Krista. Zahvaljujući carici Mariji Tereziji, 1772. godine obavljena je prva kemijska analiza Jamničke kiselice, nakon čega je uvrštena u registar mineralnih voda bečkoga dvora.

Prve boce prirodne mineralne vode Jamnice napunjene su 1828. godine. Prema usporedbama analize vode u razdoblju od 1823. do 2005. godine, njezin je sastav gotovo nepromijenjen, što govori o trajnosti i postojanosti kvalitete izvora. Jamnica se crpi u Jamničkoj Kiselici iz 500 metara dubokih podzemnih izvora (Janino i Ivino vrelo) te je zaštićena od svakog onečišćenja. Puni se na samom izvoru na najsuvremenijim linijama za punjenje.

Jamnica je besprijekorno čisto osvježavajuće piće pogodno za svakodnevnu upotrebu, a posebno za ljetnih vrućina i pri pojačanom znojenju. Osobito je omiljena u gastronomiji i ugostiteljstvu. Krasi je jedinstvenost okusa, izbalansirani sastav minerala te prirodna gaziranost. Jamnica osvježava i utažuje žeđ te se izvrsno miješa sa sokovima i ostalim pićima. Namijenjena je svakodnevnoj, širokoj upotrebi kod najšire populacije te ima blagotvoran učinak na ljudsko zdravlje.

Sadrži 3800 mg/l minerala i 3500 mg/l prirodnog ugljičnog dioksida. Dobitnica je znaka Hrvatske kvalitete, a na sajmu voda Aqua Expo 2003. u Parizu osvojila je prestižnu nagradu EAUSCAR kao najbolja gazirana voda.

Dobitnica nagrade za prirodnu mineralnu vodu, Pariz 2003.

Jamnica
since 1828

Božićna izložba u HKC »Bunjevačko kolo«

Šarenilo rukotvorina

»U ovo predblagdansko vrijeme dvije sestrinske sekcije i dvije isto tako bratske institucije tradicionalno podare nas ljepotom umjetničkog stvaranja i time pripreme ugođaj blagdansnog slavlja«, rekao je *Ladislav Suknović*, predsjednik HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, otvarajući u ponedjeljak 15. prosinca Božićnu izložbu u HKC »Bunjevačko kolo«.

Po šesnaesti puta zaredom, svoje su rukotvorine predstavili članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« i Slamarske sekcije HKPD »Matija Gubec«.

Posjetitelji su mogli razgledati, ali i kupiti, čestitke i ukrase od slame i drugih materijala, slike manjih formata, ali i druge prigodne darove od najrazličitijih materijala.

Osim članova dvaju udruga, ove godine izlagali su i učenici pet osnovnih škola u kojima se izvodi nastava na hrvatskom jeziku, mališani iz vrtića »Marija Petković«, te članovi igraonice-radionice koja djeluje pri župi Isusova Uskrsnuća.

A kako je sve izgledalo pogledajte na fotografijama...

D. B. P

Novi CD Festivala bunjevački pisama

Novo objavljeni CD Festivala bunjevački pisama, koji je prošloga tjedna izašao u prodaju, donosi 17 novih pjesama koje su izvedene na ovogodišnjem, osmom po redu Festivalu bunjevački pisama.

Kao i na samom Festivalu, i na snimanju CD-a sve soliste je pratio Festivalni orkestar HKC-a »Bunjevačko kolo«, kojim je i ovoga puta ravnala prof. *Mira Temunović*.

Prema riječima člana Organizacijskog odbora Festivala *Vojislava Temunovića*, osnovni cilj snimanja ovoga CD-a je sačuvati pjesme od zaborava i pružiti ljudima priliku da pjesme mogu slušati i u svojim domovima.

Na dosadašnjim CD-ima Festivala bunjevački pisama nalaze se mnoge pjesme koje su vezane za određeni blagdan ili neki događaj-običaj, koji je prepoznatljiv u našim krajevima. Ima pjesama koje su zaživjele među ljudima. Neke od tih su svakako »Daleko je Subotica« i »Ostavit ću konje vrane«, dok se neke pjesme vežu i za samog izvođača.

»Ne možemo se hvaliti nekom velikom tiražom, jer u današnje vrijeme, kada svatko sebi može kopirati CD i kada tehnika sve više napreduje, CD-i se sve manje kupuju, ali ta je problematika prisutna svugdje«, rekao je *Vojislav Temunović*.

Snimanje ovoga CD-a potpomogli su: Pokrajinsko tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine, Grad Subotica, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, dok je generalni pokrovitelj »Rotografika« Subotica.

Novi CD Festivala bunjevački pisama se može nabaviti u »Suvenirnici« ispod Gradske kuće ili naručiti na broj 063/ 80-87-836, po cijeni od 400 dinara.

Ž. V.

PETAK

19.12.2008.

05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Manimalia: Vivian
 Bristow - Filmski studio
 u divljini 1.,
 dokumentarna serija
 10.40 - Manimalia: Vivian
 Bristow - Filmski studio
 u divljini 2.,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Glas domovine
 15.10 - Znanstvena petica
 15.40 - Drugo mišljenje
 16.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.20 - Hrvatska uživo
 17.55 - Iza ekrana
 18.35 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Nešto poput ljubavi,
 američki film
 22.05 - Dnevnik 3
 22.25 - Lica nacije
 23.20 - Poslovne vijesti
 23.35 - Dosjei X (2.), serija
 00.20 - Filmski maraton:
 Vijesti dana,
 hongkonško-kineski film
 01.45 - Filmski maraton:
 Poštuj oca i majku -
 ubojstvo Menendezovih,
 američki film
 03.20 - Manimalia: Vivian
 Bristow - Filmski studio
 u divljini 1.,
 dokumentarna serija
 03.45 - Manimalia: Vivian
 Bristow - Filmski studio
 u divljini 2.,
 dokumentarna serija
 04.15 - Oprah show
 05.00 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
 07.00 - Pingu, crtani film
 07.05 - crtana serija
 07.30 - I to je to, crtani film
 07.40 - Alf, crtana serija
 08.04 - Spike, crtana serija
 08.05 - Na kraju ulice
 08.20 - Čarobna ploča

(učimo engleski)
 08.35 - Učilica
 08.50 - Moji su roditelji
 izvanzemaljci, serija
 09.15 - Beverly Hills 6., serija
 10.00 - Strani TV film
 11.30 - Daleko od doma, serija
 12.05 - Val Gardena: Svjetski
 SKI kup (M) - super G,
 prijenos
 13.05 - Reprizni program
 13.30 - Slikovnica
 14.00 - Dokuteka - Tomislav
 Radić: Istrani - Župnik
 u Oprtlju, dok. film
 14.35 - Moja žena i djeca 4.,
 humoristična serija
 15.05 - Dragi Johnie 3., serija
 15.35 - Crveni patuljak 8.,
 humoristična serija
 16.10 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 3., serija
 17.00 - Obični ljudi, TV serija
 17.50 - Županijske panorame
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Posebni dodaci,
 emisija o filmu
 19.20 - Veliki odmor:
 Glazbeceda
 19.35 - Veliki odmor - tema
 19.50 - Janko Stržić, crtani film
 20.05 - Bez komentara
 20.40 - Carreras i prijatelji,
 prijenos iz Cibone
 22.20 - Vijesti na Drugom
 22.40 - Eureka 2., serija
 23.35 - Umorstva u Midsomeru
 11., mini-serija
 01.10 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 3., serija
 01.55 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 3., serija
 02.40 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 3., serija
 03.25 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 3., serija
 04.10 - Zvezdane staze: Deep
 Space Nine 3., serija

05.30 Flintove avanture
 05.50 Čarobnjaci, crtana serija
 06.15 Ružna ljepotica, serija
 07.05 Power rangers, serija
 07.30 Tomica i prijatelji, serija
 08.00 Pocoyo, crtana serija
 08.30 Nova lova, TV igra
 10.30 Lude 70-te, serija
 10.55 Kralj Queensa, serija
 11.55 Bumerang, serija
 12.45 Čuvar pravde, serija
 13.40 Nikita, serija
 14.40 Inspektor Rex, serija
 15.35 Sve što želim za Božić,
 igrani film
 17.15 Vijesti
 17.25 Operacija Trijumf,
 reality show

18.20 Bumerang, serija
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Moj tata je bolji od tvog
 tate, obiteljski show
 21.20 Moćni Joe Young, film
 23.25 Vijesti
 23.40 Flashdance, igrani film
 01.20 Zabranjeni ples, film
 03.00 Nebo i zemlja, film
 05.15 Nikita, serija
 06.00 Kraj programa

05.20 Big Brother, show
 06.20 Magnum, serija (R)
 07.10 Spužva Bob Skockani
 08.00 Korak po korak, (R)
 08.30 Puna kuća, serija (R)
 09.05 U dobroj formi, emisija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.35 Punom parom,
 kulinarski izazov (R)
 11.00 Malcolm u sredini, (R)
 11.30 Dadilja, serija (R)
 12.00 Reba, serija (R)
 12.30 Vijesti
 12.35 Ekkluziv, magazin (R)
 12.50 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 13.20 Marina, telenovela
 14.15 Cobra 11, serija
 15.10 Magnum, akcijska serija
 16.05 Korak po korak, serija
 16.35 Puna kuća, serija
 17.05 Malcolm u sredini
 17.30 Dadilja, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 19.35 Punom parom,
 kulinarski izazov
 20.00 Big Brother - veliko
 finale, show
 23.30 Vruća sedla, igrani film
 01.20 Vijesti
 01.30 Kunolovac, kviz
 03.30 Vruća sedla, film, (R)

SUBOTA
20.12.2008.

05.45 - Posebni dodaci,
 emisija o filmu
 06.25 - Znanstvena petica
 06.55 - Iza ekrana
 07.35 - Ekološki raj Matta
 Jamesa, dok. serija
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus
 klasičnog vesterna:
 Hondo, američki film
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Kućni ljubimci

10.50 - Veterani mira, emisija
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Opijeni ljubavlju
 13.20 - Prizma,
 multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Skica za portret
 14.45 - Reporter: Clinton i
 Clintonovi
 15.55 - Euromagazin
 16.30 - Vijesti
 16.40 - Hrvatska kulturna
 baština
 17.05 - Svirci moji,
 glazbena emisija
 17.50 - U istom loncu,
 kulinarski show
 18.35 - TV Bingo show
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Ples sa zvijezdama,
 1. dio (8/8)
 21.45 - Ples sa zvijezdama,
 2. dio (8/8)
 22.10 - Mamutica, serija
 23.00 - Dnevnik 3
 23.20 - Dobri sin, film
 00.55 - Filmski maraton:
 Heroj, hongkonško-
 kineski film
 02.30 - Filmski maraton:
 Naručeno ubojstvo,
 kanadski film
 04.00 - Reporter:
 Clinton i Clintonovi
 05.05 - Opijeni ljubavlju

07.15 - Najava programa
 07.20 - Disneyjevi crtići:
 Miki i prijatelji
 07.40 - Disneyjevi crtići:
 Kuzco - careva nova škola
 08.05 - Žutokljunac
 08.30 - Danica
 08.35 - Čarobna ploča
 (Učimo engleski)
 08.50 - Ninin kutak
 08.59 - Spike, crtana serija
 09.00 - Veliki odmor - Navrh
 jezika: Rima štima
 09.10 - Veliki odmor: Kokice
 09.25 - Parlaonica
 10.25 - Briljanteen
 11.15 - Doctor Who - special,
 serija za djecu i mlade
 12.05 - Val Gardena: Svjetski
 SKI kup (M) - spust,
 prijenos
 13.30 - Uhode u tigrovoj
 prašumi, dok.serija
 14.25 - Zvezdan,
 dokumentarni film
 15.20 - KS automagazin
 15.55 - Košarka (M), NLB
 liga: Split - Hemofarm,
 prijenos
 17.55 - Akrobatski rock'n'roll

18.30 - Sportaš godine, prijenos
 19.35 - U vrtu pod zvijezdama
 20.15 - Looney Tunes:
 Ponovno u akciji,
 američki film
 21.50 - Laka lovic,
 dokumentarni film
 22.25 - Sportske vijesti
 22.40 - Boks: E.Holyfield -
 N.Valuev, prijenos
 00.20 - Noć u kazalištu:
 Gospodar sjena

06.10 Code lyoko
 06.35 Yu-Gi-Oh GX
 07.00 Superheroj Spiderman
 07.25 Iron Kid, crtana serija
 07.50 Roary, crtana serija
 08.05 Dora istražuje
 08.30 Nova lova, TV igra
 10.40 Čarobnice, crtana serija
 11.40 Frikovi, serija
 12.40 Policijska posla, film
 14.35 Nad lipom 35, show
 16.05 Ne zaboravi stihove,
 glazbeni kviz
 17.05 Vijesti
 17.15 Kod Ane,
 kulinarski show
 18.05 Trenutak istine, game show
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Smrtonosna zona, film
 21.50 Rambo 2, igrani film
 23.30 Zasjeda 2, igrani film
 01.20 Policijska posla, film
 03.00 Flashdance, igrani film
 04.30 Zabranjeni ples, film
 06.05 Kraj programa

06.10 Look,
 zabavna emisija (R)
 06.35 Najbolje godine, serija
 07.05 Ulica Sezame
 08.10 Bikeri s Marsa
 08.40 Transformeri
 09.05 Maheri, dramska serija
 10.00 Lutrija života, serija
 10.50 Big Brother, show (R)
 12.55 Vijesti
 13.00 Klinci iz pješčanika,
 igrani film, drama
 14.50 Zvijezde Ekstra:
 Forbesovih 20 mlađih
 od 25. godina,
 zabavna emisija
 15.55 Premier League:
 Bolton - Portsmouth,
 prijenos
 18.00 Look, zabavna emisija
 18.30 Vijesti
 19.00 Eksploziv, magazin
 19.30 Big Brother, show
 20.00 Mexican, film, triler
 22.10 Najludi Božić 2,

film, komedija
23.40 Ne tako običan život,
komedija
01.20 Kunolovac, kviz

NEDJELJA
21.12.2008.

05.45 - Svirci moji,
glazbena emisija
06.35 - Euromagazin
07.05 - Najava programa
07.25 - Vijesti
07.35 - Koncert: G.Puccini
- koncertna izvedba
opere "Lastavica"
09.35 - Jelovnici izgubljenog
vremena
10.00 - Vijesti
10.20 - Lewis 2., mini serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje - 50
godina Poljoprivredne
emisije
14.00 - Nedjeljom u dva
15.10 - Mir i dobro
15.45 - Ratnici: Spartak,
dokumentarna serija
16.40 - Vijesti
17.00 - Lijepom našom:
Velika Gorica (2/2)
18.05 - U istom loncu,
kulinarski show
18.45 - Ušća rijeka: Neretva
1., dokumentarna serija
19.15 - Loto 6/45
19.30 - Dnevnik
20.15 - 1 protiv 100, kviz
21.20 - Odmori se, zaslužio
si 3. - TV serija
22.15 - Rizzi-bizzi
23.05 - Dnevnik 3
23.25 - Filmski klub: Mighty
Aphrodite, film
01.00 - Filmski maraton:
Turtles Can Fly, iransko-
iračko-francuski film
02.35 - Filmski maraton: Les
orgueilleux, francusko-
meksički film
04.15 - Plodovi zemlje - 50
godina Poljoprivredne
emisije
05.40 - Glas domovine

06.40 - Mala sirena
07.05 - Gdje je Winkyn konj?,
danski film za djecu
08.24 - Spike, crtana serija
08.25 - Leo, serija za djecu
08.50 - Nora Fora,
TV igra za djecu
09.35 - Alta Badia: Svjetski
SKI kup (M) - veleslalom,

prijenos 1. vožnje
10.50 - Biblija
11.00 - Vukovar: Misa -
izravni prijenos
12.05 - Dokumentarni film
12.40 - Alta Badia: Svjetski
SKI kup (M) - veleslalom,
prijenos 2. vožnje
13.50 - Ples sa zvijezdama (8/8)
15.35 - Humanitarna
nogometna utakmica,
prijenos
16.40 - Vaterpolo, finale KUP-a
17.55 - HAKS specijal,
reportaža (8/8)
18.25 - Memorijal Stjepan
Boltižar u sportskoj
gimnastici, reportaža
18.45 - Sportska reportaža 20'
19.05 - Športski prijenos ili
snimka
20.05 - Dan HOO-a, prijenos
21.05 - Korak u život,
humanitarna akcija
22.45 - Sportske vijesti
22.55 - Naši životi: Kauboji iz
Montane, dok. serija
23.55 - Dobro ugođena večer
- G.Puccini: Tamna
strana Mjeseca
01.00 - Specijalna postrojba
2., serija

07:25 Code lyoko
07:50 Yu-Gi-Oh GX
08:15 Superheroj Spiderman
08:40 Iron Kid, crtana serija
09:05 Roary, crtana serija
09:20 Dora istražuje
09:45 Automotiv, auto-moto
magazin
10:15 Novac,
business magazin
10:45 Lanac sudbine, serija
11:40 Smallville, serija
12:45 Asterix i 12 zadataka
14:00 Moj tata je bolji od tvog
tate, obiteljski show
15:30 Bračne vode, serija
16:00 Lud, zburjen, normalan
17:20 Vijesti
17:30 Rambo 2, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Nad lipom 35, show
21:10 Luckasti profesor, film
23:05 Red carpet,
showbiz magazin
00:20 Svi mrže Chrisa, serija
01:15 Smrtonosna zona, film
02:50 Red carpet,
showbiz magazin
04:05 Lanac sudbine, serija
04:50 Smallville, serija
05:30 Kraj programa

05.35 Lutrija života, serija (R)
06.20 Jedna od dečki,
humoristična serija
06.50 Ulica Sezam
08.00 Bikeri s Marsa
08.25 Transformeri
08.50 Lijepa žena, serija
09.45 Spot, igrani film
11.25 Sabrina, igrani film,
romantična komedija
13.50 Vijesti
13.55 Mexican, film, triler (R)
16.10 Discovery: Okusi svijet
- Vijetnam, dok.serija
17.05 Odred za čistoću,
zabavna emisija
17.35 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.00 Dvornikovi,
reality show
20.00 Prljavi igraju prljavo,
igrani film, akcijski triler
21.50 CSI: Miami, serija
22.45 Kunolovac, kviz
00.45 Premier League:
Bolton- Portsmouth,
snimka

PONEDJELJAK
22.12.2008.

06.10 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Manimalia: Ljubitelji
šikare (1.), dok. serija
10.40 - Manimalia: Ljubitelji
šikare (2.), dok.serija
11.10 - Treća dob, emisija
za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život -
emisija o osobama
s invaliditetom
15.35 - Mijenjam svijet
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
19.57 - Sport
20.01 - Vip Snow Queen
Trophy vinjete
20.15 - Latinica: Djeca s HIV-om
- tko ih hoće?
21.55 - Potrošački kod
22.35 - Otvoreno
23.35 - Poslovne vijesti
23.45 - Dnevnik 3

00.10 - Dosjei X (2.), serija
00.55 - Manimalia: Ljubitelji
šikare (1.), dok.serija
01.20 - Manimalia: Ljubitelji
šikare (2.), dok.serija
01.45 - Dr. House 4., serija
02.30 - Mijenjam svijet
03.00 - Potrošački kod
03.30 - Latinica: Djeca s
HIV-om - tko ih hoće?
05.05 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
07.00 - Pingui, crtani film
07.05 - Silvestrovi i Čičižve
tajne, crtana serija
07.30 - Moj mali poni
07.40 - Alf, crtana serija
08.04 - Spike, crtana serija
08.05 - Moji su roditelji
izvanzemaljski, serija
08.30 - Učilica
08.45 - Pričopričalica
09.15 - Beverly Hills 6., serija
10.00 - Bratovo obećanje:
Priča o Danu Jansenu,
američko-kanadski film
11.50 - Daleko od doma, serija
12.25 - Gilmoreice 7., serija
13.10 - Gilmoreice 7., serija
14.00 - TOP 40
14.45 - Moja žena i djeca 4.
15.10 - Dragi John 3.,
humoristična serija
15.40 - Crveni patuljak 8.,
humoristična serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep
Space Nine 3., serija
17.00 - Obični ljudi, TV serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti:
Copyright
19.20 - U vrtu pod zvijezdama
19.50 - La linea, crtani film
20.05 - Jelenko, serija za djecu
20.40 - Uzmi ili ostavi, TV igra
21.15 - Vijesti na Drugom
21.35 - Zovem se Earl 2.
22.05 - Dr. House 4., serija
22.55 - Garaža
23.30 - Ciklus europskog
filma: Zaruke su dugo
trajale, francuski film
01.45 - Specijalna postrojba
2., serija

05:25 Flintove avanture
05:50 Ružna ljepotica, serija
06:40 Čarobnjaci, crtana serija
07:05 Power rangers, serija
07:30 Tomica i prijatelji
08:00 Pocoyo, crtana serija
08:30 Nova lova

10:45 Lude 70-e, serija
11:10 Kralj Queensa, serija
11:40 Bumerang, serija
12:30 Čuvar pravde, serija
13:25 Nikita, serija
14:20 Inspektor Rex, serija
15:20 Luckasti profesor, film
17:15 Vijesti
17:25 Operacija Trijumf,
reality show
18:20 Bumerang, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Potresi, skandali,
emocije, infor. emisija
21:00 Operacija Trijumf,
reality show
23:40 Vijesti
23:55 Seks i grad, serija
00:25 Seinfeld, serija
00:55 Život na sjeveru, serija
01:50 Tri muškarca i drvena
noga, igrani film
03:30 Nikita, serija
04:15 Inspektor Rex, serija
05:00 Lude 70-e, serija
05:20 Kraj programa

06.25 Puna kuća, serija (R)
06.50 Malcolm u sredini, (R)
07.15 Dadija, serija (R)
07.40 Reba, serija (R)
08.10 Kunolovac, kviz
09.10 U dobroj formi, emisija
09.40 Marina, telenovela
10.35 Cobra 11, serija
11.30 Magnum,
akcijska serija
12.30 Vijesti
12.35 Korak po korak, serija
13.05 Puna kuća, serija
13.30 Malcolm u sredini,
humoristična serija
13.55 Dadija, serija
14.25 Reba, serija
14.50 Ljubimac iz svemira,
igrani film, komedija
16.20 Unutarnji svemir, igrani
film, znanstveno-
fantastična komedija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5,
lifestyle emisija
19.35 Puno parom,
kulinarski izazov
20.00 Sam u kući, igrani film
21.45 CSI, serija
22.40 CSI: New York, serija
23.35 Vijesti
23.45 Kunolovac, kviz
01.45 CSI, serija (R)
02.30 CSI: New York,
kriminalistička
serija ®
05.50 - Normalan život -
emisija o osobama
s invaliditetom

**UTORAK
23.12.2008.**

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Manimalia: Slon kao sjećanje (1.), dok.serija
10.40 - Manimalia: Slon kao sjećanje (2.), dok. serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Među nama
15.35 - Nebeska vojska, emisija pučke i predajne kulture
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.15 - Globalno sijelo
20.50 - Gdje se sakrio Božić?, dokumentarni film
21.30 - Poslovni klub
22.10 - Otvoreno
23.10 - Poslovne vijesti
23.20 - Dnevnik 3
23.45 - Dosjei X (2.), serija
00.30 - CSI: Las Vegas 8.
01.15 - Igrana strana serija
02.00 - Strani dokumentarni program
03.20 - Emisija pučke i predajne kulture
03.50 - Globalno sijelo
04.20 - Oprah show
05.05 - Opijeni ljubavlju

06.55 - Najava programa
07.00 - Thomas i prijatelji
07.05 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
07.30 - Mali crveni traktor,
07.40 - Alf, crtana serija
08.04 - Spike, crtana serija
08.05 - Moji su roditelji izvanzemaljci, serija
08.30 - Učilica
08.45 - Pričopričalica
09.15 - Beverly Hills 6., serija
10.00 - Fallen, američki film
11.20 - Reprizni program
11.55 - Daleko od doma, serija
12.25 - Gilmoreice 7., serija
13.10 - Gilmoreice 7., serija
14.00 - TOP 40

14.45 - Moja žena i djeca 4., humoristična serija
15.10 - Dragi John 3., humoristična serija
15.40 - Crveni patuljak 8., humoristična serija
16.10 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 3., serija
17.00 - Obični ljudi, TV serija
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Drugi format
19.20 - U vrtu pod zvijezdama
19.50 - La linea, crtani film
20.05 - Jelenko, serija za djecu
20.40 - Uzmi ili ostavi, TV igra
21.15 - Vijesti na Drugom
21.35 - Odrastanje, američki film
23.25 - CSI: Las Vegas 8.
00.15 - Specijalna postrojba 2., serija
01.00 - TV raspored

05.25 Flintove avanture
05.50 Ružna ljepotica, serija
06.40 Čarobnjaci, crtana serija
07.05 Power rangers, serija
07.30 Tomica i prijatelji
08.00 Pocoyo, crtana serija
08.30 Nova lova, TV igra
10.50 Lude 70-e, serija
11.25 Kralj Queensa, serija
11.55 Bumerang, serija
12.45 Čuvar pravde, serija
13.40 Nikita, serija
14.40 Inspektor Rex, serija
15.35 Božićna zbrka, film
17.15 Vijesti
17.25 Red carpet light, showbiz magazin
18.20 Bumerang, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Trenutak istine, game show
21.00 Djed mraz se ženi, film
23.00 Pod nož, serija
00.00 Vijesti
00.15 Seks i grad, serija
00.45 Seinfeld, serija
01.15 Život na sjeveru, serija
02.05 Slomljeno cvijeće, film
03.50 Nikita, serija
04.35 Inspektor Rex, serija
05.20 Kraj programa

06.25 Puna kuća, humoristična serija (R)
06.50 Malcolm u sredini, humoristična serija (R)
07.15 Dadjila, humoristična serija (R)
07.40 Reba, humoristična serija (R)

08.10 Kunolovac, kviz
09.10 U dobroj formi, emisija
09.40 Marina, telenovela
10.35 Cobra 11, kriminalistička serija
11.30 Magnum, akcijska serija
12.30 Vijesti
12.35 Korak po korak, humoristična serija
13.05 Puna kuća, humoristična serija
13.30 Malcolm u sredini, humoristična serija
13.55 Dadjila, humoristična serija
14.25 Reba, humoristična serija
14.50 Samo prijatelji, film, romantična komedija
16.25 Ubojstvo u rezervatu, igrani film, triler
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Najluđi Božić, igrani film, komedija
21.40 Bogovi su pali na tjeme 2, igrani film, komedija
23.30 Vijesti
23.40 Kunolovac, kviz
01.40 Sam u kući, film, (R)

**SRIJEDA
24.12.2008.**

05.50 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Manimalia: Cyrano s Bornea (1.), dok.serija
10.40 - Manimalia: Cyrano s Bornea (2.), dok.serija
11.10 - Prigodni program
12.00 - Dnevnik
12.35 - Opijeni ljubavlju
13.20 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Poreč: Riječ i život: Što ću reći Božiću?, religijski program
15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Sve će biti dobro
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Božićna čestitka kardinala Bozanića

20.25 - Idemo na put s Goranom Milićem: Južna Amerika
21.20 - Luda kuća 4., TV serija
22.00 - Dnevnik 3
22.25 - Tiha noć u Vukovaru, snimka koncerta
23.55 - Poreč: Ponoćka, prijenos
01.30 - Reprizni program
05.10 - Opijeni ljubavlju, telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Simfolije, crtani film
07.05 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
07.30 - Brum, crtani film
07.40 - Alf, crtana serija
08.04 - Spike, crtana serija
08.05 - Moji su roditelji izvan zemalji, serija za djecu
08.30 - Učilica
08.45 - Pričopričalica
09.15 - Beverly Hills 6., serija
10.00 - Strani TV film
12.00 - Daleko od doma, serija za mlade
12.35 - Gilmoreice 7., serija
13.20 - Gilmoreice 7., serija
14.15 - Strani film
15.55 - Čudo u 34. ulici, američki film
17.50 - Županijske panorame
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Scientia Croatica - znanstveni forum
19.05 - Znanstvene vijesti
19.20 - U vrtu pod zvijezdama
19.50 - La linea, crtani film
20.05 - Jelenko, serija za djecu
20.40 - Uzmi ili ostavi, TV igra
21.15 - Vijesti na Drugom
21.35 - Deset zapovijedi, američki film
01.15 - TV raspored

05.25 Flintove avanture, crtana serija
05.50 Ružna ljepotica, serija
06.40 Nick i Noel, crtani film
07.05 Power rangers, serija
07.30 Tomica i prijatelji, crtana serija
08.00 Pocoyo, crtana serija
08.30 Nova lova, TV igra
10.30 Gle tko to govori 3, igrani film
12.05 Matilda, igrani film
13.45 Nikita, serija
14.35 Inspektor Rex, serija
15.30 Jack Frost, igrani film
17.15 Vijesti

17.25 Operacija Trijumf, reality show
18.20 Bumerang, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Lud, zbunjen, normalan, serija
20.45 Bračne vode, serija
21.20 Ja u ljubav vjerujem, igrani film
23.30 Vijesti
23.45 Jack Frost, igrani film
01.20 Matilda, igrani film
02.55 Božićna zbrka, igrani film
04.25 Inspektor Rex, serija
05.10 Kraj programa

06.00 Samo prijatelji, igrani film, romantična komedija (R)
07.30 Ubojstvo u rezervatu, igrani film, triler (R)
09.30 U dobroj formi, emisija
10.00 Sinbad, igrani film, animirani
11.25 Posljednji zvjezdani borac, igrani film, znanstveno-fantastični
13.15 Vijesti
13.20 Sam u kući 3, igrani film, komedija
15.05 Richie Rich, igrani film, obiteljski
16.45 Agent Cody Banks 2, igrani film, obiteljski
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Sam u kući 2: Izgubljen u New Yorku, igrani film, obiteljski
22.10 Vilenjak, igrani film, fantastična komedija
23.45 Bio-Dome, igrani film, komedija
01.25 Kunolovac, kviz
03.25 Najluđi Božić, igrani film, komedija (R)

**ČETVRTAK
25.12.2008.**

05.55 - Alpe-Dunav-Jadran
06.25 - Poreč: Riječ i život: Što ću reći Božiću?, religijski program
07.30 - Tiha noć u Vukovaru, snimka koncerta
08.55 - Dokumentarni film
09.40 - Vijesti

- 10.00 - Zagreb: Božićna misa, prijenos
 11.35 - Dnevnik
 11.55 - Rim: Urbi et orbi, prijenos
 12.40 - Božićni koncert iz Assisija, prijenos
 13.30 - Christmas Carol, britanski film
 15.15 - Vijesti
 15.30 - Carsko putovanje
 17.10 - Divan život, američki film
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Polar Express, američki film
 22.00 - Dnevnik 3
 22.25 - Junior, američki film
 00.15 - reprizni program (do 07.20 - 425')
 06.55 - Najava programa
- 07.00 - crtani film
 07.10 - Zgode Toma i Jerryja, crtana serija
 07.35 - Petar Pan i gusari, crtana serija
 08.00 - Pričopričalica
 08.35 - Spike, crtani film
 09.05 - Film za djecu
 10.30 - Nine Dog Christmas, crtani film
 11.40 - Princ Valiant, američki film
 13.30 - Moje pjesme, moji snovi - američki film
 16.25 - Duhovni velikani: Aleksandar Komulović, dokumentarni film
 17.10 - Božićni koncert Asnambla Lado
 18.30 - "Glumci u Lisinskom" - glumci pjevaju božićne i novogodišnje pjesme
 19.30 - U vrtu pod zvijezdama
 20.05 - Jelenko, serija za djecu
 20.40 - VIP BOŽIČNI KONCERT u HNK-u
 22.05 - Vijesti na Drugom
 22.25 - Hrvatski film
 00.00 - Garaža - prigodna
 00.40 - Strani igrani film
- 05:25 Flintove avanture
 05:50 Ružna ljepotica, serija
 06:40 Medvjedići koji su spasili Božić, crtani film
- 07:05 Power rangers, serija
 07:30 Tomica i prijatelji, crtana serija
 08:00 Pocoyo, crtana serija
 08:30 Nova Iova, TV igra
 10:30 Aceventura: Šašavi detektiv, igrani film
 11:55 Zovite me Djed Mraz, igrani film
 13:30 Nikita, serija
 14:20 Inspektor Rex, serija
 15:10 Ja u ljubav vjerujem, igrani film
 17:15 Vijesti
 17:25 Operacija Trijumf, reality show
 18:20 Bumerang, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 21:15 Kako preskočiti Božić, igrani film
 23:00 Vijesti
 23:15 Najluđi Božić, film
 00:55 Opasni taoci, igrani film
 02:30 Gle tko to govori 3, igrani film
 04:05 Najluđi Božić, igrani film
 05:35 Kraj programa
- 07.00 Sam u kući 3, igrani film, komedija (R)
 08.40 Richie Rich, igrani film, obiteljski (R)
 10.15 U dobroj formi, emisija
 10.30 Paulie, igrani film, obiteljska komedija
 12.00 O mačkama i psima, igrani film
 13.35 Vijesti
 13.45 Misija bez dozvole, igrani film, pustolovni/ obiteljski
 15.20 Batler Bob, igrani film
 16.55 Luda Božićna zvona, igrani film, komedija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Slomljena strijela, igrani film, akcijski
 21.50 Transporter, film, triler
 23.25 Izravni udar, igrani film,
 01.05 Kunolovac, kviz
 03.05 Sam u kući 2: Izgubljen u New Yorku, igrani film, obiteljski

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se nedjeljom na subotičkoj TV K23 u nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Polusatna radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom u 12 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

- 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'DW Puls' - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur café' - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- Emisija za mlade (petkom)

20,30 - 21,00

- Narodna glazba
- Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, komentar, zanimljivosti, zabavna glazba)
- 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle
- 19,30 Emisija za djecu
- 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

SEKSEPIлна FILMSKA PLAVUŠA UZGUBLJE- NI U PRIJE- VODU	BRUH, HERNIJA	ON I ...	ANTIČKI FILOZOF, CASSIUS	ANTONIO BANDERAS	VRSTA FASADNE OBLOGE	KRVNI UGRUŠAK	NAJTANJE SLOVO	KINESKO ŽICANO GLAZBALO	KARLOVAC	STARI SLAVEN	CIC ILI MUSLIN
SKOLAS- TICAR								DIJELAK TEKUĆINE 0-0-0 U ŠAHU			
VRSTA CRVENE BOJE							PJEVAČI- CA BRKIĆ MANEKEN- KA NA "FARMU"				
STRIP- JUNAK FORD				12.00 NA SATU (O DANU) DUŠIK (GRČ.)					THOMAS MANN AUSTRIJA		
ROBERT ALTMAN		GALIJ VREMENSKI TERMIN			RIMSKI: 1005 IVICA MORNAR			LANTAN PREMORI- TI SE, UMO- RITI SE		URAN NASLOV PRELATA	
RIMSKA PEDESE- TICA	JELO OD RIŽE I GRAŠKA KEMAL ODMILA								MARIN ČILIĆ RIMSKA PEDESE- TICA		
DOBAR DOMAĆIN						POČASNI SAGIB TIJELOM OVDJE					
PTIČJI NAMETNIK					MRAK, TMINA HRVATSKA				NATRIJ ITALIJAN- SKI PISAC (JEDAN ŽIVOT)		
TATJANA MATEJAŠ		"SKAKAČ" U ŠAHU GLUMICA OJDANIĆ		KISHON ILI SMOJE ŽENSKI GLAS							
BOKSAČ LOUIS			STO META- RA ČET- VORNIH OSAMLJE- NOST			LJUBAVNI PJESNIK, EROTIČAR SUMPOR					
KISIK	NJEMAČKI DULJINSKI PALAC RINGO STARR				FOTOGRA- FIRANJA MJERA OD OKO 1,3 LITRE (MN.)						
BUGARSKI PJESNIK BOTEV						UZORAK MJERE, PRAMJERA "KRALJ PTICA"					
GLUMICA KISIĆ				KONTRO- LIRANI PROLAZI POD PO- ZORNICI							
NORVEŠKA	JEDINICA JAKOSTI EL. STRUJE POSUDE ZA CVIJEĆE						SAKSONAC MJESTO KOD SINJA			DUŠIK OČNA ŠARENICA	
"SVETI"		ANNA OXA RED, SERIJA			GRČKA BOŽICA OSVETE GLUMICA MIRANDA			PUTEM, PREKO (LAT.) LOVAČKI HOBI			
SPAVAČEV "FILM"			POK. KRALJ MODE, CHRISTIAN RADIJ				PRAZAN HOD MOTORA LITIJ				KUTINA
EGIPATSKI BOG, IZIDIN BRAT I MUŽ						OTOK KOD LOŠINJA "ŽENSKI"					
NEZASIT- NOST, POH- LEPNOST											

ar, erotik, o, col, slikanja, hrsto, etalon, asja, koridor, n, amper, sas, n, sv, au, ate, via, san, dior, ler, oziris, ilovik, nezajateljivost, skolaslik, kap, cinober, ivana, alan, podne, im, ra, ga, my, la, u, i, rizi-bizi, mc, ekonom, naklon, tekut, tama, na, im, s, humorist, joe,

RIJEŠENJE KRIŽALJKE: